

LIBER
MARINI BARLETII/ DE VITA/ ET
GESTIS SCANDERBEGI.
LIBER TERTIVS.

Amurathes
solicitatione à
suis/ ut bellū
Scāderbego
īferret/ pacē
ab eo litteris
fraudulenter
dolosēq; fru-
stra petit.

MV RATHES Hungarico exercitu deletō/ neq; uictō/
riā est ulla ex parte/ neq; arridentē fortunā p̄secutus/ ita ut di/
minuti potius ex eo belli euentu/ q̄ aucti animi eius uiderent/
& tot uno tpe clades alia sup̄ aliā abstinere tā uictōres ab oīs
belli cupidine cogebant. De Epiroticis itaq; rebus, quā dilatae
fuerant/ co consilio/ ne duplici onere res Ottomanæ aggrauatę
essent/ nihil actū est oīno/ Interrupit tū oīa/ accenditq; sopitos/ & ueluti oblitos iam
iniuriar; animos recētib; irar; stimulis nouus/ ac frequēs nūcius/ nūc à Despote/
nūc à Macedoniā sinibus. Hostilibus undiq; armis/ atq; Scāderbegi exercitu oīa
deleta/ desertaq; ferebant. Iam nō agroꝝ/ non uillar; esse/ nō ceterar; rez; uestigia,
cuncta ferro absumpta incēdioq; artisse/ Agrestes trucidatos, nisi quos fuga serua
uerat/ christianum exercitū p̄ter subitaneas quāsdā/ & leues excursionēs iā bis totis
signis impune irrupisse, & tantū abactū p̄deq; agrestiq; patrimonii/ q; ex ea sola
pecunia cōmode sit Castritorum Ottomanū lōgo bello pulsaturus, Res christianor;
florere indies magis/ Ociosos agrestes, Nunq̄ culturā agroꝝ omīssam, omniū rez;
illis affatim copiā exhiberi, se p̄ter hostem assiduū famē quoq; iāā iminentē ti/
mere/ q̄a tot excursionibus semētē facere phibiti sint, Georgius q; q̄relis cūcta re
pleuerat, & generi auxiliū implorauerat, Se desperatis fermē rebus turcar; nō de/
fuisse, corūq; pericula suo discrimine/ & sanguine propulsasse, qbus uix ope deoꝝ
omniū cōsuli potuisset, & iminens exitiū Ottomanō imperio/ imperii sui corpore
protexisse, Epiroticas copias diutius trāssato i se bello ne Hūgaris ab altera Mysie
parte expectantibus iungerent maximis prouincialiu incōmodis sustinuisse, ar/
cuisseq; ac corpora suoz; pro munimētis Scāderbego opposuisse, Cogitaret i quo
statu res turcar; nunc, nisi Epirotica auxilia Hūgarico bello eius diligētia fuissent
subtracta, qū solę Vladislai copiar; tā cruentā sibi uictoriā fecerint, Nunc se q; mi/
feratus fuerit eius fortunam ad Hūgaroz; odia, ueterēsq; simultates Scanderbegi
quoq; & uicinos in se omniū arma cōcitatse/ p̄cniāq; īmerito eius beneficii luere,
Scāderbegū nō Amurathem uictorē uideri ex Hungarico p̄glio/ ita cōposito ag/
mine nūc suis, nunc eoz; sinibus īsultare, nihil iā se usq; p̄ter oīa hostilia asp̄icere.
Mediū quodāmō inter Hūgaros/ Epirotāsq; bellicosissimos populos imparē fore
eoz; uiribus, ni gener curā eius suscipet/ quē ipse in angustissimis rebus tanto be/
neficio p̄occupasset. Mouerunt maxime oēs tū prouincialiu querelę, tū Despotis
recens meritū, Scanderbegi p̄terea uires tūc opprimēdas/ & opprimi tutius posse
rebantur, ne sensim p̄ ruinas illas agroꝝ, & totoppidanor; uexationes totius uen/
dicandę Macedoniæ occasionē quæreret, Odium eius in se, ac efferatā rabiē satis
ex eo nup̄ p̄cipi potuisse oēs dicebāt, q; omni fermē p̄asidio p̄uinciā exhaustērit,

& uacua omnia custode reliquerit, ut ad eorū nomen delendum Vladislao cū co-
 piis suis praesto esset, Ni cito reprimatur ea ferocia, ceterorū christianorū cōtinuo
 arma in se sollicitaturū, Propior itaq; ad bellū erat Amurathes, & è uestigio dele-
 ctum/armiq; iussisset, sed quia tū magna ex parte militaris etas Hungarico bello
 exhausta erat, & Alÿbasse fortuna recentis adhuc cladis memoriā refreicabat, tum
 quia iam senior ipse in quiete reliquū uitę tempus transigere cupiebat, tam uanū,
 q̄ nouū consiliū genus est meditatus, quo notis artibus/ac scelici totiens apud alios
 mendacio/captaret hominem/quem armis superare non posset, Non extraneum
 me equidem fore duxi/neq; ingratum forsan legētū animis characterem litterarū
 Ottomani hoc loco contexuisse, quibus Scanderbegi ingeniū sollicitare, & in oēs
 partes uersare conatus est. A M V R A T H E S Ottomanus Turcarū princeps/
 atq; orientis imperator Scanderbego alumno ingratiſſimo nullam salutem .D.
 Officia/quibus te ornare omni tēpore, dum apud me ageres/nunq̄ defuerūt mihi
 Scāderbege hominū ingratiſſime, Verba nunc quibus alloquar defunt/ita multi-
 plici tu scelere/pſidiāq; animū meū offendiſti, laſiſti dignitatē, ut quo sim genere
 orationis apud te praesertim domesticū uſurus nec cōsiliū/nec modus suppeditet,
 Neq; enim uel atrocior sermo demoliturus est ferox suapte natura ingeniū, uel mi-
 tior tu dignus oratione, qui feritatem oēm longe superasti, & ne quā mei iritandī
 omiteres, eo es nuper amentiae progressus, ut uel propria incommoda, & ciuium
 tuorū salutē Hungaricis cōtra me sumptis armis posthabueris, Piget proloqui alia,
 & uel at uulnēra quēdā attingere, si modo obliuisci unq̄ pateretur animus, uel silen-
 tio tegendę foret tot nefarię tuę fraudes/& ingratiſſimi animi exēpla. Monendū
 tamē aliquādo, licet sero fortasse duxit, Ne ea te ferocia praeprope cum tuo isto
 funesto imperio praecipite agat, & tunc diutini huius erroris confessionē exhibere
 uelis, quū iam nullā tibi opem desperatis rebus omnibus reliquā feceris, Satis tot
 tuas huiusq; iniurias pertulimus, Sat multis Ottomanum imperiū contumeliis
 lacessisti, & ad tot mala patientem me satis praestiti, impune tibi proditus ille in
 Hungaria exercitus cessisse existimās, Impune tot dirrepta in Fpiro a corpore im-
 perii mei oppida, & caesa praesidia/Impune, & haec(recentiora loquor)cessura cre-
 dis? Deletū Alÿbasse exercitū, tot agrorū uastationes, & incendia/Nouitēq; adiu-
 tos, quātū in te fuit, Hungarici belli tumultus, ac Georgii foceri q; te abstinere ab
 imperii sui limitibus uoluisse, late depopulatus ager, & estipiscas tandē aliquando
 improbe, neq; expectes diutius quorsum sit haec indignatio mea eruptura, Ne le-
 uiscula haec secundarę res; incrementa eo stolidū desiderii prouchant, & acuant
 libidinē, ut miserabilior postea fortuna tua uel inſenso cuiq; atq; ipsi mihi misera-
 tionē cōmouere quaxat, Memineris aliquādo (si qd iam relidet in perditio ingenio
 humanitatis) meorū officiorū, ne tā male in te locata longius deplorē. Quāuis non
 ciuilibus sit animi cōmemorare ea/quarū in aliquem liberaliter cōtuleris, Ingratiſſimi
 tamē est praeteritorū meritorū sic facile obliuisci potuisse, Quare nō possum nō do-
 lere hoc loco sortē tuā Scāderbege, & miseratione quadā aſſici reę tuarū, Vt enim
 omittam animę salutē (id/quod tu ad extremū perditus homo/pro nihilo habes)

LIBER

ut sprete Macomethi leges, & cōtemptū à te diuinū prophetā, præ christianis sus-
 perstitutionibus taceā, Quid eos, quæ magis cæca hominū ingenia delectant, defi-
 ciat unq̄ apud me tibi, hæc paupis regni tui sordes tanti hodie æstimares, An ar-
 ma, an equi, an longus seruosq; ordo, an pecuniarū, rerūq; ceterarū supfluentia, quæ
 oēm ætatē solent allicere, an exercēdę uirtutis, & totius glorię materia tibi decrat?
 An domi militiq; negatę dignitates, p̄fecturę, & cuiusuis generis pares tuæ ætati
 honores, in aula demū quis te unq̄ charior mihi; quæ acceptior indoles non pere-
 grina tantū, sed magis intima, domesticāq; unq̄ fuit? Qua diligētia, institutionēq;
 infantē fermē ad me delatū educare curauī, & bonis artibus/ac optimis moribus
 alui, auxiliq; crescentē indies uirtutē/tū premiis/tū omnimodis laudibus, & ita bel-
 lico decore (quo nihil pulchrius est ī rebus humanis) omni tpe exornauī, ut nullo
 certaminis genere, uel notior apud me miles, uel dux clarior haberet. Pro hisce tu
 beneficiis eū te exhibes/hodie Scāderbege, ut nō modo nō quē putarā uirum, sed
 pestem quandā intra parietes meos aluisse uidear. Sed age Patriæ te amor sollici-
 rabat, quā si à me petisses, negatorus ne tibi erā, quū iā totiēs si meminisse potes-
 ulero eā tibi p̄miserim? Maluisti tu tamē eā p̄ maleficiū ipse, q̄ à me bñficio ha-
 bere. Habeas igit̄ diis approbātibus, necq; me reprobāte, & p̄fecto qua sum animi
 clemētia erga quoscuq; mihi aliquo tpe familiares, & cognitos/omniū nunc ipse
 tibi ueniā trado, non tuo presentī merito, quod nullū est, sed q̄, & in hoc publico
 odio/tū priuacim in te collati officii, tū præstitę tuę, olim in rebus meis fidei libet
 meminisse, quādoqdē multo diuturnius tēpus fuit, in quo seruisti, q̄ in quo offen-
 disti, Croiā, & regnum paternū tibi/licit nefaria fraude uendicaris/cōcedimus ea
 lege, ut cætera Ep̄iri oppida, quæ nullo ad te iure p̄tinerēt, Sed uirtute ipse quondā
 mihi/ac bella fortuna quæsiuī, uero restituas/M̄ylos; res/ocero meo incorruptas
 quoad magis fieri pōt/āprimū reddas, & cetera, quæ absunt, æstimata pecunia re-
 pēdas, Deincepsq; in omne tēpus, tā eū/quē nos amicū habuerimus uiolari, à te, q̄
 hostes meos, aliqua iuuare opera nefarium censeas, Sic & turcarū odia effugies in
 perpetuū, & idem erit apud me tibi amoris, & beniuolentiæ locus, qui antea fuit,
 nisi malueris malo edoctus tuo, rū p̄nitet̄ frustra locū querere, cū audacia istę
 tua, & ferocia me præsentē implacabilē ultorē habeat, Nosti iā uires meas, nosti
 exercitus robur, Habes ante oculos hungaricæ fortunæ nō leue documētū, quare
 longiori admonitione non indiges, Ceterę quicquid es ipse facturus scribere te ad
 summū uelim, Poteris etiam cū Ayradino nostro corā agere homine & certo, & si
 deli à quo, & alia plura audies, quæ non sunt literis commissa. Vale si sapis, Ex
 Adrinopoli. XVII. Klen, Iulii, à generatione Iesu, M. CCCXLIII.

INANIBUS literis fides nō habita à Scāderbege, sed spratę eque cū ipso auctore
 sunt, Non defuerūt tamē qui dicerēt, à p̄nti Amurathis cōsilio, dolū oēm abfuisse
 necessestariōq; id timori ascriberēt, Coactum tyrānū ad hæc pacis cōditiones pro-
 pter hungaricū metū, & grauiorē iam senectā, deuolutā, fuisse, Meumethis quoq;
 filiū ætatē imperii oneribus imparē sollicitudinē patris intendisse, Scanderbegi
 præterea uires ex recenti illa Alybassę clade metiri, simulq; fidē tot Ep̄iri populorū

in illum, ac gratiâ eius apud christianos principes in dies crescentem uereri, mentiri tamen illum, dum restitui sibi oppida illa, & Epiri partem, dum refici damna socios: á Scanderbego dissimulato pauore petit, multa proposuisse iniqua, ut aliqua æqua ferat, eâ habiturâ pacem, eas condiciones subiturum, quas dederit Castriotus, neq; de amissa iam Epiri possessione, aut myssiorem rebus mentione facturam amplius dñmodo ab armis abstineat Epirensis, Cõponi autem eo modo cū Ottomano, & inducias aliquas fieri, nec inutile, nec indecorum fore, quâ ipse præfertim prior ad hoc inuitasset, & alioquin ad multas prouincialium cõmoditates id facere, bellorum euentus incertissimos esse, stolidè arma paci præponi, nõ fidendum felicibus primordiis fortunæ, & Hungaros plura q̃ se aduersus Ottomanû felicia prælia gessisse, nunc tamẽ recenti illa obrutos clade ingëtia damna frustra recensere, Occupandum potius hostis animum, beneficio aliquo, q̃ irritandum longius, si pax ab eo ultro quesita spernatur. Scanderbegus tamẽ in ea paucorum sententia (licet & uera aliqua dicerentur) improbare audacter eorû consilia, conqueriq; q̃ Ottomanas artes Epirotica gens omnium ultima, maximo suo malo scitura foret, Amurathes inanes litteras inaniore quæ sibi haberetur, fidem inuenisse, Spectatorem Ayradinum apud stolidâ ingeniâ suos oratorem cenferi, & caduicatorẽ missum/ adhuc & si nihil eorum timeatur, & omnia sint propiora uero, quid tantæ læuitatis esset, q̃ hosti magis etiâ q̃ rebus suis credere, & ab aliena fortuna, belli, paci q; consilia mutare, quum á sua possent, Fateri se/ & Amurathem effœta iam ætate, & turcarum perniciem, in Varnensi prælio/ & alia, quæ ad deponendam tunc Barbarorû arma maxime inuitent/ sed nunquid ea ad deprimentos Epiri animos proficerent, uel tollendos magis? An ad eas pacis conditiones subeundas, quas uictus hostis uictoribus offerre audeat? Neq; momentum fieri/ q; admittendas quasdam, respuestas alias dicerent, utroq; modo foedissimâ pacẽ futuram, neq; citici posse, ut Ottomanus pauorem animosq; & diffidentia eorum non cognosceret, Ageretur tamẽ, quieturum crederent aliquantisper Amurathẽ, dum non dñ omnino sedatos Hungaricę cladis tumultus, & exorientes iam ignes extinguat, pace ineri sua gauisuros Epirotas, quousq; plenis uiribus, totoq; bello in eos uerso nequicq; uiolatum foedus prætendentes opprimat, neq; tamẽ eam esse ætatem Ottomanî, quæ adhuc ad bella gerenda non sufficeret, consilium spectari in imperatore non manû, prudentiamq; ducum se magis/ q̃ promptam bello dexteram/ ac stultam, infelicemq; temeritatem semper timere consueisse, Manere in effœro corpore uegetum ingenium/ hostilesq; spiritus/ sed & si nulla esset Amurathis opera, non hostem sibi ideo defuturum, Breue præterea commodum pacis cū morti propiori sene fieri posse, erupturû in maiores apparatus ferox Meumethis ingenium, Se igitur pacem/ quâ arma utiliora essent/ bellum, quâ ocium mallent/ habituros, Nihil tunc/ nisi turcarum commodis consuli ab Epirensibus/ quæ ratio esset expetendæ pacis, quâ uictoriam in manibus haberent, quâ hostis apertam confessione cererent? Cur non fortunę sequerentur afflatus, & oblata ultro fruerentur occasione? Cuius si præteruolasset opportunitas/ omniã postea, nequicq;

sint dolituri, Turpe tum de pace fieri mentionem, quum uix uulnera ex recenti illo Alýbasse preclio coalescerint uiris, Recuperarent prius auorum sedes / & tot populorum suorum libertatem uindicarent / Tum demum pacis consilia honorifice / uel proponi / uel admitti posse / Adeone Vladislai elades tam insigne illis documentum pauoris dedisset, ut magis Epirotarum animos / q̄ Hungarorum ea belli fortuna ab armis alienasset, (ferebantur / nanq̄ incerte quædam uulgi uoces Húniadem ad delendam illam Varnensem ignominiam animū conuertisse, & tacite de instaurando exercitu cogitare). Commoti sunt maxime / ex eo omnium animi / in hoc igitur sicut / & in aliis rebus obtemperatum Scanderbego / quin pœnitebat homines aliquid esse elocutos / quod ipse non probaret, ne cuius belli consilia securi essent, ea in ulla rerum suarum fortuna aspernari uiderentur. Castriotus itaq; primum omnium Ottomani nuncio ad se uocato / pluribus cum eo egit / nunc omni teste semoto / nunc palam suorum audiente concione multa, tum publicarum / tum domesticarum cladum enumeratione de Amurathis perfidia est conquestus, Dehinc illo perbenigne habito / lautissimèq; per aliquot dies accepto / & pari animo / fiduciaq; (ne timoris alicuius sibi ipse cōsciis exploratori / quē putabat / uideretur) ducto per ocium secum ad munimenta singula / & militum stationes uisendas / ac omnem castrorū formam contemplandam, cū huiusmodi sententiæ litteris illum à se dimisit.

Rñso Scanderbegi ad epl̄as Amurathis. Indignatio eius in Scanderbegū ad quē inuadendū Feriū cū exercitu mittit.

A T H L E T A Christi Georgius Castriotus / alias Scanderbegus Epirotarum princeps Amurathi Ottomano turcæ principī. S. D. Superasti olim tu me (ut scribis) multiplices genere officiorū, Ego te hodie modestia / & linguæ temperamento uincam, Neq; enim quicq; tam seruilis ingenii esse puto q̄ uel apud infimissimū hostem ea feciditate sermonis, & petulantia dicendi abstinere nō potuisset, Quare & litteras tuas, & nunciū æquo animo accepimus, uidimusq; & risum ut uera fatear magis excitarunt mihi tuæ litteræ, q̄ mouerunt stomachum / dum ut in ipso statim dicendi ingressū tantæ ingratitude, & perfidiæ audes me infimulare, & rursus leniori quodā ingenio ductus animæ meæ iacturā recenses miserrimi fati tui ignarus, ac longi erroris studiosus defensor, Demūq; nullo belli iure, ordinèq; rege seruato imprudēter / ne dicam impudenter tanq̄ uictor uictō multas pacis cōditiones proponis, & eas præfertim, quas liberæ aures uix queant audire. Ego quidē Amurathes / quāuis tot tua maledicta possent, uel patientissimū quēq; ad maledicendū armare, Concedo tamē aliqua ætati / & liberiori senis ingenio, doli reliqua, quē difficile est temperare, præfertim q; ipse non iurgis tecum conuulsiq; sed armis, & iusta belli ira certare iustici. Quid tamen / quæso, Ottomane ita deos hominèsq; accusas / quāsi prior sis à me hostilia passus nō prior intuleris? ita ne necessariā à te defectionem perfidiam appellas? Scelus obiciis mihi recuperatam ingenio / & uirtute / patriam? Sed age obicias, Nihil enim recuso, ut hoc me reum criminū in omnia sæcula efferas, Officia quōq; in me tua, quæ longo ordine recenses / cōmemorasq; recorder & ipse libenter / in ingentium omnium malorū memoriam hæc traheret secum cognitio, quæ si forent inuicem compen-

ſanda obrueretur ſané maioribus undecunqꝫ maleficiis tanta magnitudo tuorum meritorum, reputare tamen ea tecum te ipſum / q̄ me referente erubeſcere malo, Miretur ſané illud unum unſquiſqꝫ / qui ſciat, quomodo aut ipſe ad ea patiendâ ſuſceperim, aut te non aliquo tempore tantæ crudelitatis / odiorumqꝫ facieras ceperit, Abituleras regnum paternum mihi, nec aueras fratres / meqꝫ ipſum nihil tale timentē iam pridem nefariæ morti deuoueras, & nouū adeo nunc uidetur Amurathes / qꝫ tunc non immemor libertatis animus tantę ſeruitutis effugium aliquod cōquiſſet, Quouſqꝫ tandē dominationē tam ſuperbam lacurū me putaſti, Pertuli tamē multa diutius, neqꝫ iugum apud te ullo tēpore detreſtaui, Pericula publica æque, ac priuata / tum ultro ipſe / tum iuſſu tuo adii per omnem ætatem. Serceban / tur colloquia de te quotidie, & frequēs apud me erat de inſidijs tuis ſermo amicorum, Ego tamen / & uerbis / & factis tuis fraudem omnē abeſſe diutius credidi / donec improba ſeſe conſilia late aperuerūt, Diſſimulaui tunc & ipſe totus ni tuas artes uerſus, quouſqꝫ aliqua uendicandæ libertatis occaſio affuſiſſet, Nihil eſt igitur quod doleas nunc / quum tuo (ut aiunt) perieris exemplo, Parua tamen hæc Ottomanæ ſunt inſtar eorum / quæ ſpe / ac animi cupiditate concæpi, Omittē itaqꝫ impoſterum acres iſtos minarum aculeos, & Hungariæ fortunæ nobis rotiens ſubiicere deſiſtas exemplum, ſuum quiſqꝫ animum habet mi princeps / ſuū geniū & nobis ea fortuna, quā dii dederint patienter erit ferenda, interim tamē, neqꝫ cōſilia rerum gerendæ petimus ab hoſte / neqꝫ pacem ex te / ſed uictoriā diis propitijs quaerimus. Vale. Ex caſtris nr̄is. Pr̄idie Idus ſextiles. M. CCCCXLIII.

QVVM litteras Caſtrioti inſpexiſſet Ottomanus, & ab Ayradino reliqua eius conſilia didiciſſet / nihil quidem eorum, quæ nunciabantur, lato animo audiri, Sed tam feroc / ac libera uiri oratio / tum fiducia ingens, quā non ex nihilo conceptam putabat, magis pauorem quendam iniecit, q̄ iritati eouſqꝫ animi indignationem acuit, & difficultatem belli Epirotici iam inde ominatus eſt Amurathes, Ne tamē ſuis tunc aliquod trepidationis ſignum præbere uiderentur. Dixiſſe ferunt ſenile, mentū ſæpius demulcentem, ac ridenti ſimilem, Cupis cupis improbe ſpecioſum aliquod lecti nomen. Dabimus / dabimus (mihi crede) adrimus ipſi alūni exequiis, & præſentes inuiſſi pompam funeris maxime rex Albanorū proſequemur, ne unqꝫ apud inferos ignobili te functum fato conuerſi poſſis. Hæc ebat tamen conſilium tyrāni, in ea rerum difficultate, Nam orientes quotidie rumores de Hunniade, & frequentes à perfido Deſpote nuncii, quæ duplici iam in ſignem proditione / nimis inuidioſe fata tanto chriſtianoꝝ malo eoſqꝫ pernicioſum ſenem ſeruauere, Alio eius animū trahebant, & integrum in Epirum bellum conuertere prohibebant, Ne tamen multa tum foret / omnino ſperati recenter feceris iniuria, ſtatuit interim ocium ſaltem, & pacem turbare Scanderbegi, ſi tollere nequiret, opportunum maxime ex eo id genus conſilii ratus / qꝫ negligentiam quandam ottam apud chriſtianos ex tot benegeſtis rebus audiebat, & Scanderbegum dimiſſo exercitu toto milite populabundum, tota die à caſtris procul in trepide ſolitum uagari percipiebat, Accerſito itaqꝫ Feriſio / uno ex præfectis ſuis

(id erat nomen Barbaro) uiro/ & ferocis ingenii, & ad omnia impigro nouē mi-
lia lectissimorum equitum ei tradit, Mulisq; oneratum promissis, si uoti compos
uictoriam retulisset/ in Epirum quo maturius posset/ & cautius/ ut prius hosti ui-
sus, q̄ auditus foret, proficisci iubet, Idcirco neq; delectum tūc maiore haberi ui-
sum Ottomano, ne uel dispendium esset in mora, uel rumore præuenire excitatū
christianus consilio adhibito periculum cauere, ac nouas (ut postea docuit euen-

Att. Errorē
opinionū de
abdicatione
imp̄ii Amu-
rachis.

tus) artifice tenderet insidias. Verū enim uero dum hæc ipse tam affirmit auda-
cter de uariis consiliis Amurathis/ tum in bellorum externorum cura, tum de ipsa
imperij gubernatione, Non defuturos multos reor, qui mirentur de eo hanc no-
stram ab aliis uarietatem sentiendi, & sedulo quærant/ unde in tam alienum opi-
nionis genus mutatus, Quū recens multosq; asseuerantium sit memoria (id quod
scriptis etiā alijsq; posteris testatum licet intueri) Seniores Amurathem mox illo
ad Varnā expedito bello plura tū de incōmodis regnantū, tū fortunæ temeritate
conquerentē, compositis tamē prius rebus domesticis/ ac Meumethe filio maiore
natu rege sub Calybassæ cura cōstituto/ imperio se penitus abdicasse, & Adriano/
poli relicta in Asiam profectum/ ibi pondere omni reg; publicæq; omisso/ religioni
cuidam patrio ritu/ retentis paucis secū/ eius cōsiliū socijs/ se abdicasse, neq; abscē-
disse prius/ q̄ auditus Transluani ad Sophiā fuerit aduētus, & crebre populi que-
relle cū reuocassent, quū imparē ob ætatem ei oneri Meumethem iactare, & Ca-
lybassę priuatis sanē auspicijs defutura obsequia militū/ & obedientiā in bello di-
cerent, Ego qdē miror præcipue uade tantus error in re præsertim tā recentis ha-
berit originē. Neq; enim ita temerariū in eo nōnullos; sermonē/ & grauissimos;
scriptos; consiliū omnino uanū dicere ausim, Vnū tamen illud intrepide possum
a firmare, & meo iure contendere, & superiores fuisse ex Adrianopoli Amurathis
nomine missas litteras, & Ferisum, ac plures alios præfectos post tentatā nequicq;
pacem/ eo decernente in Epirum irrupisse, sed nō ex eo eius erroris processit uis.
Nullus enim tēporis confundetur ordo/ si ista quoq; ab Amurathe anteq; renun-
ciasset imperio, transacta cōcederemus/ Illud profecto quiescere nō finit animum/
q; uel mortē ipsam tyrāni ex Epiro in Asiam tā imprudenter uideo translatā, quo
quid uero alienum magis? Quū Croicensem obsidionem seniles haussisse spiritus
mortalū inficiatur nemo, & extincti ob doloris impatientiam Ottomani laudem
omnis deinde ad Scanderbegum sine uariatione retulerit ætas, Legentium tamē
æquitas hæc singula libet, & ueri totius similitudinē ex diligenti adiuuicem com-
putatione temporis eliciat, Nos interea ad Ferisum reuertamur, qui silenti admo-
dum agmine Macedonia fines intrarat, & conceperat iam uictoria præmia tumi-
do ex tanta spe animo nequicq; impatiebatur, hostem ubiq; circūspectans obibat,
omnia prædoni ipse magis/ q̄ hosti similior, Non tamen potuit famam aduentus
sui præuenire, admonitus nanq; Scanderbegus de singulis a locorum custodijs
repete (utpote qui semper agmine ad omnes casus composito ibat, & temporis,
& loci captata occasione uallem quandā angustam Mocerā appellant, solus Bar-
baro transitus patebat/ prior occupat, & armato implet milite. Appropinquabat

Aduēt^o Feri
si cū exerci-
tu i agrū Al-
banū/ cædes
exerceretur
irruptio Ca-
thori i agrū
hostilem.

iam Ferisius, & densior equoꝝ incesſu oriens puluis ſignum iam uicini hoſtis erat, Noſtri eodē ſilentii tenore expectabāt, donec intrantē iam feſtiue barbaꝝ, & á du moſis ſiluaz iugis, ac ſaxoꝝ undiq; crepidine implicitū equitē conſpexere, tū una oēs eruptione facta inſperati ſeſe offerūt hoſti, Pedites, quoꝝ mille, & quingētoꝝ erat numerus (iam & equitū duo amplius fuere, ſed hoꝝ tū ad aliud utilior ſerua batur opera) ſatis fermē uel loci ſolius incōmodis uictum hoſtē / à tergo / à fronte à lateribus adoriūtur / cꝝdantq; Turcā nihilo gradu dimoni, quē primo hoſtis im / petu tenuerant, enixe aliquādiu pugnantes retinuerūt, donec uictoriā aliqua ſpes affuit, Equoꝝ tamen impedimentū maius q̄ auxiliū erat uiris, qui tandem, & ſibi / eꝝ dominis exitio fuere, ita uelut obſeſſi plura multo uulnera accipiebāt / q̄ dabāt, & quū nullum iam periculi effugiū appareret, obſtinatioribus ſemper animis / ad mortē uſq; ab illis certatū eſt, omniſq; ferē poſſeſſum ſemel locū moriens occupa uir / præter paucos, quos uel foeda uitę cupido / uel neceſſariū magis in re conſiliū, quū eū ſtolidæ potius / q̄ honeſtæ mortis appetitū ſpernerēt, ſupplices abiectis ar / mis ſaluauit, & cōciliauit uictori / Capti igitur ſeptingenti ſexaginta, Occiſoꝝ ma ior pars fuit, Ita barbarus dum ad prædam properat, prædę ipſe fuit, & lætū præ / buit hoſti male conceptæ uictoriæ documentū, Feriſius cū reliquis copiis / quū in / terceptā primā ſuoꝝ acie, & occupatū interim ea gloriæ materia hoſtem uidiſſet imemor præceptoꝝ Ottomanī, & inſitæ ſuoꝝ ingenio ferociæ ſtatim terga de / dit chriſtiano, maiorē adhuc uim periculi, & numerū hoſtiū in re tam ſubita, & eo locoꝝ habitu ratus laudabilis uociferans peritus belli dux aliquos ſaluare / q̄ pe / rite oēs, & ubi præſertim uelut iumenta præberēt iugulum hoſti, Non tulit tamē uel fugā eius incruentā Caſtrioti eques, ſed inſeꝝrens ſemp fugientiū tergo plures moratoꝝ occidit / lateq; ſecutus eſt, Donec magis laſſitudo uires hauſit / q̄ inſtandi facietas animū cepit / Ita expeditis omnibus / & fugatis hoſtibus ſine multis ſuoꝝ uulneribus, tunc in hoſtilem agrū toto agmine irrūpens Scāderbegus aſſueta præ dę dulcedine militū deſideria expleuit, Feriſiū euentū nihilo lætior Muſtaphę for tuna excepit, Nanq; Ottomanus percepta cęde ſuoꝝ, & auditis Scanderbegi inſi / diis, quū neceſſariā / nedū ūtilem fugā ſuoꝝ fuiſſe uideret, & nullum ſibi reprehen dendū ius in tā oportunitis eoꝝ conſiliis fortuna faceret acriori percitus in Scāder / begum ira, neq; dies / neq; noctes patiens quietis, animus odiū omne / & conſilium in unius uiri perniciē uerterat, ac nihil magis, q̄ Epirenſes campos ubi tot ueterū / & recentium iniuriāꝝ cupitę tādium ulcionis materia aſeſſet, ignara proptii mens mali optabat, ita occulta quædam uis fati timidā ſuoꝝ ingenio ſeneſcētū trahē / bat, quia tamē exoluendī doloris propter uulgatos hungaroꝝ motus ſacultas tum omnino nō ſuberat tenore codē indignationis in hūniadi glorioſius ſenex maledi cebat, paritēq; minabatur, Salutare dictitās Epiroticis rebus, id genus belli hun garici non ſemel fuiſſe, Sed ne inulta iacerent penitus fortiſſimoꝝ militum cor / pora / & recens ſuoꝝ ſanguis, præſertim q̄ ab inſidiis utili priorum exemplo ſatis præcaueri poſſe exiſtimabat / & nō uſſa hoſtis uirtute / ſed locorum iniquitate, ui / ctam nuper ſuorum aciem, ac Feriſii copias dicebat / Muſtaphæ præfecto (cuius

Aduē^o noui pfecti / & ty / rāni exerci / tus / ſcurſio p agrū Caſtrio ti. Deuaſtatō eius / atq; cō / flagratio / oc curſus Ca / ſtrioti i eum tumultuario admodū mi lite, Adhorta rio ad mili / tes, Expu / gnatio ca / ſtroꝝ / & cla / des Barbari exercit^o / Nu merus cęſoꝝ captiuoꝝ.

frequenti postea, & infelici in eis locis opera sepe usus est) eius rei curā demāda/ uir, Supplemētū ad Ferisii copias habere/ & augeri numerū iubet sex milibus ad/ ditis, Mandat deinde sedulo, ne interiora Epiri loca, ubi statua hostiū/ & certius periculum esset, ullo uel cōsilio, uel bene gerendę rei spe ductus adiret, fines tantū prouincię hostilis deuastaret, Satis glorię censere relaxum iri, si arbores interitū/ agerq; Epiroticus ferrū uictoris ex aliqua parte sentiat, & igni deuastetur, Mone/ bar ita Ottomanus quasi prędici possent audientibus/ quę armatis postea essent agenda. Nihil tamen eorū diligens postmodū pręfecti cura omisit, quin oportune plura adiecit, situ locorū/ & regionis natura inspecta, ut primum enim hostili solo signa sunt illata, ipse aperto nusq; campo digrediens trecentos equites ad obequi/ tanda/ & perlustranda late loca singula, ac rimandas insidias/ latebras nihil mora/ us pręmittit, iussos ut si quid inuenirent periculi ab hoste reciperēt se mox inter ordines, uel paulatim decepto eo instandi studio pelli se usq; ad designata loca ca/ stroz; paterent, ita, & caute agi/ & hostē tacite ad pugną extractū opprimi posse/ ratus, quē neq; pauciorē iure timere poterat, neq; numerosiorē in re tā subita ex/ citari posse credebat. Quū igit; sollicitus eques singula perlustrasset, & tuta omnia, ac uacua piculo nunciaret, Barbarus quattuor equitū milibus/ secū retentis, specie quadā castroz; locū ipsum quo cū signis erat moraturus/ tū ad prędam cōuenien/ dam/ tū ad oēm uarietatē fortunę undecūq; septū munimētis & armatoz; robore firmat, Edirior ibi aliquātulū terrę tumulus in collem assurgēs ualidiora eorū mu/ nimēta, ac difficiliorē hosti ascensum faciebat, sic habita cura castroz;, Custodias deinde per quēdā montiū iuga cū certis signis disponit, Tū reliquū equitatū intre pide ingentē rez; omniū ruinā secū trahentē in campos hostiles imittit/ admonitis prius omnibus per pręconē, ut qui ad tubę signū auditū/ cū receptū caneretur/ in castra non cōuolasset, pinde haberet/ atq; hostis. Diripiebat iā pulcherrimus ager/ & sub barbarico ferro arbores/ & fata oīa late cadebant, gemebantq; uelut prata, ac fumantia uilla; incendia patentia late ultorem aliquem appellare uidebātur, Semente omni equitis ungula pertusa (autūni nāq; tēpus erat) iam inde miseros agricolaz; labores innoxia tellus frustratura apparebat, Nihil integrū relinquebat, quod ferro possit, igneq; absumi, Vilioris agrestiū patrimoniū pręda abūde supe/ raret, hominū modica, rarus nāq; ibi cultor/ propter hostis uicinitatē habitare au/ debat, & eorū plures cū cōiugibus/ & liberis, omniq; familia pręciosioriq; peculio in oppida uicina cōfugerant, dū sic ferox Barbarus id genus uictorię diis ipsis in/ fetus sequit, & nullo satis digno pręcio/ modo huc/ modo illuc excurans prędę cupiditate tēpus cōterit, Castriotus interim licet serius aliquantulū de his admoni/ tus, cū quattuor equitū milibus/ mille peditū Moerē attigerat, & notas ualles ad huc hostili sanguine madentes/ letus miles intrarat, ubi dū assucta undiq; hospicia tacitus plustrat, & incerti fermē cōsiliū haret in ea solitudine locoz;/ ac rez; omniū silentio ducis, animus stupentibus omnibus magnę uir audacię/ melioris fortunę Epirota qdā/ qui manus effugerat barbaroz; multis insignis uulneribus, ac recentī cruore decorus ante pedes Castrioti stetit, fidem eius appellans/ ac feroci omnium

animos ahortatione incendens, Desolatū agrū/euersa omnia à barbaris/eosq̄ suos/& pallantes passim uagari, præda quenq̄ funesta occuparum, posse de singulis paruo negocio incruetāq̄ uictoria, quod ipsi uoluerint suppliciu sumi, Erecta sunt prima facie tā opportuno nuncio ducis consilia, Sed quum diligentius hominem de omni rerum habitu/ & castrorū situ percontatus esset, Mustaphæ prudentiam eo ipso admiratus laudare cepit. Cautius proinde cū eo hoste agendum ratus/qui neq̄ ipse aliquid temere ageret, audiente omni suorum corona.

C O Nsueui inquit ego Milites rebus ipse dare cōsilia, Nūc ea me ab illis/& uos mecū unā accipere oportet, quæ & tutiora estis singuli/ & honestiora (ut nulla sit uis rationis) uel ex ipso euentu omnium magistro iudicaturi, Populatores audieramus Barbaros sine ordine/sine ullo reꝝ respectu/per agros suos, pallātesq̄/ac oīa magis alia/q̄ hostem timentes, Sicq̄ me auctore sententiæ/& comite/ut illi tā proposito cuncti in eos fertū strinxistis, Nūc opportunus iste uiri aduentus quid noui attulerit cōsiliū nobis/nihil est quod agā uobiscū, illū.n. quæ apud hostem agerentē recentēte audistis, Vnū illud negare nemo poterit, si barari propositū i castrorū locatione/& tot armorū præfidiis considerare uelitis, Non prædonis (ut creditis forte) illū, sed callidissimi hostis animū aduersus uos gerere, Quāobrem cautius est uobis (ut arbitror) & cōsultius cōtra hostes agendū/q̄ in prædones acturi uidebamini/ Abstinēdū primo impetu à populatoribus, ne intēto duci ex castris prorūpēdi simul/& uictoriæ materiā præbeamus, ubi dū uagos ipsi uagi insequimur/ duplici obruti hoste indigne obteramur. Irruendū omni robore in ipsa munimēta castrorū, quæ si ptinax (ut solet) p̄fegerit uirtus, & uel ducētī in fugā cōuerterit, uel occisū caput reliquis barbarorū turmis poterit offerre (quod deus optimus maxime nobis præstet, Omnia profecto incruentis uobis expedientur, Cætera nāq̄ prædonum manus tū à suorum auxiliis exclusa/ tum à uobis per gradus singulos obfessa/ uel mortua, uel uiua si malueritis/ in potestatem uestrā cūerit, Ceterq̄ cauearis Comilitones ne in castris diripiendis sordide uos prædæ cupiditas detineat, quæ sepe uel uictoribus manifesto exemplo iacentis gloriā hostis ē manibus per summum dedecus extorquere consueuit.

A S Sensu militū ingenti id ducis cōsiliū approbatū, Distincti itaq̄ ut operæ/ præciū uidebatur ordines, iam egrediētes ex occulta ualle copiæ custodiis barbarorū apertiore cāpo se ipsas prodebāt, tū manipuli sublati ē montibus signū præbuerat castris, Exin p̄strepēs mox tubarū sonus disperso per agrorū/ac præda occupato equiti mollior auditus. Reuocati sunt plures/ & recepti inter munimenta ante hostis aduentū/ Recipiebant alii simul, & uicini iā fremitus militis Scāderbegi nomen pauidis auribus inculcabat, Multi exclusi, quos uelocior Epirensis in ipsis castrorū portis onustos præda uulneribus insuper onerabat, Oppugnabatur undiq̄ munimēta, Dissiecta primo fermē impetu impedimēta equorū, & scutorū præfidiā, tumultus ingens intrantiū simul/ & exclusorū. Promiscue recepti omnes, plena cuncta hoste, pilorū missiliūq̄, nullus usus in ea locoꝝ angustia/ cominus gladii res gerebatur, & clauis ferreis quibusdā cōmodius (breue est teli genus/ quo

turcæ/maxime in bello utuntur/ Nouū spectaculi genus barbari pugnantis, manu altera gladiū/ altera prædam exitialem tenentis, ita auidiora sunt turcarum iage/ nia/ & prædæ cupidiora, Ferocior semper instabat Christianus, urgebátq; undiq; & omnia cōsternatione, cædibúsq; replebat, donec desperata in armis salute Mu/ staphas/ qui in iuniori castrorū parte hortator magis aderat, q̄ puginator, per eam, quæ à pugnantibus maxime auersa erat / portam, citato equo terga dedit hosti, tunc remissior ubiq; mars/ & paucior aliorū effusus est sanguis, Hi nanq; iuermes hostile iugum non dedignabantur, Illi in fugam effusi necessarium ducis consiliū consequebantur. Multi quos prædandi studium à castris longius traxerat/ à lon/ ginq; hostili clamore audito sociorum fortunam coniciētes/ fuga/ & ipsi/ qua sola poterant/ se saluabant, sed uix fermē ullus integer euasit/ intenta enim unde/ cunq; sagittariorum manus in fugientium terga iacula coniciebant, & qua pote/ rant/ odium late explebant, sunt qui affirmant eo prælio barbaros ad unum occi/ sos, præter Mustapham cū paucis optimatibus, Propior tamen uero illorum mihi uidetur sententiā, qui quinq; milia cecidisse dicunt, Captorum paucior numerus, uix .CCC. ad summum fuisse dicuntur, & hi fermē omnes uulneribus deformes, & inuili, Iritari nanq; præter modū eo in prælio, & proniores ad sauitiam fuerūt militum animi. aspectu prædæ suorum, & deuastati coulq; agri, Victoꝝ ex equiti/ bus uiginti/ desiderati, pedites quin. quaginta/ qui ab equis obruti sunt potiusq; gla diis interempti, sic castris/ signis/ & impedimentis omnibus potitus Epirensis, tum hostiles campos ingressus certiori præda illata damna lætior cōpensauit. Per eos/ dem dies, quibus hæc faciliēter gesta cū barbaris fuerunt, Leccham Zachariam, de quo aliqua supra diximus à Leccha duchaino Pauli filio indigne obruncatum audio, Insignis hic uir fuit multo euentu prospero malorū cōsilioꝝ, parte tamē lon/ ge oprimo natus. Rationem aliam simultatis, & causam insidiarū nullam, nisi per/ ditam regni libidinem, dulce mortalium ingenis inūrum malum inuenio fuisse, nam quū uicini essent inter se principes, & sine liberis Zacchariam uideret Du/ chainus nulla legirimi hæredis spe subsistente/ facile omnia primo occupantis fu/ tura ratus/ simul & illum de medio abstulit, & non minimam imperii eius partem mox sibi nefario iure uendicauit/ non tamen potuit omoīno male cęptum deside/ rium ex plere, Daynenses nanq; (ea erat urbs regni caput/ roburq;) peremptum principem fidei pertinacia, qua sola poterant / profecti sunt, & Bosam defuncti matrem grauem iam annis/ ac mœtam filio superstitem enixe tutati/ Donec ipsa consiliis quorūdam/ ac suasionibus amicorū impulsā/ quum imparem curam seni/ lem/ & muliebre ingenium imperii oneribus/ in ea præsertim rerū uexatione cer/ neret, Scodram cōsugiens Venetis se cū uniuerso tradidi tregno, belli mole omni uicinatorū principum in eos translata, Parabat iam hinc fortuna Castriorum præ/ claro quocq; Veneto bello, & Italicorum armis nobilitare/ Iude Mustaphas apud Amurathem nō iniquus quauis inuiso hosti iudex, tum ut suam pariter/ & socio/ rum fortunam excusaret, inuictam uiri uirtutem, exactamq; unius rerū bellicarū peritiam multo sermonis decore cōmenlare, aliis uiribus opus/ & grauiore bello

Mustaphas
obtinet ab
Amurathē
exercitū in/
staurare/ &
a 3 fratres im/
perii tutan/
dos p̄fici.

dictans/ad tam ferociã cõprimendã, frustra tentari eo modo hominis ingeniũ,
 & excursionibus eiusmodi/ac ualstatione agroꝝ acui magis superbe suapte na/
 tura Epiroꝝ gentis spiritus, Insidias quõq; omnes aduersus ipsos insidiãz artifi/
 ces inantiores semper futuras/Contemptũ potius quedã rei Ottomanz apud chri/
 stianos tor indies cumulo uictoriãz tacite excitari /uel abstinentium censere peni/
 tus ab armis/uel semel debellandũ cũ hoste/animo induendũ, Non poterãt Amu/
 rathi/licet moestior hostilibus laudibus aures præberet/timida uideri Mustapha/
 dicta, quũ eandem suoꝝ omniũ fortunam/quos Castrioti armis obiecerat/in ocu/
 lis haberet/Hinc Alybassa/hinc longe uenia dignior Fetisus cladium maiorẽ me/
 moriã subiicientes infelicem ducis uirtutem principi excusabant. Quare mutato
 & ipse consilio (ita sepe aduersis in rebus cito homines pugnae facietas capit) re/
 spirare aliquãtis per ab armis statuit, neq; ulterius nouo suoꝝ sanguine pascere ho/
 stem, sed superfedere couisq; à bello/ donec promissam sibi nequicq; gloriã, & con/
 cepte inaniter uictoriãz premia minaciõr/ q̄ bellicosior senex pergeret ipse iniquo
 fato petiturus, Iusso tamẽ interim Mustapha copias denuo instaurare/& profici/
 sci in Epirũ iubet, sed prohibuit in primis hostilẽ agrũ ulla oblata occasione infe/
 stare, uel tentare aliquo modo Castriotũ, fines tantũ subditoꝝ populõs raturatur,
 & seruaret ab hoste/caueretq; maximo ingenio ad ullum genus dimicationis elici
 ab eo, sed porrectã spem uictoriãz oẽm æque sperneret, Diis profecto curã fuisse
 dixerim Scanderbegum, qui in ipsis Veneti belli auspiciis enim Amurathi animũ
 dedere. Eodẽ fermẽ tempore/ & Mustapha aduẽtus inde, & hinc Daynensis for/
 tunã nunciã Castrioti animũ distraxerant, & curã oẽm hauserant solliciti in re
 tam subita ducis, Mouit tamẽ segnius Barbarius auctus uinci/Horrendũ ami/
 cissimi principis fatum, & tam crudelis/q̄ præacerba uiri mors mirifice Castrioti
 cõmouit animum & dolore penẽ confecit, Accessio quõq; ad eam molestiã maior
 facta, quũ Bosã consilium/ & nouam in ea re curam Venetoꝝ adiectam audiret
 (Firmauerant nanq; omoia Dayni præsertim oppidũ ualidiũsimo præsidio urbiũ
 uicinas præfecti) Hęc omnis dissidiũ causa inter eos:& belli origo fuit. Querebat
 Epiensis Venetos in defuncti regno principis ius ullum prætere, & sibi id uen
 dicari uelle, quũ uana præsertim fuerit matris translatio in illos bonoꝝ ad se à ui/
 uente delatoꝝ filio, neq; præcepto Bosã cõsilium debere quicq; legitime officite ad
 nati uoluntate uiolanda, Pactum nanq; apparebat inter eũ / & Zacchariã olim
 cõfectum, ut quis eõꝝ superuixisset alterius imperio potiret. Dictũmq; inter eos
 legem iuramenti uinculo firmatã. Iuris ego quid in ea re fuerit/iuriscõsultis relin/
 quo/q; quis iudex omniũ. Mars non iniq; forsã diremerit. In ea animi fluctuatione
 Castriotus intentior semp Mustaphæ copias obibat, passimq; raro procurans mi/
 lite, nunc periculose progressus, nunc fugam simulans incõposite inter suoꝝ ordi/
 nes receptus cauto hosti nequicq; infelicia semel arma suadebat, Vbi uero neq;
 pugnae spem ullam/neq; hostis fallendi arte modũ uidisset, Copiis omnibus, quas
 secum habebat, ibi ad nouos rerũ tumultus/& Barbaroꝝ impetum sustinendũ in
 hostilis agri limitibus relictis, ipse ad Daynensis belli apparatũ conuersus animo,

Causa/& ori
 go belli/iter
 Scãderbegũ
 & Venetos,
 obsidio Day
 ni ab Epirẽ/
 se/ Delectus
 Venetorum
 p Epirũ co/
 actus ad sol/
 uẽdã Dayni
 obsidiõẽ oc
 cursio Castri
 ori i eos.

confestim paucis admodū equitibus Croiam petiit, & ubi ius omne in armis uidi-
 dit/mox & edicto ad delectum habendum proposito/& ipse cum nonnullis opti-
 matum suorum uniuersam prouinciam ad conuersionem militum obequitans,
 & exercitū ualidum confecit, nihilq; moratus priusq; frumenti curam habere po-
 tuisset hostis, Daÿnum obsidione ingenti in coronæ speciem undiq; cinxit, nihilq;
 omittens/nunc leniter/nunc aspere agendo/omni cura ad deditiōem oppidanos
 sollicitabat / Veritus ne si cum ea urbis potiundæ occasio præterlaberetur/allatus
 interea Venetias nuncijs/patrum animos ad eam belli curam, & maiora ex Ita-
 lia præsidia mittenda excitaret / Abstulit tamen à uastatione agrorum (quod pri-
 mum obsessarum urbium malum esse solet) ne Daÿnensium iritaret animos ad
 seruandam tenacius hosti fidem, Néq; expugnatio oppidi usq; per uim tormento-
 rum/& murorū ruinas/ aut scallis tentata / interclusa tantūmodo ciuibus facul-
 tate undecunq; annonæ/& commeatus habendi præcisa/famē assuetum diuturnæ
 incommodum obsidionis iamiam imminētem minabatur, quū coacti ad dedi-
 tionem fero eius clementiam implorantes hostilia omnia essent passuri. Præsides
 prouinciarum Veneti nominis / & ciuitatum adiacentium præfecti audita urbis
 obsidione, admonuere de singulis senatum/& decreto accepto / coactis undiq; su-
 bitarijs auxilijs / tam ex Epiroticis militibus, q̄ Illÿricis, & Italis, Quorum præ-
 sidia semper in propioribus locis hosti/à patribus haberi solita/mox ad eam obsi-
 dionem soluendam impigre se accinxere / A duobus quoq; uiris Epirotici nominis
 adiuti summopere sunt/& auctæ eorum copiæ, Leccha Dufmano/& Petro Hispano,
 qui licet contra Turcas Scanderbego perpetuam operam polliciti essent/néq;
 unq; illi defuissent / Antiquior tamen longe cum Venetis necessitudo/præsertim q̄
 uicini etiam Driuaſto / & quibusdam eorum oppidis erant, & ueteri ingentium
 officiorum uinculo astricti illis, ut præsto essent fecerunt cum apparatus. Scan-
 derbegus / nihil tanta exoricientis undiq; belli mole territus, lætis auribus accepit,
 simulq; impigre diuisis copiis suis, Quæ .XLIII. milia hominum numerum ex-
 cedebant, Septem equitum milia/tot enim non amplius erant, & duo peditum
 nouo hosti destinata, reliquū agmen suorum relictum ad urbis obsidionem, quā
 nulla satis hostilis fama exercitus/omittere decreuerat, cura omnium habita dis-
 posuit. Ita trifariam diuiserat uires inuicti prudentia Ducis, & aucta stolide au-
 dacia inani singulorum animos benegerendæ rei spe crexerat, Daÿnenses namq;
 sublata Castrioni præsentia / obsidione ipsa soluti uidebantur, Segnior pro portis
 excubare miles / Rarior in muris aspiciebatur numerus armorum / parentibus
 portis sæpe hostis cum ciue recipi potuit, Negligentius rerum omnium interpo-
 sita cura, fames sola iam uicina uexabat animos, quæ néq; contemni poterat per
 audaciam/néq; ferro uinci. Firmabat tamen uires, & ad quæq; asperrima ferenda
 cogebat promissæ semel fidei pudor, & pascēbat uelut uicina spes quædā homi-
 num animos/q; suos copias ad ea mitiganda mala/& leuandam obsidionem ma-
 ximis itineribus aduentantes audiebāt, néq; parem Castrioni militem eis uiribus
 credere, sed certum iam conceptæ uictoriae nunciū solliciti undiq; prospectantes

expectare/Sic omnium formę ingenia/qui quę plus tribuunt fortunę/eidem si/
 delius parent. Mustaphę quęq; in eo rerū Epirensium tumultu, & Scanderbegi
 absentia insignis læticia erat. Crescebāt iam fracti cōiūq; animi, & prioris fortunę
 memoriā omnem tacita quę iam inuaserat obliuio, libenter relicta ibi hostis præ/
 sidia tentare Barbarus, & debiliorem sine duce militem amissis nuper sociis imo/
 lare, libenter cupiebat, & cū Venetis inuisi capitis uictoriam partiri peroptabat/
 oblatae occasionis penę studiosior, q̄ mandati, Verū dubiam mentē saeuera Otto/
 mani mandata reuocabant, & plura aliorum uiolatae obedientię documēta, Exin
 (quāuis non improbatum forte Amurathem tam opportuna consilia crederet)
 tutius usum ei segenem imperio alieno, q̄ propria temeritate felicem dici, Vene/
 torum interea exercitus cōtractus ad urbem Scodram, quę est caput gentis, dum
 in apparāda belli eius materia morā trahit/ Scanderbegus instructis iam pridem
 copiis Drinonem fluiuium superauerat, & (quod maximū erat audacię/ac fidu/
 cię signum) præoccupatis prior ipse hostium consiliis/ uel in ipsis hostilis soli ui/
 scribis ad congregiendum cū hoste pergebat ire/Non tulit id Venetus, sed mo/
 tis ocius castris infestis signis illi occurrit/ Iam & clamor undiq; armatorū/ & late
 auditus clangor tubarum aduentantes hinc inde hostes prodebat, Tunc uere hosti
 les animi, & feroces spiritus reuocabantur uiris/ Ardere iam oculi militum, & in/
 dex irarum fremitus passim exaudiri, Vota tum publice à ducibus/ tum à singu/
 lis priuatim, & omnis generis supplicia non omitta, Iustiora quisq; arma sua, &
 æquiores partes credebat, Omniū una mens ad iniuriā propulsandam/ parq; belli
 ratio uidebatur. Epirensis ad obtinendam ablatae possessionem urbis, Hi
 ad tuendam dediturum fidem, Maiorem illis animum tot indices contra barbaros
 bene gestarum rerum, & parti nuper aduersus Mustapham decoris memoria fa/
 ciebat. Venetus/ & si procurata essent omnia, quę uel ad maioris usum belli suffi/
 cerent, & non stolidam sibi præbere possent uictorię spem, Tamen etiam si uictus
 eo præclio aduersis diis fuisset, haud summissurus animos uidebatur, neq; cessurus
 in omni belli euentu hosti, quum inuictas patrum uires ad instauranda/ & præpa/
 randa perpetua arma aptiores longe uiderent, quin omnia magis bello arsurā, &
 exitialem futuram Darynensem oppugnationē Castrorum, augebat tamen curam
 miserabilior obsessorum fortuna (audierant nāq; ibi ad obsidionem maximam
 uim armatorum relictam). Apparbat iam certior aspectus hostium, & propius
 erat pugne tempus, Tum subito silentio quies utrinq; mira insequuta est, Et signa
 humi fixa, Castrisq; momentaneis loca oportuna capta sunt ducibus, ubi & cor/
 pora curaret miles, & ducum hortamina tum præuenirent fortes uiros/ tum ali/
 quem timidis adderent uirtutem, Danieli Iurich Sebencino uiro impigro, & mi/
 licię perito Veneti exercitus cura tradita erat (Vaiuodam uulgo dicunt), Is ubi
 certos singulis ordines statuit, & parata quęq; uidit in hostem ita cœpit.

OMNIA sibi licere statuit (stolida mortaliū temeritas/ ubi semel aliquo secun/
 darum rerum incremento delinitus est animus, Inde uix sui compos mens, & præ/
 sentis iam impatiens fortunę/ modo hac/ modo illac percretrans oia alioq; turbat,

Adhortatio
 Imperatoris
 Veneti exer
 citus ad suos

& pro libidine aucupat bella, Donec miserrimo tandem exitu inanium luat cogitationum potnas. In oculis exemplum est Milites tam uanus iste/que superbiſſimus hostis, quem eo iam funesta audacia, & indulgentior prouexit fortuna, ut audeat indices ex bellis bella ferere/eosque lacessere principes / quos si recenseat in se officia, nihil est sibi temeritate excepta reliquum futurum, quod ad illos non possit referre, Sed subuertit ira iam rerum omnium discrimen ferox hominis ingenium, ut non publicis nos tantum hodie, sed priuatis quoque singulorum odiis in eum hostem armatos esse oporteat, Obuerſetur namque ante omnium oculos Daynensium fortuna, Iritet animos iustissima ira, sociorum cura, Sunt ibi liberi uestri Scodrenſes, urbis praesidio positi/Sunt multorum fratres, sunt consanguinei, & affines in ea obſidione tam Illirici, quam Itali nominis strenui, quibus iam pridem a perſido praecupatis hoste in rerum omnium necessitate nulla spes alia, nisi in uobis relicta, Vos late sollicitis/ac pendens animis caeli prospectantes est caenibus expectant, Vestra hodie uirtus uel libertatem eorum uindicabit, uel praecisa spe omnium rerum saepe iugum hostile subire illos necesse est, & ad superbos Caſtrioti uultus spiritum precarium trahere, Quo nemo intolerantior in uictoria, nemo ineludentior facile inueniri potest, utpote qui cum barbaris diutino usu educatus omnem superat feritatem, Ut enim taceam cetera, Quid hac temeritate maius? Quid stolidius? quod dum nefario iure cuncta occupare nititur, & inani colore pactorum sceleratam regni libidinem excusat, prohibet perſido exemplo mortalibus rerum priorum deditioem, & aufert iura ipsa libertatis. Indignatur Venetos sibi a Daynensibus praepositos, Oppugnatque liberam matris consilium in defuncti bonis filii, Sed excecavit (ut uidetis) contraque ea cupiditas hominem / & studium indignationis, ut uel in perniciem ipse suam amens ira / odioque ruat, Non potuit tantum huiusce belli curam differre, donec pulso barbaro hoste, quem in imperii limitibus assidue habet, integras ad odium Venetorum uires afferret, Non in obſeſſe urbis aspectu maioribus copiis congregari nobiscum melior ratio uisa, Diuisit uires ubique peritus belli Dux/uobis que sibi aequior iudex, Dumque hinc Mustaphae/ inde Daynensis obſidionis cura mordet animum, Vobis uictimam potius quam hostem suum referuauit exercitum. Agite dum igitur multi paucos/ Bellatores praedatorum turbam caedite/urgete, & inflatis stolidis animis extorquete iniusti belli confessionem, quibus profligatis nihil est/ quod de reliquis copiis hostilibus/ quae Daynum obſident/ uos noua cura terreat, Sequentes namque rei bene gestae modum/tenore codem infestis signis/praecupatis eorum consiliis/ priores ipsi petemus hostem, Vbi euocato praesidio/ex urbe interclusis his/ undique uictoria omnis per summum ocium expeditur. Scaderbegi ratio neque ita hostilis/ neque crimine alieno, lecta, sed moderata/ leniorque, et in hanc ferme sententiam dicitur fuisse.

Adhortatio
Scaderbegi
ad milites.

HONESTA / necne uideat suscepti belli ratio milites/ neque disquirendum hodie armatis/ neque decernendum nunc in ipso hostis conspectu fuerat/ praesertim quem a me ipso uobis arma tradita uideatis/ quem uel iustiora recusasse/ uel appetisse iniustiora nullo satis tempore conueniri potuistis, At quando illud maxime/ in rebus

omnibus agentis torqueat mortaliū ingenia, & sollicitudinem augeat militarem, priusq̄ gladii cominus in hostem stringantur, scire unde iustior esset causa/ & utrū cum hoste tantū, an cum diis quóq; pugnandum sit uobis, Non recuso ciues/ uel quocunq; uestrum iudice/ si uelut temerarium consiliū meū damnatis, & nimis studiosus belli auctor uideor, statim conuersis signis abire, Nēq; enim is sum/ qui uel ignarus uelim ad periculum trahere/ uel in eo imperii mei statu, & res Epireni siam tumultu nouas cū Venetis oblinato proposito ordiri simulates, Sed ubi uacet huiuscemodi reprehensione consiliū, & iusta æque/ ac necessaria præsentis belli ratio uideatur. Nullius magis interest, q̄ uestrum efficere uirtute ipsa, ac animi pertinacia, ut foelix quóq; euentus arma uestra iustiora ostendat. Quandoquidem nihil est turpius uiro forti/ nihil magis contra regium decorem/ q̄ per ignauiam paci iura sua occupari ab aliis/ & compressis (ut aiunt) manibus sedere, ubi ius omne in armis uideas, Noctis ad unum omnes, quæ beniuolentię uis/ ac idem prope uitæ usus fuerit mihi per omnem ætatem cū Leccha Zacharia, cuius hodie tam crudelis/ q̄ præacerba mors, tot undiq; arma concitauit/ & q; uehementi illo affectu impulsū inter nos legem mutuo consensu dixerimus. Qui nostrū prior decessisset sine liberis regnum eius superstes iure pacti haberet. Sublatus est ille prior, ita agentibus facis, Veneti imperium obtinent, Ego lachrimarum tantū relictus hæres/ renunciaueram olim rebus ipse meis in illa pactiōne, quum & priori mihi casus aliquis finem uitæ afferre potuerit ob communem mortis fortunam. Nunc bello renunciare, nisi uel uictus aduersis diis/ uel Daÿni recuperata possessione apud animum meū non statui. Nemo sanus belli huiusce culpabit me/ quod suadet tā pulchra ratio. Nemo illata mirabitur arma christianis/ Venetis/ uicinis/ quorū ipsi iustam dederunt occasionem, & quæ ipsi ferme nobis in manu tradiderunt. Obsidemus consanguineorum/ & sociorum urbem non infestis ad eo, ut ipsi putant animis/ non regni/ non sanguinis hauriendi libidine ulla, sed ut eam pariter é manibus hostium, ac ingratas ciuibus obstinati erroris confessionem extorqueamus. Descendimus in aciem cum hostibus, priores ipsi hostilia passi/ Quam obrem certis iam animis/ singuli pulchrum tuendæ dignitatis uestræ propositum induite, satis amplam belli materiam suppeditare uidebatur Daÿnense imperiū propositum uictori/ sed nulla (quæso) talis uos armet ratio, cupidorum hæc animorum uota, & ignobilis uulgi iramenta esse solent/ Conceptæ dūtatax desiderium laudis, stimulos ingerat fortibus uiris, quāuis omnia sint uestra/ si uiceritis hodie, Pulso nāiq; hoc hoste. Oppidanus tum spe sociorum destitutus, tum fame ipsa uictus/ mox parentibus portis uictores est accepturus. De uictoria autem nihil est q; agam uobiscum assuetis uincere uiris, Nouus hostis est/ nouum gloriæ genus, sed multitudine superat Venetus/ esto, non ne pauciores semper uos ad hunc usq; diem belli laudem ex hoste tulistis. Indignatur eo modo uincere præclarus miles/ ubi nec singulorum uirtus spectari, nec priuatae multum laudis domum afferri potest. Quid præterea momenti in maioribus eorum copiis, qui/ bus sicut diuersa lingua/ alius uestitus/ alius armorum usus/ ita nec idem habitus

animosꝝ. Confectus est exercitus ex multarum gentium collatione, Illýrici, Itali, Epirotæ ibi uario ritu/eadem ignari signa sequuntur, dissonus erit in bello clamor uirorum, Inaniores ducum adhortationes. Quare agite primo impetu ad fugam/ q̄ ad pugna paratioris impellite/dissipate/& renouate hodierna quoq; laude tot cõtra barbaros uictoriaꝝ speciosam memoriã/remissiore tamẽ ira in huc hostem utendum, & pro moribus ad pietatem animis, captiuos ducite, neq; per intemperantiam belli, & studium indignationis, sanguine deditoꝝ uictrices dehoneste ante dexteras, Non enim res est nobis cū barbaris/aut effertis gentibus/ sed cū christianis, quibus iure decertamus, ut propulsemus iniuriam / & in pace uiuamus. Acuit magis Scãderbegus militũ studia, & suorum animos deuinxit ea modestia sermonis, Quod raro exẽplo simul/& eoꝝ rationẽ, & curã hostiũ habere uideret, tũc ordines circa eũ effulsi laudare consiliũ ducis, animatũ quisq; se dicere in oẽm euentũ / ad eius augendã/ nedũ seruandã gloriã pugnare. Venetoz; arma nõ eousq; forte expauescẽda, ut dum nimis multũ defertur illis/ proprii decoris obliuiscatur animus. Cõmunẽ subduoz; populoz; iniuriã esse si per secordiã multa Daýnensis ignominia omittatur, neq; cadendũ animis in ea rez; vexatione, & duplicis mole belli, Nichil acturos mortales si retardet semp feroces spũs/ quãuis ea consultatio, & singula ignaua cogitatione metiantur, Audendũ fortibus uiris/ tendendũ recto in pericula uultu. Neq; semp retro aspiciẽdi cura augendũ sibi ip̄is timorẽ, & sollicito cõsilio recondita mala homini interpretanda, Conditi necessitate uirtutem, Pluraq; iritatis semel mentibus / & militũ furore supari, quã liber alioq; & quietus nunq; ausurus esset animus. In diis præterea non nihil debere esse momenti, qui iustiori assidere bello cõsueuerunt, sed & si in casu uiris tantum posita sit salus, Munitã satis fore rem Epiensem ipso fidei præsidio, & cõcordia populoz; Amurathẽ demũ hungarico bello occupatũ, Venetoz; uires magnas nosce, sed italicoz; gentẽ segnius sequi, q̄to longius à domo trahat, lætabantur hæc passim incõdite à militibus & alia plura/ uelut instinctũ/ cuiusq; erat ingeniũ, & ut priuato officio audienci se duci conciliarẽt, Ipse singulorum uoluntate/ atq; collaudata ioculariter mixto rixu dixisse auditus/ Reprehendi merito posse naturã/ q; tã præclaros Epiroticæ gentis spũs nõ altiori incluserit fortuna. Tum iussis curare copora/ oisibusq; procuratis alacer animis, atq; fiducia ingenti sexta fermẽ hora diei in aciẽ procedit, Sagittarios/ & leuiore armaturã ante signa locat/ Deinde grauiorẽ armis/ peditem distinguat p Cornua/ Duo equitũ milia in utranq; partẽ statuit/ Media acies Tanusio tuenda data. Ibi quoq; equitatu pedites aliquot immixti. De subsidiariis non multũ curatũ/ quũ certã uictoriã/ & faciliore longe armis suis hostem. q̄ in toto prælio incrudescẽs Mars, & obnixi Venetoz; uultus ostẽdere cõcepi. Iet/ tantũdẽ de castroz; præsidio procuratũ, Vacua nãq; relicta raro custode/ qui uix ab inermi prædone ea tutari potuisset/ Nõ abfuisse à reprehensione temeritatis tã securã fiducia ducis/ ni uerius præsidii sibi in obsidentibus Daýnũ copiis statuisset/ Nam si præter spem superiorẽ uidisset hostẽ/ ad eos se recipere destinauerat/ Quũ neq; militum numerus/ neq; habitus ipse locoz; ad firmãda ibi castra suaderet/ Sed indi-

Instructio acierũ: & concursus hic inde. Victoria Castrioti: fuge Venetorum: Vana penitẽ scãderbegi ad Daýnenses de deditione oppidi: In stauraio balestia Scãderbego: Vana Diuallii oppugnatio ab Amela: Deuastatio agri Druua: Reuulsus ab eode. Descriptio Diuallii: & discors? Amefæ ex agro Druuaensi.

gnius adhuc istud cōsiliū tanta prudentia uiri, quū perniciosior magis uictis eo modo fuga futura/ q̄ pertinacior resistendi animus fuerit/ Nam tum insequēs pa-
 laos Venetus uictor/ tū difficilior in tā p̄cipiti tumultu trāitus Drinonis, quic/
 quid erat reliquiaz/ hausisset. Quare eo decurritur/ ut inuetam uinci uirtutē in se
 tantū spem positam habuisse dicamus/ Venetus quoq; Italici hastatis p̄gmunis si/
 gna/cornua hostili exemplo disposita/ Daniel in dextro Illyricę ualidissimo cin/
 ctam p̄sidiū stationem sibi eligit/ Italicos nonnullos equites grauis armaturę in
 fronte/ & post ipsum cornu disponit/ Colla humoi Scodrensis/ cuius se cundę erant
 in ea belli cura partes à leuo cum ciuibus suis Mofi, & Dibrano militi oppositus,
 Andreas frater eū Simeone uulcathanio mediā aciem obtinuit/ promissue ibi ua-
 rio militū genere/ & inutiliori p̄sidiū onerati magis/ q̄ firmati ordines. XIII. pau-
 lomina milia Veneta fuere/ His copiis cōcursum est. P̄xiliū ab hastatis inceptū
 auertere primo impetu sagittarii eos/ Sed ubi inaniores propinquitas ipsa sagittas
 effecit. Qui scutati erant obnixis clýpeis eū reliqua leui armatura strictis gladius
 cōminus hostem perūt/ Ceteros Castriotus extēplo circūdedit equitibus, & retra/
 ctato aliquantulū utiliorē illis restituit teloz ulum/ hastati/ q̄a tura ferro pectora/
 & lorice recti audacius se obiicentes in hostē incubuerāt, dederunt reliquis spem
 bene gerendę rei/ tū omnis circūfusa acies, clamorq; utrinq; ingens sublatus. Epi/
 rensis equitū & numero/ & uirtute supabat. Locus nō uni æquior, q̄ alteri pugna/
 tum est enim in lata planicie/ & ampla nō procul à Drinonis rippis, Par uiribus ali-
 quantisper magis q̄ animis Venetus fuit, Et circa Illyrici stationē ducis uariante
 fortuna diu pugnati/ Donec Scanderbegus concitato ibi equo eū p̄uicis equitū/
 bus in mediū agmen hostiū inuectus uulneratis pluribus/ multis pauore dissipatis
 extorsit spem uictorię Veneto, Illyrici undiq; mox in unum conglobati (ut egre/
 gia est gentis eius uelocitas) densiori p̄sidiū munita statione ducis/ excluderunt
 hostem, Defendebant ramen magis/ q̄ pugnabant/ Media acies utrinq; spectatrix
 potius q̄ pugnatrice cōisq; aderat/ dum uario adhuc euentu res agerentur à corni/
 bus/ tū Tophia ubi onerati satis dexterum cornu hostiū uidit/ erectus & ipse Ca/
 strioti exemplo confestim lectiori equite/ & parte peditatus in medios p̄ter latus
 hostes/ nouū iniecit pauorem, Illyrici nāq; qui in fronte expositi fuere hosti, non
 uulere impetū/ sed mox in cornu dextrum deducti/ ac se ipsos turati, & hinc frodi-
 dere socios/ & inde interuentu suo auxere difficultatē Scāderbego stationē oppu/
 guanti/ Idem reliquos peditatus fecit. Impar nāq; Epirensi equici, passim effusus
 in fugam se saluauit/ quę res effecit, ut nudatus p̄sidiū Scodrensis eques, ac op/
 pressus ab hoste circūueniretur (capti enim sunt ambo p̄fecti eū aliis pluribus,
 qui à pedestri robore relictī/ desperata in armis salute sese tradiderunt hosti) tel/
 quis quoq; turmis incusserint pauore/ tumētibus ne penetrata acie Epirensis à ter-
 go adoriretur cornua, & interclusos ferocius p̄meret/ Sed nō id succurrit uictori
 quod pauebat uictus (ita uel obtusiora iugenia hominum efficiunt res secundę)
 Nihil enim quærrens ultra letus ea uictoria animus/ gratū dūtaxat suis spectaculū
 uinctos hostes ostēdebat. Castriotus quoq; rez/ aliaz/ omiſſa cura, gregarięq; omni

milite praterito/uelut dedignans sanguinem ceteroꝝ ad ducem tantū animū in/ tenderat/sed fortissimoz agmen militū difficilem ei aditū faciebat/ac inanē red/ debat ferociam uiri. Cōcurterat omniū animos in ea dimicatione Moses/& Sco/ drensis à sinistro cornu/Multus ibi labor/periculumq̄/Ita uelut ipsi de summa reꝝ decertarent/obnixi ingentibus sine respiratione odiis mutuis uulneribus incūbe/ bant,haud impares equis uiribus aliquādiu pugnauerūt. Sed hauriente iā lassitu dine Dibrensiū ictus fatigati equi, uiriq; /ac uicti propē sensim cessissent hosti/ ni referentibus gradum Moses increpando simul timorem/simul ignauiā pudore lassitudinem excussisset, & uinci fermē paratos uincere docuisset/clamans.

QVÆ ignauiā uiriꝝ quod perditum insucti pauoris exemplum? Potuit Dibrensis assignatū semel locū uiuus relinquere? Potuit bellicā laudem uendere hostiꝝ? Vbi miles ill e qui Alybassꝝ copias deleuit? Perisii inhibuit ferociam, Mustaphꝝ uires contudit/ac barbaricis spoliis Epiroticas domos dicauit? Quo tumor ille animoꝝ euauit? Quo minaces illi in castris uultus/ ac fortia promissa abiere? Sic Daꝝnū Scanderbegio restituitis? Sic obsessꝝ urbis hostiū intrare paratis? Nusq̄ ne alibi hostiū uirtus/ Nusq̄ fortis dextera/nusq̄ radians ensis nisi hic? At ubiq; iam locii uestri uictores parti decoris fructus recenset. Tanuisus captis ducibus/ac iunctis post terga manibus deductis in castra/mediā hostium aciem omnem aut deleuit/ aut dissipauit. Scanderbegus perfracto Illýricoz robore iam singulis per ocium iniicit uincula.Hic pauor tantum /& fugæ memoria relicta.

INIECIT ea obiurgatio militi tā acres stimulos uiuendi, ut alii repente facti uiri/equiq; uiderent, Tum recenti renouato prælio in atata fortuna, iā pelli paula tim Scodrensis, resistebat tamē magis numero q̄ animis. Donec Humoi cōiecta ex hostili sermone fortuna fratris/quū uix præ impatientia doloris armoꝝ tenen/ dorum potentia esset/oblitus socioꝝ ad serū germano auxiliū ferendū progressus & in medios illatus hostes certā Mosi uictoriā reliquit, docuitq; quantū ordinibus in duce sit momenti, Mox nāq; effusi in omnes partes terga ferienda præbebant hosti. Daniel quoz ex altera parte iā pridem omni præsidio antesignanoꝝ exutus pudore magis q̄ uiribus ordine seruato sustinebat hostem / sed ubi haud dubiam suoz fugam/& eandem omniū fortunā aduertit, citato & ipse equo fuga cōsultuit sibi, sparfos passim per agros Epirēsis segnius est inscucus, impediēbat nāq; lassitudo uiros/quū dimicatū sit usq; in ultimā defatigationem/Non tamen licet fessu/ liberam fugam fecere hosti, Missū enim præconiū à Scāderbego/ ut totis signis instaretur agminī fugientū usq; ad urbem Scodram. Pulchrū fortasse uisum duci simul ira/simul gloria elato conspici uictorē à manibus hostiū, qnæ ingenti mul/ titudinīs turba cōpleta erant. Carpebatur in multis locis postremū agmen, & ma/ gna pars moratoꝝ capti/prohibuerat nāq; quēq; occidi/ Mox in propinquo urbis cōspectu inhibita signa & acies firmata/Tum uictores cōglobati circa ordines in/ genti clamore/leticiāq; mœstę urbi publico/privatōq; dolore captiuos suos subii/ ciebant oculis, Ingerebat ciuibus hinc nouos iræꝝ stimulos tam miserabilis aspe/ ctus/& fortuna suoz, Hinc recens iam elades spiritus omnes hauriebat, Cura præ/

terea captiuoꝝ maior flecta] hominibus prohibebat uiam ullam hoſtīs iritandi
 tentare. Caſtriotus ubi uel ad facieratē militi uictoriæ laudem explendam permi/
 ſiſſet/signo Iaco/Paſe nāq; ſupererat dici/collectis hincinde uaiſ ad Daÿnenſem
 obſidionem dirigit iter. Sed ſefellit omnino inanis ſpes ducem/quū recluſis portis
 oppidanos fortunam omnem/legemq; deditiōis ſub ſe uictore conſeſſim ſubiu/
 ros cōcepſiſſet, Daÿnenſes nāq; licet & ſubita legionum ſuaꝝ clades/& intus gre/
 ſcentia indies incōmoda annonæ (prohibuerant nāq; ſemper frumentationē ob/
 ſeſſis Epirenſes copiæ ad id ipſum locatę) dolorē ſimul & curā auxiſſent, nulli ta/
 men ſatis tot undiq; maloz effugii fœda cogitatio ſuccurrit/ſed omnia in ea rerū
 neceſſitate conſtantiffime procurata/diſpoſitāq; ſingula exacto iudicio ea parciōr
 militi præbitus cibus/quo fidelis tantū ſpiritus ſeruaretur/ſenioꝝ nulla cura uiris/
 utpote qui & præualido urbis ſitu/ & ualidiore multū fidei munimento curabant/
 Caſtriotus nāq; ut primum uictricibus ſignis reliquis copiis ibi cōmorantibus ſe
 adiunxit, multa nequicę uani iritamenta pauoris obſtinatis animis/ac oculis ob/
 ſeſſoz ſubiicit/Oſtentata ingenti militū clamore/& inſultatione capta ex hoſte ſi/
 gna/Ductum circa muros mœſtū captiuoꝝ agmen fixis in terrā oculis pudore ſo/
 cioꝝ intueudoꝝ, quibus circūfuſis per mœnia lachrymaz uim magnā excutiebat
 tam fœdum ſuoz ſpectaculum (erant nāq; in eo numero multi obſeſſoz conſan/
 guinei, ut intelligi potuit ex iis quę ſupra retulimus/Tum ubi admonitos ſatis cre/
 didit oppidanos Scanderbegus de deditiōe cū illis agere cœpit, & præſidiū Ve/
 netū certa iam fiducia petere tradi ſibi/Inſigne tamē tulit pro inanibus poſtulationis
 liberoꝝ ciuiū reſponſum/Deſineret eiufcemodi ſpectaculis oculos/& aures minis
 territare, Non eſſe tam leui momento fidem ſuam fundatā/ut ſe potius ex recenti
 rez aduerſaz euenta, q̄ ex ueteri habitu animoz metiantur. Fixum omnibus, de/
 ſtinatumq; eſſe / ſi aliter non poterunt / laceratione corpoꝝ ſuoz inferlicem fidem
 bonis principibus teſtatam relinquere, Neq; eam fore beniuolentiam ſuoz/& ſo/
 cioꝝ uincula, ut tam fœdam illis pietatem extorqueant/quod nec ipſi capti/ ſi in/
 terrogentur/ſibi præſtari cupiāt, Sperare præterea ſub Venetis patribus neq; per/
 petua uincula eoz; neq; lōngam ſuā obſidionē futurā. Exemplum hoc uere pro do/
 cumento habendū/Non eſſe gerendā populis mutabilem fidem cū inſtabili prin/
 cipū fortuna. Fuit & in Scanderbego illud non indignū admiratione liberalitatis/
 & ingenitę pietatis indicium. Quod quū ſpreta conſilia ſua ab oppidanis uidiſſet,
 & ſublata ſpem omnē habendæ urbis in ea pertinacia animoz; non ad aliquā indi/
 gnationē cōuerſus (ut procliuiā ſunt principū ingenia/non ad rabie ultionis pro/
 currit/faltē in captiuoꝝ terga ſeuiendi/quū omnia illi in eos ſolutiſſima eſſent/ſed
 demi protinus uincula iuſſit, & liberaliter habitos / cultōſq; ad domos ſuas quęq;
 remiſit/Ni fecerit fortaſſe callidus princeps (id quod licet nō ita eleganti propo/
 ſito actum/laudari tamē omnino debuit/ut quū aliter Daÿneſiū animos ſuperare
 nequiret/eo uinceret beneficio, & quos metu nō poterat humanitate ſibi tacite con/
 ciſſaret/Duos tantū uiros honeſtiores Andreā & Vulcathaniū uelut quædā futuri
 fœderis pignora, & Scodrenſis ferocię inanē cautionē apud ſe tenuit, quos in arce

Petræ benè sub custodia benigne tamè lautissimèq; haberi iussit, His ita transactis noua illi urbis potiundæ cura incessit/Inde/quo celerius cupitè tâiui rei compositus fieret, utile cõsiliū genus est aggressus ad eã obsidionè & Veneti belli cõmoditates Balestū oppidū fuit/tunc monumeta tantū urbis nullo satis cõditiore sed ueritate sola notū/situm in radicibus montis Sardonic/Maranai uulgo appellant/Iuxta ager/& locus quidã, què accolè supra Scodrã uocãt/distans à Scodra. XII. à Driuaſto. V. à Dayno uero. XV. ferè milibus passuū/Restaurare eã urbè Scanderbegus olim à barbaris euersam animo concepit, ubi imposito præsidio/copiisq; cõmodius inde & Venetum agrū late infestari posse & prohiberi obsessis subsidii quæq; à tot undiq; vexationibus occupata hoste decerni putabat/sicq; partim muro, partim lignis ocissime renouauit locū/Er quū urbis specie quandã effinxisset, relicto ibi præsidio Amesam nepotè Marinūq; hispanū epirotã notè uirū fidei & reliqua peragenda præfecit operi/Procuratisq; his/ipse ad obsidionè Daynensem nullis satis temporib; uel belloꝝ incõmodis omisſam in ulteriorè rippam Drini eo die se cõtulit. Amesa absoluto muroꝝ munimeto, & quibusdã stationibus militaribus prout operæ precii uisum, Ipse impatiens ocii adolescens (acuebant namq; iuuenile desiderii tum oēs laudes domesticæ/tū recens in oculis patruū uirtus) quū multas secūdas populationes & uastationes agroꝝ fecisset/maiora quæq; cogitatione aggreſſus, Driuaſti uicinã urbis oppugnationè toto animo induerat, Itaq; expedire iã tota die copias & exhaurire nouã urbè præsidio/ratus ampliorè eã sibi laudem futurã/si priusq; præstitisset eū apparatus patruus/incisio adhuc illi subitū tã egregiã gesta rei nunciū cū ipsiſ captæ urbis spoliis mittere posslet, tacitèq; cõsentè eius uirtutè sub Dayni mœnibus argueret/ Ita feruens adolescens ingenii intumuerat fortunæ inani sponſione, Sed Marinus/cuius eque industria in nouæ urbis cura à Scanderbego clecta fuerat, & coniuncta perditio exemplo prudentia cū temeritate/doctior longo reꝝ usu & uenerabilior etate uir, ne aperta cõtentione refragando iuuenis uoluntati, simultates sibi cū illo/pelliciferum in reꝝ administratione malum aliquas pararet/primū impedire ex occulto eius cõsilia/& abire tacite militum fauorem ad ludificandos ipsius conatus. Deinde ubi propensiores illi uulgi animos/ & militarè libidinè uidit propalam libera uoce se omni alieni consilii euentu exonerans his uerbis adolescentem dicitur admonuisse.

VERIVS hostè te mihi Amesa q̄ Venetos Scãderbegus reliquit, quo cū hodie qñ omni bello flagrante prouincia longe alia cõsultationes nobis ineundæ erant, nouas ordire cõtentiones, & latentia aliqua odia excitarè / dū studio aduersandi & iuuenilis gloriæ inuidia dissuadere istuc ipsum fortasse uideor tibi/Sed quid de me dolco? qui diis/hominib;sq; abunde uidebor fatiffecisse/ si cõsiliū in hac re meū neq; omisſum desiderari, neq; impensum reprehedi possit/Vestra est iactura te ipsum patruūq; hodierno bello nō Driuaſti urbè oppugnare paras/ad ciuiū sanguinem hauriendū & exſaturandū militū tuorum cruore hostile solum properas/Siccine instaurauimus hanc nouam urbè firmauimus copiis, ac robore armatoꝝ, ut tã cito præsidio exuta intento ad id hosti, ac nihil magis optanti/ dū alias stulte

appetimus/uelut i manibus tradamus? Siccine (ut nulla sit huius loci cura) ea mi-
litū paucitate oppugnari urbes quisq̄ duxerit? Qui uix sufficerēt ad tutādas/Dri-
uaſti præſertim oppidū, quod ſicut amplum eſt/ & numerofum ciuibus/ita (liceat
hæc in hoſte quocq̄ laudare) & armis/ac fortiffimis uiris reſertū. Idem (ni fallor)
& tu & hoſtis expectat, Irridebūt ē muris ſenes/ & imbellis multitudo leues appa-
ratus/ & inania urbīs capiēde cōſilia, Iuuetus uero certaminis auida uel facta eru-
ptione ad fugā ab oppugnatione per ſummū dedecus nos cōuertet/ uel patētibus
late portis deceptos intra muros per ſecurū ocium recipient, & ulciſcetur recentes
ſuoꝝ clades/ac Scodrēſiū iniurias/ tollent tū animos ceterę urbes, inſurgit ferocia
uictis. Depone igit̄ / queſo/ dū itegre ſunt res p̄cioſam audaciā iſtā, neq̄ adoratū
patruī nomē ea indignitate p̄ hoſtiū ora trahi patiare. Expecta ſecūdis diis laudis
ampliorē/ & tutiorē materiā tūc arma ſuadebo ipſe, & in manu tradā. Nemo inui-
tus ſcelicia ſigna ſequet̄ / cohibe nunc feruorē iſtū, & ſi difficile ſit cohibere. Diſce
prior ipſe pati iugū a ſenioribus, quod hoſti cupis imponere adoleſcētia nāq̄ haud
capax cōſilii (ut liberius iā tecū loquar) nō ſibi q̄ hoſti ſep̄numero equior eſt, tra-
hitur magis/ q̄ ducit̄, Nullū ea p̄cioſius onus mortalibus datū / cōſilio bella ſunt
gerenda/ & uix/ ubi omnia caute/ recteq̄ egeris/ ſcelix reſpondet euentus.

¶ R. Egiſſent animū a adoleſcētis prudentia dicta uiri, ſed quū iā pridē omnia præ-
cipiti cōſilio ad eā belli curā uelox temeritas expediſſet/ turpius uifum arrepra ſe-
mel arma prudēter deponere/ q̄ uel inſceliciter exercere/ Spreta itaq̄ ſalutaris ad/
horratio, & utilis pudor inani pudore uictus. Militū p̄terea receptus fauor/ & uul-
gi promptior opera iuuenis deſideriū magis acuebāt, prohibebantq̄, dubias aures
ſani quicq̄ ſermonis haurire. Ad ea igitur/ quæ egerat Hiſpanus primū inſolenter
dicere, Aequatū ſibi cū eo a patruo imperiū/ non eſſe cur alieno arbitrio uel bello,
uel pace utatur, retineret ſibi ille milites ſuos/ poſſe de copiis ſuis quod uis ipſe ue-
lit ſtanuere, uel ubi loquendo ira aliquātulū reſedit, & quieuit imodicus animi mo-
tus/ tū modeſtior lingua/ & lenior oratio adoleſcētis fuit. Laudatur ſe eſſe college
cōſilia/ ni ſimul tū & Baleſii/ & Driuaſti cura poſſet expediri/ neutrā alterā impe-
dire, Sat eſſe copiarū quæ/ & præſidio hęc firmēt/ & oppugnent illā/ neq̄ ita ſtolide
ſpem eam conceptā ſibi/ aggreſſurū improuidos ciucs/ & inermē iuuentutē inuen-
turum/ nullis cuſtodiis portarū/ nullis muroꝝ ſtationibus diſpoſitis/ plures p̄terea
fore oppidanos/ qui agentem ſe de deditione libēter audiant. Et ſi difficiliora eun-
cta p̄ter ſpem uiderit/ non immoraturū longius ibi obſtinato propoſito cū mili-
tū ſuoꝝ pernicie/ Tum apprehenſa Hiſpani manu ut bono eſſet animo hortatus,
Deoſq̄ inſup præcauus/ ut fauſtam ſibi eā oppugnationē faceret/ Copias impiger
educit. Præſidio Baleſii aggre duo milia cū Marino relicta/ nō q̄, quiſq̄ inuitus du-
ceretur/ ſed q̄ tū patientiora piculi/ q̄ ocii Epiroraꝝ ingenia/ tū nullū familiaris/
gratiuſq̄ militi belli genus q̄ urbiū oppugnatione erat/ Verū Amela/ quāuis ſilenti
admodū agmine improbū deſideriū celaret/ non potuit tamē nunciū aduentus ſui
anteuertere, Admoniti nāq̄; Oppidani (utpote/ qui a Daynenſis primordio belli
ſemper circa quaſdam ſtationes urbīs diſpoſitū tenebāt armatoꝝ numerū primo

solliciti progressi in muros necessaria ad propugnationē parare, & conuhere undiq; saxa/ac omnis generis Missilia. Deinde ubi ex propinquo uisus hostis/negli-
 gentius acta res/& contempta paucitas cū ipso duce/Nihil tamen minuit fiducia
 eorū insignem adolescentis fiduciā/quin extemplo ciues ingentibus oneratos pro-
 missis ad voluntariā deditiōē pelliceret, & urbem patrum nomine peteret/Repul-
 sus acriter ab eis/Incertus adhuc animi grauiq; indignatione percitus duodecim
 paulopius stadiis à muris abcessit/Sibi multas nequicq; uario militū assensu oppu-
 gnandæ urbis rationes uersare/tormentosq; uis nulla aderat, Ita consultabat simul/
 & obsidebat. Dispositis tamē circa custodiis, ne alicūde impetus/præsertim à Sco-
 drensi agro in se fieret/Interim Oppidanos egregia eius obsidionis solvendæ cura
 inecesserat/Quī priusq; motus aliquis in muros moliretur ab hoste, fortunā certa/
 minis experiri statuerant/Auctor eius rei erat Andreas Angelus unus ex optima-
 ribus, Clarus uir factis/& emeritq; in bello laudis, qui ad portam inferiorem, quæ
 planum, & occidentē uersus spectat instructa acie, ubi & disposita per muros de
 industria armatorū agmina/& firmata præsidia portæ uidit, priusq; eruptionem
 faceret in hostes, his uerbis suoꝝ animos ad pugnam accendere adortus est.

SI Vnq̄ inquit Milites superuacua ulla est habita fortibus uiris adhortatio/Hic
 plane dies/uesteq; omniū hilaris/& promptus accessus id ipsum mihi nunc cha-
 rissime ostendit/Quū quisq; uestū à parentū/ab uxorū cōspectu/ab ipso amplexu
 liberorū huc alacriter sponte uestra cōuenieritis/& omnia ea uobiscū feratis/Quū
 pugnandū, & sub mœnibus, & pro mœnibus insigni spectaculo obtulerit fortuna.
 Nō ne uultis cōmilitones, & ciues mei amantissimi, urbē uestā/patriā/lares/& deos
 penates exēplo maiorū tueri defendere atq; seruare? Quid omnes nunc triūphos/
 quos de hostibus reportarūt, scientibus/gnarisq; cōmemorēt sat erit de multis pau-
 cos in mediū afferre/longā.n. narrantis orationē angustū nō patiē tēpus. Memini
 me audiuisse à maioribus nostris quæadmodū Barach ille turcæ præfectus Amu-
 rathe imperatē cū uiginti milibus equitū in agrū nostrū irruens pactis quibusdā
 & cōditionibus urbē à ciuibz nris primū petere aggressus ē/Cui quū hi minime
 obtēperassent. Isq; fata omnia & quicq; à frugiferi i campis erat igni ferrorq; dare
 cepisset ciues nostrī & populus Driualetensis in unū coacti agmen hostes hinc inde
 per agros & cāpos sparsim diffusos & pallantes aggressi, partim eorū trucidarunt/
 partim uiuos cæperūt/& in fugā cōuerterūt/Earūq; modo præclarā/ac memorabilē
 uictoriā reportarūt, & ueluti triūphantes urbē uictores ingressi sunt. Quid præte-
 rea de Stephano cognomine herceco duce Bosnæ dicam? Qui quū & ipse cum ui-
 ginti quinque milibus militū in agrum nostrum irruisset, similemq; expeditionē ad
 uersus urbē nostrā renasset, & prius illam in suā ditionē potestatēq; petiisset, quū
 ei populus noster Driualetensis parere nolisset, Is in furorem & indignationē uer-
 sus, per oēm agrū/& cāpos ad illū depopulandū, incendendūq; effusus est. Nostri
 præcloro ad modū agmine tā equitū q̄ peditū factō, hostē adhorti in fugā cōuerte-
 rūt/atq; pflugarūt, de eorū insigni uictoria potiti/q̄ plurimis spoliis & signis milita-
 ribus captis, ouantes ad urbē reuersi, patriā decorates incolumē egregie seruarēt.

Quare agite præclarum hoc obstinatæ ciuitatis responsum solido hosti afferamus
 & extorqueamus prædonibus imposterū inanem spem urbium capiendæ. Pudeat
 deorū hominumq; tam ignauū agmen diutius nos intra muros/ & sub tectis clau/
 fos continere/ Quid Daynensis pertinacia? In quā tam diu Scanderbegus totis ui/
 ribus incubuit. Non ne omnium animis graues iniiciat stimulos pudoris? Nepori
 uilis uestrum tradita cura cū ea hominum paucitate/quæ mox uix ad tutanda pro/
 pria castra idonea erit/si uiri estis cū uobis in promptu erunt / Cum nihil roboris
 ibi sit/ Non gnarus dux/non certus ordo. Promptissimus quisq; cum patruo obest.
 Coluue tantū multitudini impatiens oculi adolescens ad hanc obsidionem traxit.
 Mouit hæc oratio militū animos/omnesq; fremere cœperūt, & in hostem duci cō/
 clamarunt. Tum dato signo oēs ingenti sublato clamore erūpunt. Reliqui per mu/
 ros undiq; ad sua quisq; ministeria discurrentes augent superne & ipsi clamorem/
 Iniecit primū stationibus hostiū tā repentinus tumultus/ & clamor insuetus/ unde
 minime fuerat suspicari/ Dehinc ubi excursare ubiq; armati uisū/ & tenore eodem
 impeti castra ab oppidanis/ insiliens uelociter in equū Amesē cū expedito agmi/
 ne suoq; impigre illis occurrit, ut ludificaret eosq; hostem/ Donec reliquæ copix,
 quæ passim uagabantur per agros coactæ, & quæ in castris aderant/ cōmodius in/
 structæ prodeuntes cū signis in unam aggregarent se se/ sed turbauit peritus dux
 serum iuuenis consiliū, Tripartito nāq; milite quosdam Italici generis/ quod ibi
 præsidium Venetus posuerat/ Cum parte equitatus ad aggredienda superne castra
 præprope mittit/ Alteram partē in qua maior uis agrestium sagittariorū erat/ obli/
 dere uiam castrorū iubet, Qui & hos auerterēt & interciperet illos, Ipse cum tertia
 parte expedita ferocius Amesē obnixus disiecit primo impetu omne agrinis ro/
 bur/ & ducem exactum præsidio trepidum auertit in fugam/ Cui penetrata sagit/
 tarioꝝ acie (ut dat plerunq; uires nimius timor) tutus cū sociis in liberos campos
 euasit. Tum renouatus undecūq; clamor/ & hinc ducis fortuna hinc subitus inter/
 uentus hostium præcidit stationariis omnē facultatem instaurandæ pugnx. Exin
 tota acie in castra incumbente, ibi quoq; aliquādiu dimicatum uincensibus egregie
 Driuastensibus/ Quare ubi promiora omnia ad uictoriā hosti uidere Amesani, reli/
 ctis munimentis per omnes partes effusi fugientes simul & resistentes decurrunt
 in planū. Angelus non insecutus palatos/ neq; occupatus in castris diripiendis/ sed
 sac indulisse uictorię ratus/ mox reuocato milite urbē ouans ingreditur. Non ta/
 men diu læta ea uictoria Driuastensibus fuit. Amesa enim cū collecto ex fuga mi/
 lite eam ignominia ueriusq; cladem perpendere, simul & ademptā spem omnem
 cerneret urbis habendę/ temeraria iritati animi ultionem aggressus/ quicquid fru/
 ctiferi/ amoniue circa urbē erat deuastauit/ tecta omnia diruta incensiq; olearū/
 qbus maxime laudatur illa ciuitas/ usus ferme nullus relictus/ sed nō idcirco oppi/
 danos fœlix semel audacia extraxit ex urbe, quin procal à portis fœurent hostis/
 ueriti ne longius progressi à suis excluderentur/ uel in insidias aliquas inciderent.
 Opportunū mihi uisum est hoc loco Driuaustense oppidum nullo satis conditore
 uel uerustate nobile. quoquo modo subicere legendū oculis/ quauis ad Romanos

urbis conditæ originem credulus ciuū error cōtumaciter referat/Hinc & gloria/
bundos audisse memini Romanorū Colonos se appellantes, & inde originem suā
traxisse contententes. Ignoscendū id tantū cupidioribus gloriæ ciuibus potius/ḡ
credendum censeo, quū nullis usq̄ uel scriptorū/uel rerum monumentis id compro-
betur. Quod etiā Antibarō notissimo hac ætate in ea regione oppido accidit/quod
de ueterum ingrato silentio non immerito conqueritur. Cætes; non indignus qui-
dem uideatur locus (si rationē sequamur), qui uel amœnitate/uel cōmoditate om-
nium res; Colonia fieret/& ad se habitādū colendumq̄ homines alliceret. Est enim
ager ipse omnīū quæ ad uitam pertinent feracissimus. Scaturientes undiq̄ fontes/
& colles uelut manu dispositi planiciē exornant, Aer quoquo uersus saluberrimus
beat omnia/conditq̄/Vrbs in monte posita/qua parte meridiem spectat in planū
uergens à torrente Clyro alluitur, quem uerius fluuiū dixerim quāralibet ætatis
intemperie indeficientibus aquis. Marorum ambitus duo milia passuum amplius
complectitur. Arx in montis uertice natura humanōq; opere munitissima tuetur
urbem. Distat à Scodra. VIII. à Motri septem & XX. milibus passuū/ta eam in
hanc formā post inclinationem Romani imperiū euersam à gallogræcis. Hellena
regina genere Francigena fœmina Christianissima Simeonis nemagñe Myssorū/
& Illyricorū regis uxor postmodū erexit/atq; instaurauit/quæ & alia uicina oppi-
da eque dirruta renouauit/Zenobia & loca religiosa plerāq; in Epiro atq; Illyrico
cōstruxit/ut ex his in marmore incisis aliisq; monumentis licet intueri. Expleta ad
facietatem ira Amesa, & desolato hostili agro, nō Balesii repetendi amplius illum
cura incessit / pudore fortasse collegæ quem integra re non audierat/ & ob illius
spreta consilia sero tum dolebat/cū stolidia temeritas se etiā nouisset infelicem.
Sed Daynum conuersis signis pergit ire/imprudens dum Hispaniū reprehensionē
fugit/grauiorē patri iram subiturus, Instructus enim de omnibus à nūciis locorū
Scanderbegus/ubi de eiusdem aduentu cognouit/uocatum ad se protinus plenus
iræ propalam in uulgus (quod acerbissimū fuit adolescenti) omnium criminū
reum insinulauit, & debitorem postulauit sanguinis sociorū, temerarium clamans,
q̄ tam stolidum consiliū inisset sine mādato/ se quū à Balesio discederet nihil horū
ei præcepisse interpretandam conticentis fuisse uoluntatem/ut prohibuisse intelli-
geret/Deinde qui proximi erāt milites sciscitatus/ubi trāfacta omnia cōtra assen-
sum collegæ cognouit infestius exarsit / & perstabat in incepto immitis animus,
dolerēq; se ex eo non minus dicere/quod eam temeritatem grauiore aliā & longe
imaniore culpa auxisset in deuastandis nefario exemplo oppidanorū agris/igniq;
& ferro in arboribus ædificiisq; desariendo. Ad ea Amesa quum haud facile esset
respondere uocem non emisit/ Illud tantū ad socios conuersus/Nihil inquit uictō
turpius est diū boni/quū ex hinc hostiū superbas insultationes/& hinc molestiores
tuorū uultus expectes/Tum circūfusi omnes deprecare Scanderbegum/ut modū
indignationi faceret/Castigatam satis adolescentiam nepotis esse & oneratam tri-
stibus uerbis illius fortunā. Se quōq; unā eū eo eius criminis reos damnari. Mitig-
gauere itaq; subito militares preces populare ingenium ducis.

MARINI BARLETII/ SCODRENSIS
DE VITA/ ET GESTIS SCAN/
DERBEGI. LIBER .IIII.

M Sic inter Christianos tumultuator potiusq̄ belligeratur & sub Daÿni mœnibus Scanderbegus consensit Amurathes de singulis tū á Mustapha iam inde certaminis auido/tū fama ipsa admonitus multa uario cōsilio agitabatur . Nunc pulchrā opprimendi hostis occasionē laudare . Nunc inuictam eius fortunā admirari . Demūq̄ . quod magis dubiā mentē detinebat si-

cta christianorū odia & uanos tumultus uereri . Ita dū inops consilii princeps sollicitē alia ex aliis interpretat̄ praterlabebat̄ paulatim ē manibus occasio mitescēte iā Venetorū ira . Sed ppulchre ad infœlicia arma Ottomanū frequētes Mustaphæ adhortationes poscentis bellū/ ad delendam priorē ignominia nequicq̄ tendentis . Quāobré laudata ducis uolūtate . mox nunciū ad eū cū eius generis litteris mittit . **BELLVM** quod tantopere postulas Mustapha/en dedimus tibi laudē ex eo (si uera sunt quæ ad nos de Venetorū armis afferuntur) tua tibi uirtus/ac dextera pariet . Caute tū agēdū est cū eo hoste/nēq̄ sumēda credale arma/quæ ubi nō credas per summā fœditatē deponas fallacis forsā inter christianos belli species . & inanes similitates te tantū capiāt . quippe quū (ut aiunt) nulla sit breuior cōtentio/q̄ inter patrem & filium . Nos neq̄ monere absentes præsentē possumus . nēq̄ stolidam pugna libidinem laudamus . Obœunda sunt tibi omnia & disquirēda singula inermi quæ armato postea sunt agēda/Militē habes insignē numero uiribusq̄ integru/hostem tum fessum t ot præliis/tum exhaustum . Reliqua ages pro arbitrio tuo . Nihil enim ut facias prohibemus quod ē dignitate nostra cenſeas futurum .

P O itq̄ facta belli copia ab Amurathe Mustapha/ instructo agmine/ingentibus animis eo certamine totius belli labores finire cōcepit/nēq̄ insidiātis more eū celabat apparatus/sed palā hostis animū præferēs ubicunq̄ sui copiā faceret Epirensis/lusta acie collatisq̄ signis oēm fortunā subiturus uidebatur . Interea nunciū à præsidio . quod ibi ad Macedoniæ fines Caſtriotus reliquerat . Daÿnum missus magnis itineribus illū intruxit . qui de singulis & omnia prout erant exposuit . Quare intrepidus princeps/ & impiger belli artifex aliū recentē uiribus nunciū celeriter ad suos expedit . qui moneret eos/ut cauerēt oīno aliquā pugnae facultatē præbere barbaro . sed uel per montiū saltus & inaccessa fermē loca ducētes agmen ludificarent . Interim hostē uel quadā fugæ specie paulatim deciperent/differētq̄ . eouſq̄ fortunā certaminis/donec ipse cū copiis suis opportuno aduētū reformaret singula/quæ ubi uidissent/mox eodē tenore sequerent̄ . Ibi signa/sibi acies/ibi robur belli foret ubi ipse esset . Dehinc quāuis moleste à Daÿnēsi negotio abstraheret̄ accito Amesa obsidionis curā illi tradit/nō cōsilio solū/sed præce ctriā agens cū iuuenēne aliquid se absente moliretur inobſessos/Satis proprio edoctum malo/nē ue pedem

Mustaphas
obtinet ab
Amurathe
cū Scāder/
bego cōsili/
geret.

usq̄ à mœnibus referet/quo uel respirandi copia fieret oppidanis/uel frumētationis faciēdę facultatē haberēt, ipse diminutis ibi copiis quingētos equites, mille quingen-
 tos leuissimos pedites sibi ad uetus p̄sidiū augendū contra nouos barbari motus
 elegit. Driuaastenses copiaz ad obsidionē cū adolescēte relicte agrētulerūt. Cupie-
 bat nāq; quisq; & Scanderbegū orabat/ ut cōcederet sibi recenti cōtra barbaros
 uirtute culpā priorē corrigere/& abolere ignauisq; memoriā noua gloria/Nemo tñ
 acceptus quū neq; oēs ducere ex re sua esset / neq; alios posset sine cæteroz mole/
 stia/ & discordia quadā seligere/dū nullus se socio deteriorē credit/Veteranos ran-
 tū/& emerita militiæ uiros totius robur exercitus elegit/nō ignarus optimus belli
 dux/aliud esse muros obsidione cingere, & sub ignauis mœnibus cōpressis mani-
 bus sedendo uincere hostē/aliud cominus furētibus gladiis, & cruento Marte diffi-
 cilem laudem appetere/ūix abscesserat Scāderbegus/cū Scodrenses & de turca;
 moru/& de ducis cōsiliis pariter & profectioe nō ignari summa diligentia copias
 & magnā uim tormētōz ad nouę urbis oppugnationē parabāt ueriti nisi inde Ca-
 strioti p̄sidiū expelleret, & expurgaret locus ille hoste/ se in uisceribus ipsis bel-
 lum semp habituros/neq; facultatē unq̄ respirandi futurā. Quare uelut audidum lu-
 poz agmē/ ubi abesse pastoz curā nouerūt/irrupūt intrepidī in imbellem gregē,
 & indefensa ouilia rapiūt/difficiuntq;. Ita intenti iāpidē hostes/postq̄ p̄fectū ad
 aliā belli molē Castriotū aduerterūt/Statim infestis signis/infestiori apparatu Ba-
 lesiū petentes inde acceptaz iniuriæ ultionē ordionē. Nihil absuit/quin p̄sidiū
 ibi opprimeretur/si expectatus fuisset hostis/Sed Hispanus ubi afferri machinas
 & reliqua quatiendoz muroz instrumēta cognouit/collecto milite cæterisq; impe-
 dimētis Daŷnū ad socioz copias silenti agmine iter arripuit/uacuis tantū muni-
 mētis hosti relictis/Supauerat iā Clŷrū scodreŷis & duobus ferme milibus passuū
 distabat ab oppido, Cū tacita omnia subito uisa/Non clamor uiroz/ non p̄sidiū
 signū aliquod pro muris auditū, Iniecit pauorē primo & horrorē quēdā animoz
 uiris tā in prouisa res & suspectum silentiū/Deinde ubi exploratores missi uacua
 omnia custode nunciarūt, audacius p̄cellere signa insidiarū sublato timore/Mole-
 stior tamē ea res & hostiū fuga fortibus uiris fuit/ quod sibi tantū cū ignauis mœ-
 nibus/& inanima urbe pugnandū aspicerēt. Humoi p̄ferim duci illi/qui seruitutē
 fratris p̄claro aliq; facinore ulcisci cupiebat/Indignatus q; tādū libertatē illi apud
 Castriotum exorare nō potuisset/ni fecerit fortasse (ut ingeniosos reddit homines
 amor) eo cōsilio/q; expugnato Balesiū p̄sidiū sperasset habere efficax aliquod pi-
 gnus captiui hostis, quē postea cū fratris corpore pmutaret/ Subiere itaq; muros
 undiq; milites, ad quos diruēdos nō satis necessarius usus tormētōz fuit. Recenti
 enim ferē adhuc cernētō inutilis cōpago lapidū uelutibus tantū ferreis acta paruo
 impulsū sua sponte ruebat. Disiecta igit̄ pauco momēto omnia/reliqua lignea ma-
 teries/& stipitū robora iniecto igne arserūt/Stations militares/ & cætera muni-
 mēta pariter solo æquata/Ita inanimi ulciōis genere Scodrenses odio expleto de-
 formem urbis aspectū reliquerūt duci ulciscendū præpropere maximo suo malo/
 & grauiore longe calamitate / Non deerant ibi, qui ducendas recta uia copias ad

Scodrenses
 Balesiū incē-
 dunt/fundi/
 usq; eueritū

Daÿnensem obfidionē soluendā dicerēt, & tentandā ibi fortunā/quū oīa essent ad uictoriā priora Scāderbego absente. Sed tū paucitas ipsa suorū minuebat audaciā/tū moliri q̄q̄ noui cōsiliū in hostes p̄ter mādātū p̄fecti urbis ceteri p̄hibebant/Signa itaq; conuersa Scodrā/& retro acta domū copix nullo fati specioso glorię genere/nō captiuis spoliis/nō hostili sanguine decore. Marinus quōq; Daÿnū reducto p̄fidio/& dolore Amese p̄ publicā ignominia/& risum quedā ob priuatā eius fortunā excitauit/ne solus ignaue repulsus à Driuastrēnsibus uideret/Cū & collega socius moesticię/ac fortunę esset/tū publice ad milites cōuersus adolescēs.

AGE nūc inquit misereamur posthac misereamur eōsq; hostiū/ Donec funesta pietas ista nos ipsos p̄cipitet. Soluamus pernicioso exēplo Scodrensiū uincula/ Reddamus libertatem captiuis/ut facilius postea in capita nostra desēuiant. Quis animus patrio erit/ Vbi deformē urbis aspectum cernet, ubi diruta mœnia aspiciet ab illis/quos captos nuper in Drinoniis campis tā specioso omniū spectaculo libertate donatos patrię reddidit/ut noua hodie aduersus se arma sumerent/& feroces instaurarent spūs. Ignoscamus Driuastrēnsibus/abstineamus ab hostili agro/hospitaliq; aq; in corporibus nostris passuri/iam eo decurritur/ut dum tā faciles in ignoscendo sumus/omniū in nos arma excitemus, & dū aliorū uincula rumpimus nobis iugum ipsū imponamus/Habendus ita est hostis quū in potestate uenerit/ne dum pii magis simus q̄ par est/pietatis ius omne amissum in eum transferamus/ Nemo cōqueri poterit de nobis si belli iure utamur/nemo crudeles appellare eos/eū quibus pari odio de uita/de sanguine decertet.

GERebantur hinc res ignauis querelis/Inde Mustapha imisso agminē Scāderbegi p̄fidii quiescere nō p̄mittebat/Sed assiduis procurationibus lacessebat magisq; terrebat hostes. ipsi nūq; equo Marte cōgressi defendebāt se/ nunc munimētis castrorū, & locorū potiusq; propriis uiribus/Nunc modico agmine educū simulata fuga per ludificationē barbari diem extrahēbāt. Ille itaq; ubi inanē spem p̄sidiū opprimēdi uidit/nēq; oppugnare stationes eorū aggressus/nēq; palantes longe insecutus timore insidiarū custodiis tantū diligētī cōsilio dispositis in deuastrādis adiacentibus agris reliquū opē cōsumebat. Donec admonitus de Scāderbegi aduentu retractis copiis, non multo minus q̄ duo milia passuū p̄cul ab hoste firmatis signis cōsedit/locus ipse quē ad id certaminis elegerāt/Oronicheus/uel notiori uocabulo Oronochius appellatus, in Dibra superiore est / in quadā planicie haud multū lata. VI. milibus passuū p̄cul à Croia. Castricius quōq; cū nouo milite receptus in castris primū omniū edicto admonitus/ne quis iniussu exiret statiōes/singulos ad opus munierendorū castrorū traducit/nēq; à barbaro motus aliquis exortus, Quicquid igitur utrinq; statua fuerit/Dehinc Epirensis ubi procurata est satis castrorū cura/& arma munimētis firmata/tū armis firmare munimenta cōcepit, & ordinū habere rationē. Veteres copię triū miliū & quingētorū equitū numēq; cōplebāt/peditū sex cētōrū. Nā licet Castricius haud multominus q̄. V. hominū milia ibi reliq̄set/quū ad Veneti belli apparatū p̄ficieret/plures tñ inde ab eodē postea diuersis rōibus euocati/Cōputatione itaq; omniū habita sex hominū milia inuenta/qui eo p̄celio

Tacita Ameſe de patruo querela.

Mustapha nō facta sibi copia pugnā di à Scāderbegano p̄sidio, agrū incedit atq; de uastat.

Aduēt⁹ Epirensis ad p̄sidiū/ Descriptio loci pugne cū Mustapha cōmifſe. Nūer⁹ copiarū Scāderbegi. Instruētio earū/ & p̄paratio ad pugnā. Sinſular barbari certamen cū xpiano, & uictoria xpian militis.

barbaro opponerentur, & insignis gloriã certaminis subiret. Neq; tñ oibus copiis pugnaturũ, Vacuas nãq; custode restare stationes (quẽcũq; euentũ dedisset fortuna) nõ passa est solertia ducis/sed trecentosq; uiros lectissima corpora ei custodiẽ addi xit/Copias summa rone/cõsiliõq; deduxit in alas/equitũ robora in frontibus loca uit/mille & quingetos utrinq; dispositiões/ueritus imparẽ pedite p̄ impetu hostiũ facile pelli posse. Circũfusi itaq; pauci post alas/nã in mediis ordinibus maior uis pe ditatus reseruata/Ibi quõq; munica quingetosq; equitũ robore/ut prima eruptione undiq; eques cũ equite/si ordines turbati nõ essent, cõcurreret. Dum ita instructa acie Castriotus imota signa/& silentio militẽ cõtineret, expectans ut hostis moue ret.Barbarus à reliqs copiis euectus(Caraguso nomẽ erat) in mediũ, quod uacui interiacebat cãpi puocationis signũ dedit. Deinde progressus antepas stationes insigni uoce fortissimũ quẽq; poposcit/qui secum singulari certamine decerneret/ Tenuit silentiũ p̄ uiros/quippe q̄s sicut à detestãdo pudor/ita ab accipiẽda cõdi rione metuen dũ pugne genus impediẽbat. Non tulit tñ diutius insultationẽ bar bari Paulus Maness notus equestri gloria bellator, quũ & ad id ipsũ oēs ordines spectabãt/uelut potissimũ illũ ea appellaret. puocatio. Sed surgẽs ingenti ferocia/ leticiãq; ad Scãderbegum uoluntatẽ eius scilicetaturus ire perrexit/à quo laudatus egregie est/& accessus grauioribus stimulis iraq; simul/spicq; Pergeret secũdis diis tũ ad priuatũ decus petendũ / tũ ad insignẽ fociosq; uictoriã eo præclaro facinore auspicandã, quẽ ceteri postmodũ imitent, & lætus exercitus pulchra recentis eius gloriẽ auspicia sequat. Circũfusi igitur undiq; turmales uelut iã inde uictorẽ lau dare. Ille tantum moratus/dum arma/& solitus ad id genus certaminis apparatus expediretur. Mox equum conscendit, & in subiectum prouolans campum expe ctantem hostem infesta uoce compellat, & ad ictus se pãre iubet/Barbarus autẽ rantulum more petens/dum loqui pauca sibi cũ eo liceret.

VICTORIã inquit dextera/& fortuna decernet/leges ipsã uictoriã nobis sunt statuendã. Si gloriã de me hodie tibi promissere fata. Nihil recuso uictus belli iure/& opima spolia tibi/& cruentũ cadauer auferas/Sin ipse sub manibus meis occumbes/idem iuris seruari mihi in captiuo corpore posco. Idq; ratum habeant duces/ue uel in ipso certaminis ardore/ uel post decretum duellum motus aliquis oriatur à stationibus adiuuandã alterutrius fortunã.

AD EA Paulus cõprobatã esse eius pugne legẽ/quã ipse uelut timido desiderio seruari postulet sibi, Cedere aperto iure uictori reliqua, ubi ferox spiritus cesserit. Pugnaret itrepide/ hostẽ nisi se tantũ habitusq; quẽ ubi spoliasset uita/Inulti quõq; cadaueris liberã potestatẽ futurã. Nam uel si ipse cõcedat eas inanes reliquias mi litũ lachrymis/nõ passurũ Scanderbegũ ut ignaua mẽbra ad se deferant. Mouit Barbaq; audax uiri respõsum/& facilis uirẽ contẽptus/Adeo ut prouocasse ferme p̄niteret/Tũ ubi firma oĩa & rata sanxere duces destituti in medio ambo omoiũ in se ocalos cõuerterũt. Defixerat pauor mixta spe hoies q; ad spectaculũ aderat/ sollicitos euentosq;. Pares nãq; uisu ambo/ac specie erant. Media uirosq; statura, ætas ferme eadẽ neq; patiens ignauia/nẽq; iuuenili calore uana, Idẽ ambobus ha

bini armorum/hastæ equestres/clýpei laminis ex calýbe in umbilico distincti/Ensis utriq; de more recuruus, & ferrea claua / corpora loriceis / & capita galeis tecta. Addebát præerea decoré quédã (licet nihil ad uictoriã facerent) fulgentes ex serico tunicæ. Circais itaq; oculiflime equis trucibus oculis simul & animis cãpũ diuersi rapiunt, Et quũ infestis cupidibus cõcurrissent, Paulus supra scutũ dextrũ oculũ rimatus Barbaro hasta tráfixit. Delapsũq; humi cũ uulnere/ex equo desiliens armis corpus/& capite trũcũ priuauit / ac celi hostis onustus spoliis equũ cõscendens ad ducẽ collaudatũ eũ Scãderbegus mox insigni clamýde ex auro contexta/ac uilla quadã opulenta publice donauit / Tũ ceterorũ ordinũ aios (pugnæ nãq; & iaciẽdẽ cõgressus illius aleq; tẽpus instabat) sollicitis de more a dhortationibus accedit.

A N Imatos satis uos singulos p̄claro hoc priuatę uirtutis spectaculo, si facta q̄cũq; uiuaces fortium uiroꝝ sp̄s mouent esse existimo milites, quippe quũ nullũ acriorẽ stimulũ subicere dii hodie pouerint uobis, quã foelicia hæc uictorię delibamẽta, quæ & auget ferociã uestrã / & minueret hostiũ. Quare agite factã ad laudẽ uiaũ audacter ingressi / fumantes adhuc cruore hostili militis uestri manus / pulchra oẽs cõtentione imitamini. Vouit pro uobis / uouit pro uictoria sollicita socii cura / Imolauit uictimã pro uobis fortis dextera / quo in cruceati uos postea secũdo Marte deuota uobis corpora cõficeretis, & p̄missa peteretis spolia / Irrũpamus igit̄ nunc nũc in hostẽ / Prouocauit prior extra ordinẽ uos ille / Prouocemus priores nos tota acie ip̄in / Extrahamus inuitos infuauẽtũ cãpũ dũ ignauus dolor uires hauit / & torpor animoꝝ hoies in æsto silentio cõpreßit. Sub iis dictis curatis iã pridẽ corporibus / signa canere iubet / & quãta fermẽ diei hora i acie educit / Insignis sanẽ ferocia uiri / & digna inuicẽtẽ uirtutis fiducia, quã ois ætas admiraretur / Ausus est ea hominũ paucitate unicus belli artifex contemp̄to egregie hoste æquo cãpo / collatisq; signis tanti fortunã certaminis subire. (Nulla nãq; tũ ignauę fraudis / nulla infidiosi stratagematis ratio p̄curata.) Ausus est prior relictis monumẽtis libero euectus cãpo ei hosti insultãs uelut renitentẽ educere ad pugnã. Iamq; ad ipsas hostiũ stationes ingenti militũ clamore p̄gebat, Ni Mustapha tumultuario primũ agmine dehinc totis uiribus illi occurrit, sed sicut timide p̄gressi / ita facile p̄ impetu pellebant, & uix dũ oẽs e castris educũ iustã acie cõpleuerãt / q; plures subita fuga iã recipiebantur inter statioẽs / Id ubi aduertit barbarus / neq; signa suorũ / neq; militẽ usq; cõsistere / quo accenderet audaci exẽplo uiros, clamitãs ut se sequerent / & ubi cũ uisissent / cõpolarẽt signa / Conciato repente equo primã hostiũ frontẽ inuadit / priuaci cõsilio aut uictor ad Amurathẽ reuersurus / aut nõ inultis casuros / secuti sunt plures ordinũ ductores / & turmalium nõ ignobile agmen / Reliqui quõq; pudore dũ cis relinquẽdi paulatim inferẽtes pedem ora hosti feriẽda p̄rebebãt, & uariis locis cõferti obnoxius quo poterãt sustinebãt acie / ita ubiq; iã ordines in laurati / ac reuouata pugna erat. Sed nullũ usq; iudiciũ uariantis (ut solet) fortunę uisum p̄dita æque ex omni latere uictoriæ spes / uincẽtib; perpetuo tenore christianis. A deo duorũ militũ euentus fortunã quõq; uniuersi exercitus iã inde formauerat, & suã

Pugna utriusq; exercitus / Victoris nostrorũ / fugæ barbarorũ numerus caesorũ / captiuorũq; direptio castrorũ & hostilis agri.

gulos; animis impreflerat audaciam/ & pauorem/ Moses à suo cornu nunc equite
 immiffo/nũc fubiecto pedite/ & deducto pro fignis tur habat barbaros, ac diuifos
 acius premebat/ Illi uelut fano quodã magis/ q̄ ab hofte fupati/ & uix ad deuitãda
 uulnera idonei uinciri magis/ q̄ uincere aptiores uidebantur/ Paulum in media pu
 gnantẽ acie maxima undiq; hofitiũ ftrages fequebat/ Turbati iã hincinde ordines
 erant/ Non equitis/ nõ peditis locus/ promifcue aquata omnia, & maior fermẽ ibi
 turcaꝝ numerus confoffis/ fibi equis ab Epirenfium/ pedibus uerutis/ pedes pu
 gnabat/ fed tũ inãflueta corpora pedestri pugne/ tũ in inãcomodiora arma pnciofe
 perpediebant uiros. Augeri femp hofitiũ illis uidebatur acies/ rarefcentibus copiis
 fuoz. Strabant tamẽ ceci pudore expectantes ducis euentum altera parte, quẽ cũ
 nobiliffimis quibũsq; & omni exercitus robore ad Scãderbegi ftationẽ præterue/
 ctum reformare cunctoz; ordinũ fortunã poffe credebãt. Pauli afpectus nũc urge
 bat/ quũ metirentur timidis animis maiorẽ quẽq; in hofte/ ex perempti nuper uiri
 gloria/ Nunc iritabat ardentibus ftimulis hofies / quũ deformis militis fui fpecies/
 & inualta focii umbra ob oculos uerfaretur / Ingentia præterea (quod maximum
 irritamentũ erat) præmia à Mustapha pro inuiffo capite ppofta uictori audidiora
 periculi militũ ingenia faciebant/ Denfati itaq; plures circa unũ totis uiribus in
 cubuerãt, & uelut obliti cæteroz; obnixis uultibus unũ apperebant/ Per cades/ per
 uulnera fuoz; emere quifq; preciofi capitis munus nõ recufabat, fed folidũ homi
 nũ defideriũ/ pnciofum ipfis etiã reddebat p̄tinax uiri uirtus, qui ftipatus quorũ/
 cũq; fortiffimoz; caterua propellere fatis eã uim poterat/ & cõtemere inanes co
 natus/ tũ cõfpiciẽs Barbaroz; exercitũ à reliquis copiis inãffantẽ inãfeftius agmen
 fuoz; tacite cõfecutus obliquũ uiri caput gladio p̄ftrinxit/ & uno fubinde alteroq;
 icũ præcipitẽ deiecit ex equo. Stratũ humi ubi uidere focii retracto proinus pe
 de/ neq; ulciferi iacentẽ/ neq; corpus à reliqua hofitiũ uexatione tutari curabant/
 Inftare tũ acius Epirenfes/ ac fine refpiratione urgere turbatos/ Donec pulsi peni
 tus omnẽ laudem ceflere uictoribus. Fugientes Paulus quantũ maxime poterat/
 carpebat poftremos mordacibus fubinde uerbis in illos cauillatos.

QVO fugitis ignaui? Ita nẽ omnis focioꝝ memoria abiit? Nullũsne hic Caragu
 fii frater? non cõanguineus? nõ neceffãrius iacentis quifpiã in tanto numero? qui
 deformẽ truncũ ultione faltẽ/ quã fola fupereft auxilio proxima honoret, En ipfe
 ipfe nũc uos appello/ prouocoq; quẽ priores uos nup ad male cõceptã glorie fper
 euocatis, Siftite gradũ/ Accipite cruẽta focii fpolia, quã ultrò uobis ipfe offero.

ILLI nullius rei p̄terq; fugẽ memores turpi fíentio hofitis inãreparationẽ neq; ap
 probabãt, neq; reprobabãt/ Sicq; liberiori paulatim euecti campo ex oculis euane
 fcebãt/ ut uix femitũ inãfequentũ audirent, Sagittarioꝝ tantũ obliuiofior fcutia
 in eos fuit. Cæteri ordines abftinuerunt fugientũ tergo, Nãq; tũ laftitudo tũ fa
 cietas hẽbetauerat hominũ uires/ animofq; Abiecta tũ ubi figna/ & fpãrfas paffim
 lunas collectas militaris id genus eft figni turcaꝝ populis) lęti milites pulchro cla
 more/ & iactatis inãcõdite carminibus ad Scãderbegi ftationem cõtentione quodã
 afferebãt, Lata nãq; ibi omnia iãpridẽ erant hofies uel egrũ longo ordine iacebãt,

uel seruari belli iure inutilibus post terga manibus/& propria ignauia & hostilis
 clemētiā cōfessionē faciebāt. Mustaphas quoq; ipse cū.XII.purpuratis simili cō
 spiciendus canterio ducebat/augebatq; spectaculū,& leuabat uelut fortū ā care/
 rog.Nā quū p̄terlatus p̄ncipio glorię appetitu in Castrioti ceteroq; esset,& eb/
 fessum se ibi, ac omni suoz; robore exutum uidisset, neq; aut effugiū / aut pulchri
 interitus facultas ulla adesset/maluit infelix dux oīa/liberatum quēq; ipsū p̄ ro
 uita pacisci.Nescio an pulchrior res/& magis secūdis diis toto belli t̄p̄e cū Amu/
 rathe gesta/Ira speciosa omniū eo die opera fuit, Non dux/nō miles/nō ordo aliq;
 onustior priuatę simul & publicę laudis antea redactus, Cęsa ex hostibus referūt
 .X.milia/captos.LXXXII.signa militaria.XV.Scanderbegō modica militiū ia/
 ctura ea stetit uictoria/uix trecentoz; (ut aiūt) hominū.Castra quoz; nō ignobile
 pręda ditatūt militē/nā quū barbari aliquot mensibus ibi morā traxissent/pecu/
 lium quoddā sibi q;sq; constituerat/Cęsosz; spolia pulcherrima inuenta/Equoz; in/
 signis numerus/Non tñ licet pręda militē onerasset/exaturauerat ira ferocē ducis
 animū/quin extēplo refocilatis corporibus/quod reliquū superat diei ad deusta/
 tionē agroꝝ militē traduceret,Sicq; uictoriā recentē secutus iniecto late igne quę
 ferro nō potuit/absumpsit/Nēq; inde tū uulgi manus uacuz; recessere,& nō solum
 sigd; preciosi fuit/nihil relictū/sed peccoz; quoq; magna uis abacta/Ira dum fessos
 pręda etiā ista magis tardat/uix prima noctis uigilia recepti sunt in castris/Rēsi/
 duū noctis ibi quieti datū/transactūmq; tacite sine iocis/sine clamore.& nullo fer/
 me uictorię indicio,moestiorē nāq; ducē uisum p̄ auditiā Balesii ruinā, Mode/
 stiora quoq; militū ingenia/& ad idipsum cōpositi uultus imitabant, nunc conso/
 lantes leniter/nunc priuato odio fremētes in hostem, Sed nō poterat eger animus
 formū cape/dū Scodriētū ferociā/dū sua in illos bñficia collata crebro retractat/
 Mane itaq; dubia adhuc luce relicto ibi ut cōsueuerat/pręsidio duobus equitū mī
 libus/& mille peditū cū reliquis copiis ad Dañensem obsidionē conuertit signa/
 Captiui quoq; oēs abducti,& prędę fermę q;qud; preciosi fuit/Vbi quū ab Hispa/
 no singula magis certo ordine didicisset/tantū moratus/dū renouaret militē/Mox
 recētib; copiis multa simul dāna importās Scodrensibus Drinū traiecit, Immis/
 sosq; passim equite, quicq; sati in cāpis fuit (Autūni nāq; in ipso exiū altiori tū
 herba ornabant prata) deustauit, Vites uniuersę interneeuię delece, Omnis fer/
 mē fructifera arbor equata solo, Agrestes qui inuecti fuere occisi plures,dū arce/
 ret hostē/reliq; oēs male habiti/exutiq; patrimoniis/Subide ad alia loca/& oppida
 Venetoz; p̄gressus/cādē oīum fortunā faciebat/Ville/& si qd; p̄sidii reliquū i agris
 erat/cūcti ad ipm̄ defecerūt, priusq; ruinā sentirēt/Culpauit Scāderbegus Amesę
 indignationē suā nō cognouit/Execrauit adolecētis ferociā p̄feruidā i se irā cohi
 bere nō potuit.Tū ubi p̄curfata oīa,& insolēti dñatiōe subiecta sibi uidit/orbis
 quoq; ipsi incipiebat esse terribilis/ Sed appetens iā frigoris uis/& increbescētes
 quotidie pluuie inuitū sub assuetis mōnibus in hýberna cōpulerūt/Veneci inre/
 rēa p̄uicię p̄sides/& Scodre magistratus solliciti de rebus oībus p̄sertim de Dañi
 pręsidio,ubi ad ultimū inopię uctū sciebāt, litteras ad senatū de singulis decernūt.

Mustaphas
cū aliis. xii.
purpuratis
captiuis. xx.
aureorū mili
bus redimi/
tur.

Sub idē quōq; tempus & Barbari cū ingētib; donis ac magna ui pecunię pro ea priuis redimēdis ad Scāderbegū accesserant. XXV. numū aureorū milia fuisse nemo dissentit. Datus itaq; Mustaphas cū ceteris, & honorati hostes/habitq; liberaliter sunt/uelut omne odiū reledisset. Exin & duces dati regionis periti, qui igna ros regetēt, & seruarēt ab insidiis suos, Captiua pecunia oīs militibus erogata, ut penes eosdem premiā penes quos pericula essent / De Daÿni oppugnatione nihil per eos dies tentatum prohibebat nāq; molestia frigoris quicq; moliri in muros/ Oppidani rez; omniū præterq; fidei inemores de astucta prinacia nihil mutabāt/ Hauserant uires hominibus tot undecunq; incōmoda, sed idē seruor animorū erat/ uegetiorū iudies in diminutis corporibus spiritus. Ita pusilla urbs fortissimi ducis impetus retardabat/ & tot simul bellos; uictorē sola cōstantia uincebat. Nūq; tamē Castritorū pudor ullus ab incepto auertit, sed sedendo/ si aliter non posset/ uincere destinauerat. Ferebantur iam obscure quædā uulgi uoces/ & incerta murmura de propensioribus ad pacē patrū animis. Quare mitius & Scanderbegus agebat cū hoste, leniusq; in procurcationibus assuetis indultū iræ/ Nunciaf extreplo sibi legatos decreto senatus missos/ qui noua pacis cōsilia inirent, iā a adesse/ Præmissis itaq; de more obuiā nobilissimorū ordine uenientes honorifice excepit, Deinde habitos lautissime/ postero die exhibuit copiā dicendi ea quæ à patribus afferrent, Proposita simul & accepta sine uariatione inter eos est unica illa pacis cōditio / ut soluta Daÿni obsidione Epirensis/ acceptam semel in suā fidē urbē cū omni iure Venetis cederet/ Ipsi ager quidā iuxta Drini flumen/ & locus/ quē bulegiarpeni appellant, adiuuicem cōsignatus. Nihil negauit Scanderbegus, sed quæ statuisset ipsi lætus tulit. Firmata igit; pace/ & rite præactis omnibus/ Tū silentio facto, parabat nāq; generosus animus insigne indicium liberalitatis ostendere, ita exorsus est.

Grata lau/
rāq; oso Ca/
strioti ad Ve
netorū lega/
tos/ q; cū pa/
ce ad eū ue/
nerint.

V I V Eret utinā nunc bonus princeps ille, cuius mors & præcipuū simul dolorē mihi/ & molestissima uobiscū arma excitauit, Nēq; n. dū impij belli auspicijs/ ac domestico sanguine cruentā Daÿni possessionē à nobis quæro/ cernerē hodie pro uinciam christianorū/ & socioz; tot immersam malis, Et inuiolata cū optimo senatu pace gloriaret/ quā læsam nunc tā leui causæ momento uix unq; cōcoquere poterit animus/ sed alia contentionis huiusce origo, Excusabile uestrā sumpti belli rationē illoz; perfidia fecit, quibus auctoribus primū Daÿnensis deditio facta uobis/ dum & iniquis consilijs facile mulieris ingeniuū à me abalienassent, & quæ acta iā pridē inter me & Lecchā fuerant/ dolose/ & assentationis studio quodā reticuisent, Non sum igit; successus eoulsq; uobis/ nō arma sumpsi, ut iniustos arguerē/ non ut regni libidinē imputarē Venetis, quos unq; iniqui alicuius belli auctores nulla satis atas uidit/ Illud tantū molestissime tuli/ q; minus mihi/ q; par erat/ credidistis, & dū à uerbis illoz; non disceditis/ cōtentionis me studio motū/ & cupiditate aliqua impe trandi arbitrati essetis/ Inii tū ipse belli occasionē, quā in manibus fermē mihi traditā uidebā/ quū ius omne in armis resideret, Depono nūc ultro poscentibus diis, & si uos nō posceretis, agrum & campos/ quos in Daÿni cōpensationē decreto senatus attulistis mihi ad fœderis huiusce firmitatem libenti animo accipio, uolun/

ratem patrum/liberalissimorumq; principum amicitia amplector aliud quippiam neq; peto/neq; accipio, Sed te quicquid agri est mihi si oporteat/regnu' fortunae/uitam deniq; pro uobis/liberisq; uestris/ & imperii dignitate deuoueo.

HI S dictis pre'conia p' uniuersam regionē decerni iubet, & cupitā rādiu pacē lē tis populis annunciari, Obsidio tū dissoluta ocius & demolitis oppugnationis operibus alacres ordines excipe oppidanos, ac inuitare ad stationes, delecto odio omni simul publico/simul priuato. Andreae quoq; & Vulcatiano/libera abeūdi potestas data/Restitutaq; cetera legatis/uille/& castella/quae Scodrensisbus nup ac uicinis urbibus adēpta fuerāt, Potridie editis de more uariis ludoz spectaculis cū ingentibus donis legatos à se dimisit. Ipse impatiēs ocii cū omnibus copiis ad barbaroz fines deualtandos/& assuetā p'edam ire perexit, Collectoq; ibi uetere p'fidio, ac coactis in unū ordinibus iusti cuiusdā exercitus formā expleuit/ut nō ad depopulationē agroꝝ/sed ad ingentis alicuius belli morē instructam acie diceret/Ita lētus quisq; sequebat' ad accipiēda promerita diuinitē militiē stipēdia/Aliud enim nihil tū a duce poscebat militaris cupiditas/nisi quod qsq; sua manu ceperisset, Hinc ioculariter saepe uicini principes/Aerariū Scāderbegi agrū hostilē appellabant, Tū tripartitis copiis turcaꝝ fines ab omni parte ingressus biduū in depopulādo, consumpsit, colonoz magnus numerus cēsus/nisi qui christianum nomē profitebant', His quoq; nihil p'ter uitā/& libertatē relictuū, Ignis postea tectis immissus deformauit omnia/ac ī cineres uertit, Ita ut si exercitus hostilis eo tpe uenisset in Epirū nisi cōuēcto secū cōmēatu uix unius diei alimēta inde sperare potuerit/Vbi igit' nuda rancum tellus/& sola cladis uestigia relicta/tolli signa Castriotus iubet/& retracto intra suos fines exercita collaudata singuloꝝ opa/milites oēs exauētoratos domū dimisit/p'pter tria milia/quod p'fidiu' nūq; à solita custodia reuocatuū, Ipse cū reliquo ciuiū agmine/& stationariis suis Croiā petiit. Quū relatū est in Senatu de Epirotica pace, Et Scāderbegi munificētia/ac laudes celebratæ publice a legatis, ingēs patrū gratulatio exorta/q; respirasset eo bello puincia, Tū ut decorarent eā uiri uirtutē ac libertatē aliq' gratoꝝ animoz exēplo/primū habitis suffragiis sine uariatione absens cū omni posteritate ciuitate donatus / & inter clarissimas familias receptus est/Deinde & unus electus ingēti patrū cōsensu, cui ī ea regiōe totius rei uenetę summa demādarē/Datæ itaq; mox litterę ad eū cū regiis muneribus. De barbaroz moꝝ/& assuetis excursionibus nihil per eos dies auditū. Defix erat nāq; pauore quodā eos Mustaphæ fortuna, ac phibeat Amurathē solita agmina decernere in Epirū & eiuscemodi copiis augere magis/q' oppugnare hostis uires/ quū oēs exercitus suos/qui ad id tēpus ad Scāderbegū lacessendū Macedonię hīnes intrassent/uel maiori ex parte deletos/uel foede fugatos/aut redactos in seruitutē cerneret/Maioribus p'inde uiribus/& alio apparatu ad id pagendū opus esse ratus terrebat dies cōsultationibus, & laudis materiā sibi olim inani p'posito referuatā di.ferrebat, Sed ubi & fama Venetę pacis & puincię deualtatio/ac clades alia sup aliā audita/pronus iā inde ad bellum animus/acriofibus stimulis impulsus est, Sollicitus itaq; fenex priuāq; decretum aliquod de habendo delectu interposuisset/

Excursio atq; ducalitarii agri Amurathus à milite Epiroticē tācta.

Castriotus à Venetis ciuitate donatus, Venetius rei uenetę ī Epiroticē tūmus creat' ē impator.

Acris tyrāni
adhortatio
ad suos sup
bello cōtra
Scāderbegū
decernendo.

accitis purpuratis quibusdā qui propiores tyrāni lateri assidere solent (cōsiliarios illi uocant) amens ira furor eq; nutritū tādū odiū his tandē uerbis explicauit.
 FOVMus iam hucusq; optimi duces/auximūsq; nefarii transfuge scelerē semel audaciā/dū nouis semp Hūgarici belli necessitatibus p̄pediti inuisi capiti sup/pliciu distulimus, ut tot subinde iniuriis/cōtamelitq; Ottomanū imperiū impune lacessuerit, quas neq; audire iā aures/neq; uidere oculi possunt/Creuit (proh pudor) processit eo ferox infania/ut audeat hodie prior totis nos armis impetere, & aperte timorem simul/ & ignauā uestrā arguere. Quid Alybassē nūc fortunā aliorūq; ducū eundē euentū narrē uobis? Sumamus ex Macedonia imaginē conditionis nostræ, quā ita assiduis euerſam excursionibus/ & haustam incendiū audio, ut nulla iā simus provinciæ/ sed sola hostija uisuri/ Ita integros dies nuper populabūdus ingressus cōpositis ad id ipsum copiis/ signisq; in deuatanda ea regione cōsumpsit/ Quousq; tandē scelerati hominis propositū passuri sumus, an dū uincula nobis ipsis circūderet? Extinguēdi sunt improbi conatus/ ne sensim per negligentiam nostrā crescat incendiū, & serum (quod ominari reformidat animus) remediū conqueramur/ quū à paruis iniuriis cōtemptus hostis olim funestū caput extulerit, & auxerit uires, Inuitant ad bellū omnia, & arma tradunt uobis, Nam & si nulla sit consilii huiusce ratio, Non ne satis fortium uiroꝝ animos sollicitare debeat miserabilis aspectus subditoꝝ populorū? An pudorem nō excitent tot indies uincula nostros/ & fumantia late incendia uillarum ulcorē eo ipso poscentia, Compressimus iam totiens Hūgaricā: abiem memorabili semper clade, Sordidāq; in luctu suo Græcia relicta haustumus tot insolentissimorū principū uires/ Epitoricos tumultus per secundā nostrā crescere permittimus/ & uectigalē/ ac stipendiariā nuper provinciā æquo nobiscū bello decertantem diutius certimus: Itāne alios tā repente Epirenses terra edidit? Noui ne/ & inuiciti nobis hostes repente apparuerūt. Experiri inuat igitur ipsi mihi/ utrū tam inuicta bello gens/ & inflati pertinacia ducis/ iugum assuetum subire possit, Neq; enim amplius ineunda sunt nobis inania consilia opprimendi per insidias hostis/ non aletis ducibus/ copiisq; solitis decernendis exaturandū sanguine nostros/ inuisum solū. Habemus nāq; in oculis eandem omnium fortunam/ uel ductorum/ uel copiarum, quorū ad hanc diem operam uerius ad nos/ q̄ ad hostem oppugnandū elegimus/ Alybassē Ferisone exercitum tradamus? qui præter uulnera suorū/ deformēq; reliquias/ nullum reliquū hostile signū afferant, Mustaphæ infelicia consilia ulterius exerceamus, ut stipendiis alat christianos, & foueat hostiū uires/ dum ignaua uincula cupit exoluere. Victi totiens/capti/ ac redempti tot pecunas dedimus, ut pudere merito iam nos debeat fortunæ nostræ, Quare subcunda est omnino nobis belli huiusce ratio, incūbendū iis uiribus/ Progrediendū eo exercitu, quē uix capiat Epirus/ nedū eius sustineat impetū/ Sicq; inuicenti omnia expurgabimus/ hostibusq; aut expulsi/ aut memorabili clade domiti, amissas populorū p̄fidia urbes in anti/ quā formā redigemus/ uel si pertinacia gentis (ut solet) emerario proposito ducis tutandī studio in arma ruet, Dabimus excidio audios supplicii animos, & cupita

tandiu ultione ueteres publicas/priuatâsq; iniurias cōpensabimus. Sumenda hæc arma sunt uobis fortissimi uiri non uelut aduersus hungaros aliōsq; hostes cōsue/ uistis/sed maiori longe ira/indignationeq; tanq̄ in seruos uestros/ & trāstugas/qui insolentes in uos spiritus nefario iam pridem consilio seruatos excitarint.

CLamabat hæc cōcionabūdus irazq; plenus maxioq; silētio/ac assensu auditus est à suis approbātib; oēm belli eius rationē ē totius dignitate imperii futurā.accla mātib;sq; curā apparadō; armoz; subeūdā q̄ maxima fieri posset/festinatōe/Ne uernū tēpus (nā miscelente iā h̄yeme uestiti niuib; colles aperiri incipi bāt) in apparatu per negligentia cōsumeretur/Tum cōfestim per prouincias & subditos populos/ac regna locioz; præconia emissa/ & edictaq; propolita ac iussē nomina/ tim urbes/prout tyrāno uisum tot hominū/tot equoz; milia imp̄endere, qui ad re/ giam urbē Adrianopolim qua maxime possent festinatione properarent, Nondū enim mœsta tanto funere Græcia nobilissimoz; impator; sedem ba barico subditā iugo ingemiscebat/Inuaserat rumor/terrorq; pariter uicinos populos/urbēsq; chri stianas ignaras, quo tanti belli moles eruptura foret (occula nānq; tyrāni consilia uix ullus poterat cōiectare/ne illoz; quidē qui magis intimi/domesticiq; erāt/præ/ ter cōsiliarios, quos diximus aliquod maxime obseruant Ottomanū/ne præmoniti hostes ad uim propulsandā cōsiliū copiā habere ualeāt. Hinc memini prima Sco/ drensi obsidione prius fermē uisus nobis sub muris, q̄ auditos fuisse hostes./Sed & illa insigniori fallacia perfida gens uti solet, ut alio plerūq; mendacē belli famā/ ac inanē tumultū præmittat/ alio ueros exponat impetus, quo p̄uiciosa credulitate ductos facilius incautos opprimat, Quare omnia ingenti tumultu undiq; misceri. Hinc hungari uerentes æterni perfidiā hostis exhaustas iam tot cladibus uires/ac infelicia arma erigebāt, Hinc græcia sollicita tenues inclinati iā imperii reliquias defensura dispersos domesticis odiis spiritus colligebat/ Non felicit tamē Scæder Begū Amurathes qui oēs simulationes/ & dissimulatiōes Ottomanas longo iā usu callēbat/Admonitū tamen illum etiā ferunt à primoribus quibusdā/ & purpuratis principis per indicia quædā/ & occultissimos nuncios/ licet nihil ualde certū affir/ marent/sed credita sunt facile omnia ab Epirenū/Augebat nānq; præcipue fidem insolicitū Amurathis ociū/q; nihil penitus præsidii/ & copiaz; uel ad recentes Mu/ staphæ iniurias ulciscendas/ uel ad tuendos fines ad eā diem misisse. Dimissa itiq; urbanaz; rez; cura Castriotus nihil ex tam uasto belli motu/ ac hostili tumultu flu etuatus animo expedito cōsilio omnia, quæ uel alius impator prudens/ & impiger in tali re præciperet/ageretq; præcepit ordine/atq; egit. Illicōq; simul nuncios cū litteris ad uicinos/regulos/ & locios Epirotici nominis mittit/ quo instructi starent in armis/dispernerēt præsidia/ ac firmarent armatis oppida/ cōmunirentq;. Promi/ scua etenim omnibus dāna/ cōmunesq; uastitatis ruinas tanti exercitus magnitu/ dinem afferre/tenderēq; Ottomanū/non ad eius perniciem tantū/sed ad cōmune excidium Epiri, Ipse simul/dimisso prius Mose/plurib;sq; optimatiū suoz; tū ad copiaz; cōquisitionē, tū ad frumentationē habendā ad eas belli necessitates/nihilo segnior ab alia parte peragrans omnia/obequitansq; crebra edicta per uniuersam

Apparatus belli Amu/ rathis cōtra Epitensem.

Quæ Castriotus i re/ & cura regni ad salutē p̄cura uerit audito tyrāni aduē/ tu i Epitum.

prouinciã decernere, Non dies/non noctes cessare/ donec omnem materiam se/
 uendi hosti & gloria occasionem sustulisset/ Agrestium itaq; magna pars & iu/
 tilis turba cū uniuersa suppellectili in urbibus reducta. Quod roboris uirosq; fuit/
 & omnis militaris ætas retenta ad belli diuersos usus, Præsidium quoq; à Macedo/
 niæ finibus reuocatum ad nouū apparatus belli, Coactæq; undiq; copiæ ad regiam
 urbem Croiæ non cōtemnendã formã effecerant exercitus specie, Tum Castrio/
 tus conuerso animo ad secernendas copias primū omniū. X. hominum milia, qui
 secum nuper contra Veneros & apud Oronichium meruissent/ eligit sibi/ quos bar/
 baris, prout opportunitas locog; suggessisset occasionem/ liberiori certamine oppo/
 neret, Croiæ præsidio. M. CCC. milites ad ueterem ciuium numerum adiecti Epi/
 rotici generis omnes/ spectata uirtutis i multis bello; casibus. Ciuēs quoq; ipsi tū
 omni genere telog;/ quod ad propulsandum à mœnibus hostem in rem est tum ro/
 bore animog; præcipue/ ac deuotog; fide pectorum armati. Simul igitur & nouum
 præsidium impositū/ & imbellis turba foemina; ac inutilis puero; ætas extracta
 ex urbe/ Sola militaris iuuentus/ neq; tamen cū uulgi promiscue collouio relicta/
 quog; non sic facile ardentes animos penetrant uirtutis stimuli & segnus præcio/
 sum libertatis nomen ignaua pectora acuit/ Habitū summa ratione, exactog; cō/
 silio rerum omnium discrimen/ utpote q; claustrum totius prouinciæ ad compri/
 mendos barbaricos tumultus ea urbs uidebatur/ à qua reliqui spes imperii pende
 ret/ salūsq;. Sed nescio an meliori consilio abstrahi à ciuiū cōspectu filii/ uxorēsq;
 an relinquī sibi poterint/ Quū acrius longe iritamentū mœsti presentium uultus/
 uisæ lachrymæ/ auditi gemitus/ ac oberrans præ oculis seruitutis calamitas/ & fœ/
 ditas uinculo; / q̄ sola absentium memoria armatis futura fuerit, Ni tutius idcirco
 fortasse id consilii genus peritis militiæ uisum / q; licet apta sit ea adhortatio cer/
 nentibus ad labores, & pericula subeunda, Simul tamen & hostilis audaciæ/ per/
 tinaciæq; non leue momentum est/ Quod speratæ prædæ libido impingit obstina/
 tiori ad arma proposito milites, & feruidioribus ad insistendum stimulis acuit bar/
 barorum ingenia/ acrius in uulnera, acrius in tela ruunt, neq; illos uel muri, uel su/
 perstantes armati arcere queunt/ quin certatim subeant, segnus si nihil audiant in
 urbe præter fortium præsentiam uirosq;, si nihil aspiciant in mœnibus præter audas
 sanguinis dexteras/ & morti destinata pectora, Miserabile spectaculū erat/ flebile
 Croienium discedentium agmen, Plena omnia gemitus/ ululatusq; foemini, Non do/
 mus/ non uicus/ non pars ulla urbis expertus luctus/ Personabat uario clamore forū
 nunc reprehendentium/ nunc inuitantium suog; lachrymas/ Præcipua tamen in tem/
 plis/ & delubris eius fortunæ/ ac publici doloris species erat, Ibi nanq; ingens po/
 puli concursus / & omnis generis multitudinis uerbatur, Supplicationes/ uotog;
 mixta cū miseranda ui lachrymar; per aras omnes cadebant, Pectoris/ ac oris (ut
 mos est gentis) laceratio fœdiorē aspectum calamitatis faciebat, Matronas; ni/
 hilo segnior dolor, & præter uultus deformationem dulces uidebatur imitari reli/
 quas; mœsticiã, Nihil pudendum/ nihil immodicū in ea forte censebatur, Et lauda/
 tior ea cessit, cuius insignior mœror iudicatus/ Non deerant quoq; sicut solite ita

impia mortalium querelae/ac improbe uoces feminarum/malorum suorum causas in deos uertentium. Deinde ubi resedit aliquantulum per lacrymas excuratus dolor/ad allo quia suorum uerse matres iterato sermone undique tumida cum oculis mandata dabat/ Nunc praestita olim officia filiis/& promerita pietatem commemorantes nunc infirma senectutem/& uerendam caniciem oculis subiicientes. Idem omnium status/& habitus sermonis/uxores paruulos obiectantes uiris uiduos iam inde penates/& fordidam orbitatem deplorabant/Senes maesto silentio defixi, & aequae de nato salute solliciti, neque accendere ulterius uerbis feroces suorum spiritus/atque auidam suo pre ingenio periculi iuuentute, neque dehortari a laboribus, & perfungendis pertinaciter muneribus/ne liberos amor patriae charitati praefere uiderentur/ Mox decretum a Scanderbego missum/ ut leuaretur eo onere ciuitas, & armati ad sua quisque munia abirent, quum satis iam impensum ignauo dolori, & priuatis singulorum consiliis diceret, Renouatus igitur iterum luctus/ clamorque cum lacrymis sublatu/ uelut rapi iam ab hoste omnia/ uiros/ parentes/ moenia/ delubra/ deos ipsos uiderent, Vix abstrahi poterat multitudo a possessio semel amplexu/ manere quisque socius periculi suorum/ac comes fortunae uellet, Sed ubi iam instare molestius praefere cones/ & apparitores ducis aduertere/ In ultima oscula prolapsi oes paulatim chara pectora relinquerebant, & fixis semper in moenia oculis incerta humi uestigia si gentes abibant, Transportatos ferunt in maritimas Epiri urbes & alia sociorum oppida/ac Veneti nominis, Ibidem & ingens colonarum multitudo cum armentis/ gregebisque/ac patrimoniis redacta/ne opportunum quicquam calamitati relinqueretur/ unde alimenta eliceret hostis, quibus abunde uteretur. Postquam summo est turba, & sedatus clamor/ac tumultus in urbe/ solaque uiris armorum cura relicta/ Scanderbergus reliquum eius diei in recipiendis frumentatoribus/ac disponendis publice horreis consumpsit. Diuisa est & uiritim annona militibus/ tellaque omnis generis/ac ingens scutorum copia dono data/ ut inde iam liberali erogatione suorum fidem praeuenerit/ arma se/ ferrumque ita largiri dicebat hominibus/ ut sibi perpetuo libere haberent/ uel gloriosius transferrent in hostem/ Clypeos ita demum tradere/ ut iterum restituerent. Sic procuratis his per iocum/ & deuinctis uariis muneribus uulgi animus. Postero die Vranacontem quae urbis praesidio praeposuerat/ Epiro oriundum/ gratum & auorum meritis/ & propria uirtute uirum ad se accitit. Primo summo arbitris multa cum eo de Troienis obsidione/ & barbarorum ingenij longo examine egit. Deinde propalam in foro/ medio armatorum agmine immixtus altiori sono uocis/ ut sermo ad omnes peruenire posset/ singulorum fidem appellans patriae salutem commendabat/ Nunc hortans/ nunc imperans/ nunc precibus agens, & tum perfidiae poenas/ac sceleris/ cum generosa fidei praemia statuens. Subiret fideliter patriae onera. arcerent pertinaciter hostem, neque quicquam satis hostilis colloquii ad obstinatas aures deferri paterentur/ Insidiaturum eo modo Ottomanum, & captaturum eiusmodi persuasionibus/ac funestae pacis colore/ si faciles ad credendum inueniat/ Contra si nihil praeter feroces spiritus, & surdas inanibus blanditiis aures uideat/ pulsus primo impetu aduersis diis collecturum uasa, neque moliturum diutius

quippiã in muros, ni perniciem militũ suorũ capiãt, & in indignationis explendę causa apertũ ruãt discrimen, Eum nãq; sicũ urbis insigni monumento nature esse ut locus ipse/uel si cõpressis manibus sedeant ciues iniuriam facile credere possit. Exin/si motus aliquis fiat in mutos neminẽ excessurũ integrũ præclarãq; simul/ac incruentam gloriam paratã sibi/dũmodo uti ea uelint.

Adhortario
Scãderbegi
ad Croienles
suos.

ECquid inquit orationis uobiscũ mihi esse potest amplius? Quid hortor diutius/acceudamq; eos/quorũ totiens uirtus/fidẽsq; spectata iam omni fermẽ terrarum orbi innotuit? Quin/& si minus omnia tuta mihi uiderentur in uobis, & nulla huc/sq; dedissetis constantiẽ/nulla fidelis operã pignora, Iustus tamen crederẽ à ciuibus ipse meis decipi, q̃ diffidere.

HI S dictis uix secũda hora dici exit urbe/ingēs/ac omnis fere ciuiũ turba prodeuntem usq; ad portas secuta est/Tum relictis/& obseratis portis/ad reliquas copias in ipso conspectu urbis in campestrẽ locũ descendit, Ibiq; signo ocuis dato mota sunt castra/haud multo longe progressus, Mosẽm cũ expedito militũ agmine obuium habuit. Redibat autẽ à Sfetigrado, quod oppidũ ad barbarorũ fines positum impensius sollicitudinẽ augebat Scãderbegi. Munierat id uero Dibrensis rebus omnibus uiris/armis/ cõmeata/ operibusq; quibusdã in muris/ quã in rem uidebant extructis. Impedimenta præterea omnia inutilis ætatis/sexũsq; abducta ex urbe/Cura urbis Petro plato graui/ac perito militiẽ uiro tradita erat/Sed illud longe optimum uidebatur, quod perniciosissimũ ex ipso postea euentu apparuit. Quod omne fermẽ præfidiũ armatorũ ex Dibrano milite cõstabat, quos de Induſtria Mosẽs tanq; longe bellicosissimos Epiri populos ex totius corpore imperii ad id elegerat. Laudatus est multũ à Scãderbego/q; omnia ex animi eius sententia gessisset, Traditis itãq; illi aliis copiis/quas ad ceterarũ præfidia urbium parauerat ipsum cũ optimatibus quibusdã ad cetera prouincię loca/& oppida firmãda mititũt, & singula fermẽ munia singulis designat, quo celerior foret omniũ procuratio, nẽq; periculi quippiã sequerẽt ex mora/ Ipse cũ paucis equitibus Sfetigradi portis adequitauit/sollicitus nãq; de ea urbe erat supra q̃ dici possit/uelut tacita diuinatione præfagientis animi imminens malũ, ut autẽ præſenti sermone firmaret magis/accēderetq; suorũ animos, & barbarorũ insidias/ac delinimẽta Amurathis, quã magis etiã/q; arma ipsa timebat/doceret præcauere. Sfetigradum iagressus in media urbe ubi maior aderat cõcurſus, & fremirus armatorũ/ac citũfusa undiq; nobilissimos quorũcũq; altabat corona exorsum ita ferunt.

Oro Castrici
ad p̄fectũ
Sfetigraden
sem/ & Op/
pidanos.

NON poterat hodie meliorẽ materiã Sfetigradẽses offerre uobis deus optimus maximus, nõ pulchrior occasio laudis ardẽtibus animis/& cupidis militibus subesse, q̃ ea q̃ nũc iustissima uobis arma tradidit/q; & priuatã simul fidẽ mihi, & publicã Epirotico nomini i omne tẽpus p̄claro exẽplo testatorẽ sanciretis, Pro uictoria hucusq; pro decore impii dimicauimus, nũc pro salute/libertate/& moenibus ipsis patrię pugnãtũ est uobis, Enitẽdũ ne quas tot bellis feliciter gestis meis auspiciis laudes p̄meruistis, Nũc p̄ sũmũ dedecus/& ignauã dehonesteris, multa/ac maxima fermẽ fortunę huiusce pars à uobis p̄det, Primus nãq; Amurathis trãſitus i Epię.

Primus (ut nunciū sim ipse uobis eius periculi) barbaricus furor uos impetet, ut inde uelut demolitis claustris Epiri opportuniorē iniurię prouinciā perum/pat. Vos belli eius primicię manent, Vos (si residet quidq̄ in pectore uirtutis/si uiget in fortibus uiris memor libertatis animus) cōtundere potestis supbas hostis uires/& feroces frangere spiritus/a uobis & timoris/& spei initium sumpturus est Ottomanus, Si ita animatos offenderit, ut nunc ego uos in pulchro furore cōtemplor, & lętus imodicos fremitus audio/maiorē ubiq̄ uim piculi timebit/& docu/mentū eo ipso feret abstinenti a ceteris urbibus Epiri, Neq; premet diutius uos inani obsidione, ni cōsenescere hic copias stolido proposito uolet obstinatus senex. Is enim urbis est habitus/ ea natura loci quę cōtemnere æque quātūlibet iritacū hostem possit. Quare inducite in animū ciues sola pertinacia animorū/ac fidei cōstantia inuentā hanc pariter/& speciosam uobis uictoriā parare. Ex euentu uirtutis uestre (id quod libenter repeto) fides quōq; ceterorū populorū plurima ex parte pendet, Vos spectabūt oēs/quos laudent/quos acculent/quos demum uelut omni reformata belli fortuna imiteatur. Quid enim obtendere fatū/& casuū hūmanorū necessitatem fortes uiros decet/Ratione res optime & suscipiuntur/& finiuntur. Vix est ut fallat consiliū fortuna/& non sequatur uirtutē. Habebis autem omnia/quę exactissimo iudicio potuerūt prouideri/& prestari uobis. Non arma/non cōmeatus/non ualidissimū presidium extrinsecus desiderare potestis/Non inuirtis uos turba uulgi impediet/nō querulę fœminarū uoces/ & molestę occurratio/nes liberorū a muneribus publicis/ab armorū cura/& patrię custodia auocabunt, Solos uos uobis/& patrię mœnibus/diis/aris/focisq; reliqui. Ut glorię tantū/& libertatis stimulis/laboris/ac periculi certamine / ipsorūq; inter uos conspectu accendami, Adero tamē & ipse non longe cū expedito milite & spectator/& hortator tacitus uirtutis uestre, Et licet non in temeraria libidine pugnandi omnē cruenti hostis impetū/ & uniuersi fortunā belli æquo Marte subiturus. Multos tamen labores uestros in me transferā, & uanos hostis conatus crebris infestationibus ludificabo, Quandoquidē nulla potior ratio dimicandi/nulla tutior militiā exercenda est nobis inter eā hominū collusionem/& tot armatorū milia / q̄ nunq̄ satis copiā facere pugnandi hosti, Nunq̄ uel si certā uictoriā uideamus/totius alē fortunę intrare. Dabit nāq; de industria primum materiā uobis benegerendi barbarus/ fouebit audaciam nostrā sanguine suorū / ut uelut inescatam fœlici semel successu teneritatem facilius circūueniat/opprimatq; Sed eludenda erunt summa ratione/consiliōq; improba Ottomanī desideria, carpendisq; paulatim immodicus hostis/ prout temporū suadebit/& locorū habitus/luctuosa nāq; mihi profecto illa esset uictoria/quā militum meorū perniciē emerem, & tristiū (mihi credite) q̄ keriū spectaculum cernerem/ caesa octona, uel. X. hostium milia paucissimorū quantū/ eunq; uestrum iactura, non nihil actum censebo, Satis laudabo Epirenses meos, & honorabo pro uictoribus/ si non uinci se a turcarum rege permittent. Reliqua uo ipsos uobiscum reputare Dibrenses q̄ sollicitē monendo de fide uestra tacita aliqua dubitatione referre/malo.

Procurata p PER eosdē dies qbus Castriotus collectis hincinde copiis ad Croiā firmandā cō
 Amurathem cessit. Asianus miles est i Europā trāsportatus/Adrianopolimq; magnis itineribus
 de sua profecōtēdit/Haud multo plus q̄. XL. hominū milia fuisse oēs cōfentiūt, Nā quū bellū
 et iōc/ex in Europa esset. cōfectus est ibi ex maiori parte exercitus/utpote q; & aptior esset
 Scanderbe/ gūm, ad belli assueti usum miles/& cōmodius in ea celeritate domesticus fermē appara
 tus fieri poterat. ¶ Dū sic ex omni parte indies aduolārēt regiē copię, & ingentis
 iā speciē exercitus cōfecisset Amurathes, ac ppe finē apparatus esset/uaria exor/
 diendi belli cōsilia apud tyrānū afferebāt purpurati/ ac periti militiæ alii nō am/
 plius morandū rati/Mittendū prius expeditoꝝ eqtū agmen in Episē (p̄cursores
 illi de more gētis appellāt) qui uelut procella subito impetu cōfunderēt/turbarēt,
 miserētq; oīa, ac incautū hostē extraherēt ad certamē p ludificationē, donec sub/
 sequēs deinceps ipse toto exercitu facilius opprimeret/Alīi abstīnēdū omnino ab
 eiufcemodi inanibus iritamentis censebant/ ne uel maiorē hosti materiā procurādi
 p̄berēt, quæ ad totius belli molē i rē essent/uel priores ipsi p̄cipitārēt in insidias,
 Satis multa esse alioꝝ recentissime cladis documenta/audire se p̄terea/id quod
 & p̄palā quortidie in uulgus nunciēt/ totā Episē iā pridē instructam in armis esse,
 Vrbes oppida rebus oibus/ & p̄sidijs armatoꝝ affatim cōmunita/Loca cuncta
 fermē/& aditus locato ad id ipm milite teneri/Epirensē cū reliqs copiis tota die
 pagrare puinciā/ac plustrare saltus ad scelices totiens insidias siquas deinceps etiā
 posset/cōcinādas, Perniciosum esse cū eo hoste seruare eū belligerādī morē/incaun
 da alia cōsilia, quæ nō/ut cōsueuit/adhuc improbet euentus. Quid.n. ob stare ut nō
 ad unū pereāt sub hostili gladio oēs/anteq̄ serum lenti exercitus auxiliū adfit op/
 pressis. Cauendū ne belli eius auspicia à iuoꝝ sanguine capiāt/Progrediendū cū
 oibus signis/ac integro apparatu, exoluendūq; tandē eo labore Ottomanū impiū.
 Vicin tū media quedā snia, utpote quæ aptior tēpori/ac res; gerēdaz; dignitati ui
 debat/ut haud multo minus/q̄ terria pars exercitus p̄mitteret, idoneū numerū
 rati nō ad p̄pullandā solū/sed inferendā quōq; ignominīā/qui turbatis repentino
 aduētū hostilibus rebus/cōsiliisq; liberiorē deinceps regiō exercitui aditū pararēt.
 Electa mox igiē. XL. equitū milia leuis armaturę, eōq; ipso magnis itineribus ex
 pedita recta ad Sferigradū uia/ut priores eius obsidendę urbis rationē inirēt, Tū
 surgēs ex toto tyrānus plustrare reliquas copias iubet ac in ordines deduci, Legio
 nū duces penē inumeri erāt, diuidi nāq; cōsueuit p flambura exercitus, qbus feu
 datariū quos ipsi Timaratores appellant, p̄stent, & singula flābura plures subassi
 das/ac capita ordinū/& pro qualitate maiorē/uel minorē equitū numeꝝ hñt, Pe/
 destres item copię tā Asiāq; q̄ ex Europa certo quæq; ordine cōstant/ac ducibus
 suis distinguunt. Auxiliariōꝝ quōq; armos, quæ belli tpe decerni cōsueuerūt ty/
 rāno nō ignobilis numerus erat. Non decrat etiā ut solet in oibus fermē negociis/
 multitudine uolūtariōꝝ. Aderāt p̄terea haud multo minns/q̄ tria milia; obgratoꝝ/
 ac exauctoratoꝝ/& alioꝝ florētissimoꝝ iuuenū/qui mercedē regiē/& stipēdia mili
 taria/ac restitutionē ordinū p̄claro aliq̄ facinore/atq; ignominīæ abolitione expe/
 ctantes quærūt/ ratorū/ ac stationem principis/ amplius q̄. VII. armatoꝝ milia/

Ianizaros uocant, custodiunt, & hæc uerius familia tyrâni dicitur/pedites omnes ceterosq; longe bellicosissimi, quos uelut Triarios in subsidiis habent in bello barbari/sed & ad augendâ speciẽ exercitus magna seruosq; colluuiet & inges inermiũ ferme numerus ad terrendũ magis/q; ad belligerandũ appositus cogebatur / & ut ea materia cedendi oblata occupatus hostis exhaustis uiribus facilius fessus opprimeretur / Id quod inter maxima turcasq; stratagemata numerat. Huius exercitus duo præcipui ductores ex more fuere, quos illi Beilarbeidas/hoc est ducum duces uocant/unus Asiæ, alter Europæ/nos usitatori uocabulo Bassas nũcupamus/nimis molestũ esset animis legentium /si demonstrare nunc singula propriis nominibus, & suis quæq; numeris recensere uellem. Satis igitur fecisse mihi in hoc proposito scribendi uidebor si totius exercitus summã certa aliqua eiuus rei noticia perstrinxero/sed & in hoc etiã sicut in multis nõ tranfit sine uariatione res/quæ minuat aliquantulũ fidẽ certa approbantibus. Aliqui. n. CL. milia armatorũ tũ affuisse Amurathĩ narrant. XC. equitũ/peditũ. LX. Quidã. CXX. tantũ, & de equitibus. XX. milia detrahũt, X. de peditibus/ipse utrãuis sententiã sequar nõ multũ uideo momenti, Inclinat tamẽ in maiorẽ numerũq; animus/ ut parem magis tãdiũ præparato bello apparatũ dicamus. Quãuis uõ sic exactissimo eoulsq; ordine cõfectus est hic exercitus ueluti quũ ad dimicandũ collatis signis/ubi uera appareret uirtus/proficisceretur Ottomanus/omnia cõsilia/omnes apparatus potius ad obsidionẽ urbũ/ & muroꝝ euerсионẽ/q; ad ulla cãpēstria certamina ordinabantur. Scãderbegus firmatis Sfetigradenũ animis/rebũsq; prout operã precii uidebat/ad cãtera loca/urbẽsq; imperii sui experrexit, peragransq; maxima solertia uniuersam prouinciã nunc laudibus/ nunc præmiis/ nunc ipsa etiã periculi uastitate suos/ fidẽ acuebat/ accendebat./Firmauerat autũ omnia ualidissimis præfidiis/annona/armis/ceterosq; apparatu ad sustinẽdã quantãlibet belli fortunã, Dimissa itaq; eoz; cura Castriotus ad copias/quibus nõ longe à Croia se operiri mandatũ fuerat rectã ire pgit. Asteutus est eũ Dibrẽũs in iplo itinere, & reducto simul milite in castra læti se recipiebãt. Vix spaciũ ad colloquendũ fuit uel milicibus/uel ducibus/quod subito undiq; trepidi nuncii/ clamorq; insuetus iã iã in uestibulis adesse hostẽ, ardere omnia/miseriq; miserabili tumultu/nunciabãt/Ignari (ut credulos facit hoies timor) Amurathem ipsum adesse/cõpletesq; iã armatis montes/iuga/prata & ualles oēs asseuerabãt, obtestabanturq; solliciti ducẽ/consuleret sibi copiasq; ne cãpēstribus locis pniciosa audacia primos tã ualidi hostis impetus excipe uellet/ reducere militẽ in aliquo editissimo loco/unde ex cõspectu ipso melius tutiusq; possit sumi rez; omniũ iudiciũ, Non multũ mouebant hæc Castriotũ/ut semel possessa castris loca iuxta eoz; suasiones relinqueret / sed ubi undiq; custodias ad se aduolare uidit, & eundẽ fermẽ omniũ sermonẽ/ nisi q; de magnitudine copiasq; hostiliũ in certa ferebant hominũ iudicia, nondũ. u. descenderat omnis in campos barbarus, nec collecta in unũ agmina confederãt, ut de numero certa posset fieri estimatio, Tum sublatis ocius signis/ quattuor equitũ milia/mille peditũ se sequi iubet, & ad Sfetigradũ/ubi castrametaturũ hostẽ sciebat q̄ro maxime potuit silentio pcedite,

Processus Castrioti aduersus hostẽ erũpentẽ in prouinciam.

Distātia iter
Sfetigradū/
& Croiā.

Extremū noctis erat/quū signū proficiscendī datū est militi/Subsequenti die ig. ē
uix secūda noctis uigilia cōsiderūt circiter. VII. milibus passūū ab oppido p. cul.
Distabat. n. à Croia Sfetigradus per. CCCC. fermē/ & LXXX. stadia ubi tutum
castris locū cognouit Epirensis/aggerē quoq; ducto ut tutior esset curauit disponi
pedites/equitēsq; suis locis/decerni custodias/ac quētere tacite idoneos inuidis sal
tus/Prohibuit tū ignes uel priuatim/uel publice fieri/sic omnibus p. curatis/impē
rarōq; silentio uiris, Ipse ad spectāda castra/ & cōtemplandas res hostiū cū Mose/
& Tanusio Topia perrexit/tacitēq; nunc per siluas/ modo p. occulta uallū collem
ascēdit oppositū urbi/Inde certa iā luce quietissime plustratis omnibus repetit sta
tīua, Ea res nō sine multa uariatione cōsilioꝝ est transacta/ nā quū sub ipsīs mōni
bus caltrametatus esset hostis, & partim subiectos cāpos/partim montes teneret/
uix aliqua spes rei benegerēde apparebat ducibus sine multa suoꝝ p. nicie, ne pau
ci scilicet multis/nunc in plano/nūc descēdentibus ex monte integris succūberēt,
Verabant praterea (id quod etiā abstinere tū fermē eos ab omni rōne pugnandi
cogebat) ne si reliquæ regiæ copiæ ex improuiso supuenissent/opprimerent in me
dio oēs/eademq; rōne & euocare p. sidiū ex oppido periculosum censebāt/tutior
illa uia uisa/ut cōsuetis artibus/si possent/diuiserent hostiū uires, & diuisas in ma
gis opportuna iniuriæ loca traherent/Nihil tū actū ea die, nā nox agēdis interue
nit, nulli tūmō exploratores latissime p. oīa loca/ qui obseruaret aduentū Amura
this, & ne qd insidiarū ab hoste fieret. Dimidiū eius noctis quieti datū est/reliquū
diuersis operibus cōsumptū, motis. n. inde castris Epirensis propius urbē trāstulit
uasa/ut uix à stationibus hostiū. XL. stadiis distaret/facilius nāq; extractos ad cer
tamen ex propinquo opprimi posse putabat, ordinē deinceps curatis corporibus/
& instructis (ut sic dixerim) ad manū singulis, quæ apta insidiis uidebant loca/
cōplet armatis, & p. oēs syluas/ dumetāq; circūfundit milites, peditatus supne per
magis ardua montis/ & saltus inuios dispositus/ Ipse latuit iter equitarū, & secūdū
radices montis uallium sinus obtinuit. Mosē deinde pluribus uerbis cohortatus/
& Musachiū angelinæ præcipuū bellicis artibus uix cū. XXX. ferocissimoz; iu
uenū agmine ad hostes ē stationibus eliciēdos & trahēdos ad locū insidiarū mittit/
Electi sunt equi/uiriq; ex omni turma maxime insignes gregalibusq; amicti sagu
lis/ne militaris/ & speciosior habitus p. deret insidiās, quas maxime regi cupiebat/
Data fermē singula iumēta eqtibus agēda onusta frumēto / ut frumētarios spēm
quādā p. se ferre uiderent/ lussiq;. (ne deesset qppia ad fraudē p. lacētia itinera ad
eqtare oppido/qua pte liber hostilibus tētoris mons patebat/ut inde intrare urbē
simularēt, nihil hostē ē p. remissum à ueteranis & sagacissimis ducibus, Milites q̄q;
intrepidī, & obediētissimi in oēm euētū sequebant. Rarefēctibus iā ex interuētū
diei stellis mille fermē passūū spacio appropinquauerāt hostiū castris, quū barba
roz; custodiē ex alto cōspectos primū sublatis signis, deinde clamore p. diderūt, ipsi
nihil his uocibus turbati accelerabāt insidiarū gradū, Nōdū. n. uel p. culū ab hoste
timeri poterāt, uel utilis fuga uidebat, Sed expecti à uigilibus turmales qdā in
certi ex somno arreptis armis incōdite. ē stationibus progressi in eos protulerūt/ p.

Stratagema
Scātherbegi
ad alliciēdū
hoiē ad pu
gnā. Eruptio
hoitis/Certa
mē ex utraq;
parte/ Victo
ria Lpīrēsis.

stoz; & agreſtiū frumētatoꝝ gregē rati, Epireſes cōtēpta pauitate ueniētū ma/
 iori quē animo q̄ cōſilio p̄parāt ſe ad dimicādū/ p̄ tñ p̄curſu hoſtiū paululū retro/
 cedētes terga uertūt, & ſimulato pauore relictis iumētis arripiūt fugā, Barbari ubi
 timoris in licē fugā aduerterūt/ q̄ cōcitatiffimos equos imittūt in eos, & inſultant
 ferocius fugiētū tergo. Tū cōuerū uno impetu oēs ſiſtūt equos, & ſtrictis cominus
 gladiis inſerunt pedē/ tāq̄ uel neceſſitate coacti piculū ultimū ſubituri, uel obiectis
 corporibus, & obnixo uultu uim inſequētū p̄pulfaturi, quū p̄uicioſam iā ſingerēt
 fugā afflātibus fermē humeros hoſtilibus equis, Turcē nihil terri, & ex habitu ſo/
 lo metiti uiros ſublatis uelociter ſcutis appropinquātes hoſti ordiunt priores per/
 gnā, Vnuſq̄ ex eis Aſiatici generis ingētū mole corporis ante alios, p̄greſſus ferreā
 clauā maximo ſimul clamore & impetu rotatā dextera/ ut telū magis cōcitateſceret/
 iacit in hoſtes, Qui cōfertī in unū/ ac cōglobati uitare ictū ueniētē nō potuerunt/
 licet ualuis uitaffent, Perlata nāq; in medios ingenti ſonitu à Dibrenſi quā iuocne
 porrecto ſcuto eſt excepta/ Dehinc ſecuti ceteri/ & gladiis geri cępta res, Pulchrū
 ſpectaculū faciebat, & ſpecioſam formā dimicatiōis idē fermē utriq; numerus ar/
 matoꝝ/ & nō diſpar armoz; habitus, nā neq; barbaris/ ut in ea celeritate/ & p̄ cōtē/
 ptū quendā eruperāt ē ſtationibus/ pręter ſingula ſcuta/ gladiōſq; aliud teli genus
 aderat/ Illud in̄ onerabat hoſtes/ quod electiſſimi ex omni uiroz; robore/ & princi/
 pes iuuetutis nr̄i erāt, Illi ſine diſcrimine ignauū/ forteſq; ſimul/ prout tumultuarie
 exciuerāt eos uigiles pruerāt. Sicq; haud dubie p̄ furore cōgrediēdi fortuna eoz;
 longe inferior apparuit, Cōſoſo nāq; ſub Moſis manibus Aſiano, uim q̄ totius ro/
 bur agm̄ uis erat/ ingēs terror cęteros/ ac deſpatio ſimul inceſſit ne dū uictorię/ ſed
 ſalutis quōq; ni auxiliū aliq̄d̄ adeffet ē caſtris, Quare referētes paulatim pedē ter/
 ga dant hoſti, & p̄ quē modo alios inſequēbant mutata ſorte foeda fuga capū deſe/
 runt, Epireſes liberā p̄buere facultatē fugiendi, neq; moleſtę q̄c̄q; uocis/ aut indicē
 uictorię clamorē ſuſtulere in uictos, ſed exactiſſimo cōſilio collecti circa duces/ te/
 lictis corporibus/ ſpoliisq; occiſoz; repetunt iumēta, & agere fugientibus ſimillimi
 unde uenerāt/ p̄gūt/ Creperat audacia/ animiq; uiris ex eo p̄ſpero pugne ſucceſſū,
 Diſſerebāt tñ gaudiū omne in ſecūdū cępte iā rei euentū, Vnus erat notę in mul/
 tis bellis operę miles, cuius aſſiduus gemitus/ & impatiētia doloris ex uulnere cę/
 teroz; ſolacia perturbabat/ & impediēbat læticiā ſocioz; trāſſixerat nāq; barbarus
 gladio leuū uiri humerū, ut neq; ad arma gerēda/ neq; ad regendū equū ſufficerēt
 uires. Huic miſeratus Moſes deſiliēs ex equo ſublātū ſuis manibus unū ex militi/
 bus cōmiſit/ ne inter curſum equi p̄cideret inuulnibus ad ſuſtinēdū manibus, & q̄/
 occiſſime priuſq̄ alius excitareſ tumultus ab hoſte, ferri in caſtra ad ſtatices ſuoz;
 iuſſit, Reliq; integri oēs erāt/ nemōq; p̄ter illū eo certamine uiolatus exceſſit, Bar/
 baroz; q̄nq; occiſi/ uulnerati octo, pauci quidē numero multi tamē/ ut ex ea pauci/
 tate, Simul itaq; & equus hinc ex oculis ſocioz; rapuit milites/ & clamor inde/ fre/
 mituſq; ingēs à caſtris hoſtiū exauditus, Impleuerāt nāq; querelis oīa faucii, & de/
 formia oſtētantes uulnera excitauerāt ad arma totius exercitus furorē, illōſq; præ/
 cipue, qui aſſinitate aliqua cōtingebat occiſos/ Proinde impatientes impii proiū/
 n ii

pebant undiq; sine duce/sine ordine è stationibus/ut quęq; ira/cupiditasq; ultionis ducebat/Miso tñ edicto à p̄torio impatoris reuocati sunt oēs/ & cōuenere circa tē toria/iussū eius expectātes/Ille assuetas ueritus hostiū insidias/& ne sub fumetan di p̄textu fraus aliqua circū latitaret, p̄sertim q; plage ipse suoz/& uulnez uasti/tas/nō humilis uulgi dexteras, & agrestes gladios arguebat, Quattuor fortissimoz equitū milia/ne ita exposita ignominia esset paucitas, ad id muneris eligit, qui si mul/& id agmen frum̄tarioz opprimerēt, exuerētq; iumētis, & uicinos colles/ualles/syluas/ac latebras locoz diligētī indagine oberrarēt/ad aperiēdas insidias hostium, Peruenerat interim ad Castriotū miles à Dibrēsi missus, & tradito socio stationariis obuiā p̄gressis, ut uulnera uiri curarēt, Ipse uix sui cōpos p̄curans huc/illuc/ob oculos armatos/& multos noibus appellans/arma arma clamabat/lamia adesse barbaros/cōcitata oīa castra hostiū, & tolli indicē uenientiu puluerē ostēdebat, Tenuit dolor p̄timorq; Scāderbegum/sollicitū de salute socioz/quū & duos tñ ex toto agmine/alterūq; p̄fluētī recentiu uulnez cruore oblitū ad se deuectos turpi fuga cerneret, & stolidū clamorē militis/ac plenū pauore exaudiret/sed ubi ordine quę acta fuerāt, didicit ab hoīe/mutata in risum mactitia / & sollicitudine in audaciā oēs bono esse aīo/& equos/tela/armāq; uiris in p̄cinctu esse iubet/Conspiciebat iā Moses à custodiis suoz, quę p̄ montiū iuga dispositę fuerāt, apto cāpo hostes eodē tenore insequētes, iā ad locū insidiar; pertractos socioz manibus cędēdos traditurus, nā leniori ḡdu primū nrī interagēda iumēta deflexo nūc hac nūc illac p̄cursa expectātes magis/q; fugiētes carplerāt iter, Sed ubi p̄rupentes è castris aspexere hostes relictis saccis/impedimētisq; in apertā fugā inclinauerant, Momēto itaq; epis planicie supata cōigere collē qui à septētrione oppositus tegebat uallis umbilicū ubi aderāt armati, Et priusq; imineret p̄pius hostes/recepti tate sunt inter suos/ita labore/& cursu continuo exhausti equiq; uiriq; ut uere fugisse appareret, Barbari uelut plapsos mox eos è collis uertice aspiciētes ualle immerfos latitare arbitrati recta illos insequuntur, & appropinquātes loco/ut cōmodius undiq; obsessos caperēt/effusi passim ac inordinati, hi collē cōscendere hi ab aliis p̄tribus ingredi uallē parāt, Cōterrui tñ p̄ uiros auditis ingēs fremitus equoz imotiq; gradu silentiū tenuerūt, donec certior iam sonus/strepitūsq; increbrescens apto indicio patefecit hostes/Tū audita maiora oīa uisa, & icerta timidius (ut fit) interpretata perpulere facile ad fugā hoies/Fugere iā parātes Scanderbegus dato p̄prope signo ingēti/ut in re subita/iniecto terrore cōiurgēs à dextro latere est aggressus, Tanusius à sinistro, Supne quozq; peditatus, qui iter cōfragosā mōtis loca, & aspreta latitabat ex improuilo descēdēs eodē impetu obruit, Steterē tñ admiratione quādā magis/terrorēq; percussū, q̄ certo ad dimicādū aīo, sed ubi sequētibus undiq; hostibus iuasit arma necessitas/concitatatis ingenti furore equis occupauere collē. Et p̄ equestris hastas iacientes ex alto (nullus.n. alius in tā exiguo interuallo loci, ac p̄cipiti, & inq̄uabili solo eius teli usus aderat) arcebat hostē, sed succedēs ab auersa parte Peicus manudi cū agmine peditū, quoz ducenti sagittarii, totidē scorpionarii erāt/facile pulsos loco impulit in p̄ceps/Subter hostis undiq; circūsi/

debat. Deorsum p̄mebat intollerabilis uis teloz, ita ut uix ullus ad effugiū exitus pareret oppressis. Strictis itaq; gladiis oēs in duas ptes diuisi irruunt in aduersos, ac uelut cœci multa suoz strage incūbūt in tela & in ferrū ruūt, sed facile pellebā/ tur retro à pluribus pauciores/ & fessi ab integris. Præfertim à dextero latere/ ubi Scāterbegus uallū/ murūq; uelut fecerat densato agmine equitū, peditūq; haſta/ toz. Coæruati igit̄ eadē rabie oēs à sinistro latere p̄facto robore n̄roz p̄cetrāt acie, emptāq; multo sanguine uia pugnātes simul/ & fugiētes cōsulunt saluti, Cofusa rep̄te sunt oīa, necq; uel ordinis seruādī cura uel retinēdi collis habita amplius ab Epirēsī/ pro se qsq; instat uictis, & cedere fugiētes p̄git, Attriti sūt ferme plures in eo tumultu cōtentionēq; excūdī/ p̄prio onere, & socioz armis, q̄ hostiū, Effugere tñ paulominus, q̄ duo milia/ Reliq; occisi/ nudatāq; spoliis cadauera palpantia adhuc iacuerē/ qua quēq; oppresserat fatū. Fugitiū. XXXIII. uini capti, Ceteros uix ullus est. XX. passus infecurus, mox nāq; receptui cani iussu à Castroro, quū cōtentū se ea uictoria diceret, cimerēq; ne sī exaturari ad finē libidinē suoz pmitteret/ breue foret id eis/ gaudiū sibiq;, Signa militaria tria tantū adēpta, sed necq; plura tulerāt barbari, quū tumultuarie, & quasi latronū more uenissent, Equi occisoz mille āplius inuētī, ceteri cōfossi inter pugnādū fuere. Victoz. XXI. tñ interfecti/ uulnerati. XV. Ita cōpēsauit egregia p̄da uictoriāq; iacturā frumētū albanus. Turcaz statua quę sub oppido morabant̄ lēta fuere primū cōuēcto frumēto hostili, iāiā inde uinctos frumētatores expectātia adduci ad præstitū suppliciū imolādos manibus illoz qnq; occisoz. Vbi uero eā tanti agminis deformitatē/ ac suoz stragē alpexere/ obortz cū inani indignatione lachrymā uiris/ obtorpuet ēq; in fugiū mœstitia animi, Trepidatū quōq; sumope est i toris castris, uerit̄ ne elatus eo successu hostis ipsos eodē impetu adoriret, quū maiorē lōge numez/ & totius uires puincię adesse in oculis crederēt. Quare dispositę undiq; p̄cipua cura custodię, Partiti exactissime ordines, ac in spēm coronę circa ducū tentoria cōsidere iussi. Parata suis locis signa/ Equi strati/ frenatīq; uelut certissimo iudicio expectatur hostis. Non tñ is aq̄imus Epirēsī, nō ea uictorię elatio & insolētia spūs erat, Quin timebat nō minus hostes & ipse/ q̄ ab eis timebat, & moliri aliqd in se ad eā ignominia ulciscēdā assidue putabat, p̄fertim q; nō lōge iā regia castra adesse nunciabat. Primū igit̄ omniū exortis tenebris colligi uasa iussit, & aliis qnq; milibus passū p̄cal ab hoste locauit statua, Mane uix dū orto sole Tanusū cū. L. militibus, & singulis famulis Croiā uersus ad accersendas copias ibi cū Georgio Siresio relictas misit, equōsq; ac p̄dā captiua illis tradidit in tutiora puincia loca depor/ tāda. Procurata sunt ea oīa, expeditāq; septē diebus, ac coactę in unū copię n̄roz. Biduo tñ prius q̄ nouū istuc p̄diū receptū est in castris. Quinq; milia antesignanoz tyrāni secūda noctis uigilia aduolarūt ad urbē Amurathes cū reliq; apparatu crastina luce inclinato iā sole est subsecutus, Milesum hīc quadringētesimus quadragesimus nonus a christi natiuitate cōputabat̄ annus/ undecimus aut̄ à tpe quo Scāderbegus obtinuerat impiū/ pridie idus maias, quū maturefcūt fegetes in cā/ pis, & uestita herbis prata cōmodā p̄bent pabulationē exercitibus, Id aptissimū

Aduētus ty/ rāni ad urbē Sfecigraden sem / Vana ei^o petitio in deditioem/ Deliberatio expugnandi eam.

belligerādi tēpus ad externas p̄sertim expeditiones obseruāt semp barbari, Pari
 igiē rōne prohibuit tyrānus q̄c̄q̄ in hostilibus cāpis corrūpi/uel proteri frumentū/
 ut maturefactū postea & demessum p̄staret alimēta milibus, Sed summa rōne
 consiliōq; tū ex more gentis/ tū ut detereretur oppidanos huiusmodi pōpa specta/
 culi est cōstituta. primū instructa peditū agmina/ & leuē armaturā asappos. Dein
 de equites iuxta/ Timaratores/ Subastidas/ Sanzaechos/ ac ceteros suo ordine du
 ces obire moenia urbis p̄mittit, atq; ingenti plausu/ clamorēq; militari, & omni
 instrumētōz crepitu edito se p̄aire iubet. Deinceps quisq; ad eligēda stauia dil/
 currētes fixis humi signis statuunt diuersis locis tentoria/ maior pars peditatus/ ac
 uilia uulgī capita secūdū radices mōtis sub moenibus, & in magis opportunis in/
 iurā locis disposita, Equitatus partim tribus/ partim q̄tuor stadiis stetit. p̄cul ab
 oppido. Pratoritū/ & statio principis octingentis passibus āplius à muroz ambitu
 collocata. Totū id noctis in situādis castris/ ordinādīsq; custodiis p̄ iocos/ canitūq;
 uarios trāfactū/ Non tū expers molestiā animus tyrāni erat, quū & recentē suoz
 ignominīā acceptā ab hoste equo animo ferre nō posset, & difficilē urbis potiūdē
 spē cerneret in ea. P̄sertim in accessi loci aspitate/ qui in ardui crepidine montis
 situs uix habilē expedito pediti p̄stabat accessum, ita ni lenioribus cōsiliis magis q̄
 armis fidē oppidanoz expugnaret. Nihil igiē postero die tēptatū uel molitū ho/
 stiliter in muros/ retentus quietissime miles/ neq; procurfationibus ullis indultum.
 Missi uero sub sero diei caduceatores ad urbē cū postulatis Otomani, q̄ monerēt
 obsessos iminētis mali/ piculiq; ni priusq̄ bellicū cani audissent/ ad uolūtariā dedi/
 tionē aīos inclinaret formula ea edita singulis, Nihil imutaturū Amurathē de pri
 stino ciuitū statu, eadē ouera/ munerāq; relicturū uiris q̄ ante ā Scāderbego essent
 p̄stituta. P̄fecto multa dona/ honorēsq; p̄positi/ P̄sidio libera abeundi facultas
 &. CCC. milia asproz/ promissa. Genus est argenti signati apud barbaros/ Dare se
 eius noctis spaciū ad cōsulendū, Si p̄sistant in p̄tinacia uisuros crastina luce supra
 caput armatos, & frustra strictis idē gladiis/ ac p̄factis moenibus sp̄retas semel cō
 ditiōis imploratuos, Perlatus/ q; in foro aderat cū agmine armatoz, ubi p̄gressus
 ē muris miles nunciāuit aduenisse regioz quosdā petentes ut cū alloquerent citato
 gradu mox processit ad eā partē urbis/ ubi hostes expectare narratū/ Supstansq; ē
 muris p̄ interpretē dicere barbaros iubet, illi summouerī ceterā turbā hīc se à tyrā
 no/ quā cū eo solo agerēt/ postulant/ Ad ea Petrus facere cavillatus & iocās, Aptū
 quē tēpus ait obseruastis amici, quo Archana isthac uestra in noctem differretis,
 ut ne dū milites meos/ sed diem quōq; ipsū laterēt, Quare timeo ne eius generis
 isthęc sint quæ ad me assertis quæ lucē ipsam nō iniuria horreāt, licet forsan uere/
 cūde factū à uobis/ laudari debuerit, Non tū accepisse se exēplū à maioribus suis
 inq; ut quicq̄ incōsulto milite suo ageret, quos laboris, & piculoz/ socios hēret, ac
 summoueret ab hostilibus alloquit illos/ quoz/ p̄cipue fidē ad Scāderbegi impiū/
 ad Epiroticā libertatē defendendā/ ad sui deniq; corporis custodiā elegisset, Neq;
 cōsuisse se p̄terea noctē ullis externis cōsultationibus adhibere in eo p̄sertim rez
 tumultu, ueniā eius t̄pis darēt/ crastina luce/ si uellent/ eos se ad facietatē usq; audi/

turum, His dictis excedere illico à muris iussit/ Irritati tñ sunt maxime (ut leuiter
 impellunt) vulgi animi/ ac ingenia militũ, coactiq; circa præfectum spectatores
 ad sitũ urbis cõtemplandũ/ & pscrutandas res oppidanoy; nõ fcederis cã missos uoci
 feraces/ apiri portas rogãt ut cõprehenfos/ & adductos in urbẽ/ cõfessionẽ ueri ab
 eis extorquerẽt, & præcis manibus (ut puniri exploratores cõsueuerũt) remitte
 rent in castra, Petrus nõ solũ negauit illhẽc stolidẽ petẽtibus, sed ueuiciori et casti
 gatiõẽ uerboꝝ repressit libidinẽ militarẽ, Non esse inquit aliq; i rebus humanis
 tã studiose obseruãdũ mortalibus/ q; ut fides nõ lederet, Ipsos curiosos nimis & sol
 licitos interpretes factos, ut in ea incertitudine rei ius omne gentiũ fasq; & mores
 ac ritus belloꝝ uiolarentur, Rediere igit̃ nunciũ ad tyrãnũ æque/ ac uenerãt/ sicut
 nullo/ neq; factõ/ neq; uerbo inclementiori uiolati, ita incertũ omniũ/ nullãq; re uel
 exposita/ uel impetrata, Indignatus est p̃ senex uelut p̃ derisum cõtemari ab hoste,
 & ppior fermẽ ad oppugnandã prius armis/ q; uerbis urbẽ fuit/ tñ sedato animo/
 nihil facis humile ratus/ uel pudendũ principi, quod pro impii rõne, & cupiditate
 gloriã non sit adeundũ, præsertim ubi cõsiliari p̃ bñficiũ populoy; animi possint,
 & hẽri oppida/ urbẽsq; incruento milite/ & sine aliqua pnicie mortaliũ subiugari,
 Postero die iisdẽ ipsis mandatis eosdẽ tentare oppidanoy; animos iubet, Adicitq;
 unũ ex purpuratis suis/ uerendũ animis uirũ/ & præcipue in p̃suadendo solertia/
 Epiro oriundũ, Quo & maior interesset agẽdis grauitas fidẽsq; & norã lingua/ ho
 mo facilius obstinatos aios nunc precibus/ nunc consiliis ad deditiõẽ impelleret,
 Appropinquantibus illis oppido/ Perlatu priusq; ad colloquiũ descenderet/ p̃ cura/
 uir è muris undiq; plustrari oculis montẽ/ ac uicinios moenibus saltus ne inuidiã
 aliqua instaret à tergo/ Dehinc portula quadã, cui Dibrana nomen est, recepit in
 urbẽ barbaros/ Purpuratus tantũ principis fuit cũ tribus militibus, & duobus fa
 mulis, adductosq; p̃ mediũ foss; in tẽplo sanctę Marię cõuocatis leuiores urbis/
 cõciliũ indixit/ luoetis nãq; ois exclusã ne id motus alicuius cã fieret, Tum cõsur
 gẽs barbarus, quũ suas diceret primas ptes loquẽdi/ q; prior ad colloquiũ inuitas
 set/ multis prius uerboꝝ lenociniis p̃struere fidem sibi/ ac p̃occupare oppidanoy;
 aios est conatus, atq; à multar; urbiũ populoy;q; exorsus exẽplis tã accurate disse
 ruit oĩa, ut nihil haberet qd̃ reprehẽderet/ nisi q; imodice ad terrẽdos hoies supra
 mortaliũ ingenia tyrãni uires extulit, Petrus elegãter ait/ & opte eã cãm actã esse
 nisi apud tã obstinatos aios/ & deuota libertati pectora ageretur/ Inclinatos sine
 uariatiõẽ ad ea postulata oes esse/ si uel Ottomanũ & inanes hostiũ minẽ ad fortes
 aios penetraret/ uel impiũ Scãderbegi illis fastidio eẽt, Nullũ neq; maleficiũ eius
 ad hãc diẽ extare/ neq; bñficiũ Amurathis/ quo p̃ponãt externũ cui, amico hosti/
 xp̃iano barbar; Ageret/ tẽtaret expiratur armis tyrãnus/ ferro p̃terreret obfesos/
 p̃fringeret muros/ ederet prius occisos/ acruos, ut eo spectaculo exanimati ciues
 ad genua eius puoluti, tũc has pacis cõditiones approbẽt/ turpe nũc uideri tibi/ ac
 p̃pe ridiculũ tãtẽ in dignitati submittere aios priusq; infectis lignis impeti muros/
 & discurrere armatos sub moenibus/ Priusq; gemitus uulnera & sanguinem luesq;
 priusq; effossam muroꝝ cõpaginẽ/ ac nudata urbis latera cõspexissent, Rectius uĩ

facturū Amurathē/si cōuersis signis Adrianopolim repetat, & senilis quod superest spūs imūnis à bellica inquietudine trāsigat, neq; fatālē sibi populū armis diutius lacefeat/quoq; egregiā in tuēda libertate fidē ac priuata/ & publica in duces suos studia toriens tanto suoꝝ sanguine sit expertus/se promissam semel principi fidē/ & tradite curā urbis/nisi mortuū non relicturū, sat premiōꝝ/sat honoris delatum sibi credere/si uel defensionem patriā supstes aspiciat spiritus/ uel ea collapsa uindex libertatis dextera/ & insons animus inter suoꝝ cadauera liber ad meliorem patriā migraret. Idem finis & orationis/ & cōsultandi fuit, nā primores urbis, qui aderāt ad unū ingēri assensu uocē p̄fecti laudibus efferētes approbarūt, Regiū nihil ulu a apud tā surdas aures agēdū rati re infecta exeūt de tēplo. Præfectus cū suis iuxta secutus, & q̄a prædendi tēpus instabat laute & opipare acceptos, habitōsq; ad portas usq; deductos ad suos redire permisit. Mouit maxime Ottomanū audita oppi danōꝝ fiducia, & grauitas, prudētiāq; ducis, reꝝ præterea omnīū & alimētōꝝ copia nō ad necessarios tñ usus sed abusus etiā in urbe reptōꝝ, quæ potius de industria curauerat disponi p̄ uicos Perlatus itratibus oppidū regiis/ut narrata postea Amurathi ammouerēt spem urbis p̄ diutina obſidionis/ & famis incōmoda potiū de. Quare ubi nullū aliud remediū p̄terq̄ in armis cognouit tyrānus/Indictō mox ad p̄toriū cōcilio purpuratōꝝ, & fortissimōꝝ: quorūcūq; ac peritorōꝝ militiæ uiroꝝ ardens odio simul/irāq; q; leges belloꝝ/ & agendorōꝝ consilia sibi ab infami castello/ & clauso latronū agmine darent. Quod inuictos se/ & fatales populos uelut usurpato prouerbio appellarent. Multa de oppugnandę urbis ratione quærens tacite/ & consulens dissēruit præcepitq; tū ordine quædam uiris, quæ ad id operis genus in rem essent, Reliquus apparatus / & exordiū oppugnationis in posterum diem dilata, nam parum adhuc eius diei supererat.

MARINI BARLETTI SCODRENSIS
DE VITA ET GESTIS SCAN/
DERBEGI. LIBER .V.

Tumultus in
gēs totā pua
fit Epirū/ &
ad arma con
citauit p̄pter
Ottomāi ad
uentū Procu
rata à Scan/
derbego ad
regni salutē,
& incolumi
tatē cōtra ty
ranni furorē
& impetū.

NVA SErat iāpiridē ex Amurathis aduētū/ & hostilis exerci
tus fama pauor/ timōꝝq; uniuersum Epiroticū nomen/ regulos
p̄fertim/ ac principes uicinos sollicitos/ ne si tā imodicus hostis
obſessam urbē absorbuisset/ eodē quōq; calamitatis tenore eg
terōꝝ fortunā traheret/ Quare secretis hinc inde cōciliis habi
tis (licet pluraq; ac ferē oīa ad locos/ & saltus regionis
custodiendos antea p̄curassent. legatos ad Scanderbegū/ ex oībus locis decernūt,
qui monerent ducē/ ne pateret ea impunitate diutius Amurathē urbes Epiroticas
uexare, Nā (si iniquo aliquo sydere Sfetigradēsis uerbis atrox animus cōpos fiat)
ceterōꝝ quōq; sumptis uelut inde uictorię auspiciis/ & ferocię alimētis candē for
tunā facere. Ne uē (id qd̄ longe p̄niciosius esset, & maximo omnīū piculo futuꝝ)

folus ea hominū paucitate ad hoſtiū vires tentandas/ & tanti exercitus molem la-
 ceſſendā animū detinaret, Offerrentq; ei arma/equos/uiros/cōmeatus/aliq; oīa
 quibus amoueri cōmode tantū incendiū poſſet/anteq; uniuerſi cōflagraſſent/satis
 ſe quiſq; deſenſos/tutoſq; dicētes/ſi deſenſum nunc eū ab ea periculi vaſtitate præ-
 ſtent, à quo tum publice/tū priuatim incolumitas omniū/ & quietiſſima poſſeſſio
 imperādi/tū provincię totius robur/ & perpetua Epirotici nominis gloria pēdeat/
 Hiſ/aliſq; multis obedientiſſimoſq; ſocios/ & beniuolentiſſimoſq; animos docu-
 mētis onerati nunciū recta via circūſuſos Sfetigrado montes ubi locata principis
 ſtatua eſſe ſciebāt, petunt, ſed nō inuentū illū ibi per totū diē expectarū, Nāq;
 quū primū Amurathes ſigna intulit in Epiſ, & tā immenſi exercitus, ac tantæ rei
 fama omniū aures/animosq; formidine repleſſet/ Poſtridie eius diei Scāderbegus
 cū Fanuſio/ & Georgio/ ac decē electis cuſtodibus corporis ſui/ militari (ut cōue-
 uerat) ſagulo amictus ad pagrādas propiores periculo puincia ſurbes/ & firman-
 dos animos/ ac ſtabiliendā ſuoſq; fidē proceſſerat/ Non ignarus (ut in re noua/ ac
 recenti) multū illos ex tanto reſq; motu/ atq; creſcētibus quottidie uel falſis rumo-
 ribus & animo peulſos eſſe/ & plurimū ſe omniū ſollicitudini/ ac timidis cōſiliis
 mederi poſſe/ teſtiterēq; hoibus (ſi qua parte labalſent) priſtinū robur animosq;/
 & ſolite p̄tinaciā ſidei/ ſicq; nihil (ut inſtituerat) p̄termitti, Orſus. n. à Croia/ tanq;
 à capite/ uel impii/ uel ſollicitudinis accito ad portā Vranacontē cū agmine arma-
 toſq; ac nobiliſſimis/ q̄būſq; urbē nāq; ingredi p̄hibebat multo ex breui tpe agen-
 doſq; inſtātia p̄terāq; cōcitaris (ut aiūt) calcaria addere ſup̄flua cura conatus eſt,
 Rūſum à p̄ſeſecto tulit, ſicut tantæ nō indecēs fidei, ita neq; iniuria ingrato ſilen-
 tio à p̄claro uiro auferēdū/ Indignanti nāq; p̄ ſimillimus/ & uelut mactior ex eius
 aduentu LEZuis inquit hodie Scāderbege Amurathē/ & hāc quā narras, præclari
 exercitus formā/ q̄ te ip̄m uiſuri erāt Croienſes, ad eō ſicut ingratus & publice om-
 nibus/ & priuatim ſingulis ſermo ille tuus fuit, ita nihilominus aduētus quōq; ip̄ſe
 moleſtus, Quid. n. deterius afferre potuiſſet hoſtis uel uiſus/ uel auditus/ quod ma-
 gis fortiū uiroſq; turbaret animos/ & feroces oſtenderet ſpūs. Iam eō decūrit, iam
 eos aduerſus te/ & Epiroticū imperiū animos gerimus, ut donec uigent hi reſq; mo-
 tus in puincia, & donec reddit in Epirenſibus cāpis armatis iura Amurathes/ ex-
 pectatior ſit omni tpe/ gratorq; nobis hoſtilis cōgreſſus/ q̄ tuus ille futurus, q̄ndē
 hic nihil præter tacitas querelās/ ac uelut inclinatos/ ad perfidiā animosq; ſollicitas
 dubitationes aduehit. Ille totius materiā laudis/ præclari fidei expimētū/ ac perpe-
 tuę occaſionē glorię eſt allaturus, Nihil aduerſus uis Caſtrionus/ ſed expurgās le/
 & nunciū nō hortatorē appellans dimiſſo inter oſcula præſecto militibusq; ad reli-
 qua euectus loca ex animi ſua oīa & inuenit/ & reliquit/ abſcedentibus tenebris,
 neq; adhuc certa diē applicuit in caſtra/ ſeſſus longa itineris fatigatione/ & conti-
 nuis uigiliis propē exhaustus, Sed uix reſpirādī tēpus conceſſit ip̄ſe ſibi/ ubi lega-
 tiones ſociosq; uidit, Cōuocatiſq; extēplo primoribus/ ac optimatibus ſuis p̄mitit li-
 beras cōcōnes uiris, Illis auditis liberaliter cōſenſu omniū laudati maxime ſocii,
 & gratiā actæ à Scanderbego, quod in ea p̄turbatione reſq; tantā ſalutis/ & laudis

Oratores ſo-
 ciosq; pri-
 cipum Epi-
 rici atq;
 Macedonię
 ad Caſtrionū
 cōtinue con-
 uolant auxi-
 lia offerētes.

suę pariterq; Epirotici nois rōnē hēret/De auxiliis rñsum ut bono essent aīo/nō uī
 deri ex re nūc sibi maioribus copiis agere cū hoste, & itēgrīs adhuc oībus nudare
 p̄sidiis locioꝝ latera/starēt interim instructi & ipsi, atq; defixi in Ottomanū, Diffi
 cile esse p̄sidi hoīs cōsilia pernoſcere/ubi aliq̄ bñgerēde rei occasio affulſisset/ Illuc
 p̄ter spē omniū irruptuꝝ se/quū operę precīū erit, & maior exiget ius piculi/ac rō
 dimicādī/illoꝝ opa libenter, & eque/ac sua usuz, His expeditis paratę militariter
 mensę/ac refocillatis corporibus tertia hora diei cū multis muneribus dimissi. Dū
 hinc cōsultationibus gerunt res, & uerboꝝ magis q̄ armoꝝ usu Amurathē oppu
 gnat Caſtriotus. Ille dilatā ad p̄stitutā diē Sfetigradi oppugnationē aggressus lo
 catis in eminentiori q̄dā loco opposito urbi/ut aptior muroꝝ aspectus apparebat/
 duobus tormētis ingentis magnitudinis(nēq; n. plura aduexerat), triduo ad id opis
 intētus crebris iētibus satis āplā muroꝝ p̄te decuſſerat/cōcepitq; crastina luce to
 tis signis & robore exercitus succedere mœnibus/sperās nō posse aliq̄ oppidanōꝝ
 p̄tinacia/uel arte excludi ab urbis possessiōe milites/quū p̄tracta in uastū urbis la
 tera nō difficilē suis aditū p̄mittere uiderent. Nūciata hęc oīa Epirēsī p̄ eā noctē
 sunt ā custodiis locoꝝ, & exploratoribus, Proinde cōiectatus & ipse tacitam hostis
 uoluntatē/ac institutū Amurathīs/subueritus est p̄ timēs ne obruti multitudine ea
 armatoꝝ ciues ad hostes p̄pullandos nō sufficerēt, & collapsa alioq; ab ea p̄te mœ
 nia eū timorē augebāt/ q̄re uolens plura aīo/statuit eius piculi/laborisq; p̄te in se
 trāſſerre, ac laxamētī aliq̄d p̄bere obſeſſis. Medio itaq; noctis acceptis trī unius
 diei cibariis/reliq; ipeditimētis/sarcinulisq; ibi relictis/quoꝝ milibus passuū p̄cul ab
 hoste in ueteri p̄teritaz loco insidiāz posuit castra/Premittōq; Musachio, & Giu
 riza uladieni/primorib⁹ suis ac p̄cipuę solertię uiris ad spectāda hostiū statua, &
 obseruādū apparatū ad urbis oppugnationē/ipse iugi silētiō māsīt donec gerēdoꝝ
 cōsilia ex suoꝝ aduētū sumeret, Secūda diei hora simul & Epirēsēs spectatores ad
 copias suoꝝ uertūt iter/& educti ē stationibus Asappi atq; auida piculoꝝ gēs la
 nizari armis instructi & ad inuasionē parati cōscēdūt mōtē/eqtes uix tribus passi
 bus sup̄are radices mōtis pp̄ accliuitatē illius poterāt, & p̄cul intēti sagittis/sup̄stā
 tes ē mœnibus hostes terrebāt magis q̄ arcebāt/uiliora capita uulgi/ac imbellē tur
 bā ad primos ipetus oppidanōꝝ exponebāt/ut defatigatos ea cedēdi occasiōe fa
 cilius ipsi postea sternerēt, & auocatis ad eā materiā rei bñgerēdaz ā designatis cu
 stodiis ciuibus nudata p̄sidiis munimēta occuparēt/hęc ab ea p̄te moliebant, qua
 p̄tracta mœnia tormētis fatisebāt. Sed facile locus ipse natura arduus & erectus
 pellebat hoies, & leuissimo q̄q; ictu deturbabantur ab oppidanis/aggerē p̄terea eo
 loci per eā noctē fecerāt ciues/cōgesta terra tumuli ī modū & eratibus/uimineisq;
 pluteis circūdederāt locū, p̄paratīq; circa sudibus, & lapidū cōgerie paruo ipulſu
 emissa tela altitudo ipsa/ac decliuitas loci cōcitabat in subiectos/uix ullo satis fir
 mo retinaculo oblato/uel certo uestigio firmādoꝝ pedū ruētibus in p̄ceps in aliis
 urbis p̄tibus/p̄sertim iuxta portas/ubi planior locus erat, & facilior militibus ascē
 sus/descēsusq; oñdebat. Circūfusi undiq; Asappi scutati ā frōte, & ponē duo lecto
 rū hominū agmina scloppis scorpidoibus/ac uelut caligine sagittaz ad auertēdos

Crebra Sfe
 tigradēsū ā
 barbaris op
 pugnatō / vi
 ctoria xp̄ia
 noꝝ / Distur
 batio pugna
 a Scāderbe
 go numerus
 ex utraq; pte
 cęsoꝝ / uulne
 ratoꝝq; con
 cellio Caſtri
 oti in Dibras
 sup̄iores.

à statióibus oppidanos locata erāt/ut facilius euaderēt in muros Ianizari, q̄ plures ad mouerāt scallas/ac sūma cōtentione uulnēꝝ p̄sius/mortisq̄ imemores/inregri alii/alii uulneribus cōfecti ascēdentes iā ad coronā sumus manibus attentabāt/Incōcussa nāq̄ ab ea pte mœnia fuere, neq̄ p̄sidiū aliud/q̄ p̄ scallas/pocūdēq̄ urbis apparebat/sed q̄ alius à terra euecti supabāt muros/eo infirmiores ad mūlledū/mulki suo ipsi onere ruebāt, & cū scallis ipsis deuoluebant humi, q̄ pōdere frāgereuē ascēdētū. Plures p̄cis di ḡtiōꝝ retinaculis/inutilibus ad tenēdū manibus collap̄sa primū/arma corporis/deide ruina seq̄bant̄. Sed laxis p̄cipuē gerebat̄ res, quē sup̄ne demissa cū igēti fragore p̄mi scue & armatoꝝ, & ois apparatus idē exitiū trahēbāt/& licet passim inumeri caderēt/ascēdebāt tū nihilo pauciores/ac recētes/itegriq̄ pro defessis/ac uulneratis suffecti op̄ pugnauōis ministeria subibāt, & p̄ cadauera ac sanguinē faciētis irruētis maiori iā ul/ tōis studio/q̄ cupiditate p̄dē abiecto oī p̄cul mortisq̄ timore ingēti fremitu rapiebāt muroꝝ p̄pugnacula/& festinatiōe ipsa/ac certamē ascēdēdi, quū q̄sq̄ sūmus euadere nō posset alii (ut plerūq̄ fit) alios īpediebāt. Oppidanis cū ingēs copia cōgesta teloz̄ suppeditabat, tū ēt uires ad exercēda nō deerāt adiuuabat p̄terea oīa locus, & ipse sibi suppetias ferebat. Ad sagittas at̄ & missilia hostiū/plurē q̄dā & tabulata disposita fuerāt/ac portēcta ī modū scutoꝝ, ut tecti pone milites facilius assignatas statioēs serua/ rēt, & sua q̄sq̄ munia cōmodius obiret/ Furcaꝝ plures uiui capi manibus poterāt/quū pp̄ altitudinē scallarū corporib⁹ penē ipsi cōtigerēt hostes & incrimēs nēnulli relictiis armis ascēdisserūt/dū īpedirēt onera scādere cupiētis/Nemo tū uiuos/q̄ mortuos mal/ lebat/timēs/ue si in eo furore & rabie pugnādi hostis seruādī cura/ & p̄dē cupido aios incesselet/ars ipsa stolidē ab ignaris amitteret/ Hęc p̄fermē & secūdo ipetu tentata à barbaris. Vbi uero foede repulso se semp̄ uiderūt/iā inanes conatus & stolidū mor tis appetitū cognoscere incipiētis/& q̄sq̄ p̄ptia tractās uulnera/ac p̄fluētis sanguis ri uos aspiciēs/cū demū ferinā mitigare iracūdiā cōperūt/imbelles, tū ēt uiroz̄ ictus tar dior cōcursus ad muros/Nō agilis dextera/nō p̄nicitas pedū adcrar pp̄ tacitā uiriū de fectionē (ut maxie solet lassitudo haurire spūs ex ascēsu cōtinuo). Sed astātes à tergo duces & purpurati/regis nūc adhortatiōibus/nūc minis urgētes/cessos cōcitabāt ī ho stē ac impellebāt uerberibus, si q̄ segnius intulissent pedē/Ita coacti redintegrabāt pu gnā, & lāguida corpora trahētis ī hostē torpidos/efficacēsq̄ ictus in aduertos muros effūdēbāt, & paulatim deficiētis mœsiā exhalabāt animā. Multos iter expirādū socii tractos pedibus/dū à seuitia oppidanoꝝ ereptos deducere ī rētorā conant̄, & officio pietatis fungi credūt, alis q̄ si cōsules magis uulneribus cōfossi sup̄ semianimis ea/ debāt focios. Exin facile iā uictor oppidanus ex clamore idēce laticē ē muris sublato & festiuis inceslariōib⁹ irridebat uictos augebātq̄ dolorē uiris/ac renouabat uulnera/ sed nō ferens inultā eā ignominā tyrānus unū ex satrapis suis Ferisbassē nomen erat præclaz̄ & uiriū/& ingenii robore ducē cū tribus armatoꝝ milibus/ac q̄busq̄ bellicis instrumētis/magno p̄terea scallarū numero ad oppidanoꝝ excidiū/uel uerius ad ulci/ scēdas iniurias & p̄sidiū ferēdū sociis misit. Mox clamor omnis cessauit in urbe, & tū morē arguēs silentiū ad aliā belli duri cē, & recētes sudores ordiēdos euocauit milites. Lutētū itaq̄ oīum animi/oculūq̄ ad auertēdū nouū hostē & p̄turbādos p̄grediētū appa

ratus sagittis primū/manubaliſtis. ſclopis/catapultis oīs generis/ quibus à lōge potuit arceri p̄cul à muris tenuerūt hoſtē. Deſide ubi inferri p̄tinaciter ſigna aſpexere, & p̄ter aliquē piculo reſpectū impeti mœnia uiderūt, ſudor ſaxaq̄/ illitas pice oleoq̄. Corbes & Sarmenta iniecto igne iaciūt in ſubiectos. His igit̄ onerati ac p̄territi regū dū aliū ab incēdio ſe ſubtrahūt, alii ad extinguedū ignē accurrūt paucaſ admodū ullas mœnibus ſcallas admouere potuerunt, & quæ ad motū fuerāt plures arſerūt incēdio. Dux ipſe cū parte agminis euectus aliquātulū ab eo tumultu & occiſis ſtationariis quibuſdā noſtroꝝ erectis ad eā partē muroꝝ ſcallis pugnando ſimul & hortādo accendebat uiros/ ut in uacua in de urbē intrarēt/ Nēq̄ deerat obſequiū militū/ & ſuoꝝre inflāmanti ingenio uulgi animi, ingenti nāq̄ ferocia/ ac propē rabie oēs certatim/ ſid decus petebant, nō ignari q̄ p̄ſelara quæq̄. p̄mnia, & ampliſſimę faſtigiū fortunæ/ p̄ter muralis coronę donū parata eſſent ei q̄ primus murū alcēdiſſet/ ſed irritas & ducū adhortationes/ & cōtētiōes militū fecit accurrēs repēte in locū demortuoꝝ ſocioꝝ. Perlatuſ cū nō ignobili manu Dibrenſiū/ ac grādine ueluti teloz obrutos hoīes cōiuiuit/ apparatusq̄ oēs p̄fregit/ ac diſſipauit/ Clamor iteq̄ renouatus ex urbe, & repulſuſ hoſtis/ licet maiori timore/ q̄ piculo. Vix. n. ex eo agmine. XXX. ceciderūt/ uulnerati duo de uiginti. Nemo tamē/ ab aliis opibus oppugnationis abſtinuit priuſq̄ receptui cani audiuſſent. Inſtabant ab oibus partibus p̄tinacia ſola/ qua poterāt/ ac pudore magis q̄ uiribus/ Ita ut ſatis ampla copia reſpirandi fuerit oppidanis. longe tñ amplior/ nūc futura ex ipſo Scāderbegi aduentu/ & aſpectu ſocioꝝ, quos index iam uenientū puluiſ ac fremitus equoz auriſ/ oculiſq̄ omniū p̄debat. Tarditatis at̄ noſtroꝝ / pugnātū eſt enim ante eoz aduentū ſub muris tribus amplius horis), ea cauſa fuit q̄ poſt multas deniq̄ ſententias tutius uifum, & magis oportunū, ſi p̄traheret̄ pauillō eiuſ dimicationis exor/ diū/ donec hoſtes uacuis tentoriis relictiſ omnibus ſignis uiribuſq̄. i oppidanos inten/ diſſent/ ac quiſq̄ ad ſua diſcurrifſet miniſteria/ ſacilius tūc rati intentos/ operi/ ac occuſatos feſſos/ ac duplici oneratos hoſte aggreſſæ urbis/ & in ita oppugnationis penas luere poſſe/ ſed nō adeo ſupinus inuentuſ Ottomanuſ, nec tantę ſe reū ſtulticiæ prudentiſſimuſ imperator p̄buit, ut cōuerſa in oppidanos cuſpide nuda tantū terga Epi/ reuſi relinqueret/ Locata nāq̄ ipſe ſtatione paulominuſ quātuor ſtadiis p̄cul à muris ſpectator/ & hortator cōſederat/ ſtipatuſ aſſuetis cuſtodibus corporis ſui & lectiſſi moꝝ iuuenū agmine/ circa paſſim. XV. fermē equitū milia diſpoſita/ qui obirēt aſſidue/ & luſtraret̄ oculis omnia/ ne motuſ aliq̄ oriretur à tergo. Epiſtolenſis ſeptē milibus equitū/ tribuſ peditū inſtructiſ uſq̄ ad duo milia paſſuū propē hoſtē p̄ceſſit. Ibi uero de more paritit̄ copiis Moſem cū peditatu omni / & duobuſ equitū milibuſ in inſt/ dias/ & ad uariuſ fortunæ euentuſ locauit. Ipſe cū reliquo equitatu maximo impetu apertiffima, & cāpeſtri uia tendit in hoſtē, & priuſq̄ ad coniectū reli appropinquaret ingēti ſublato clamore & oppidanoz animoſ erexit & depreſſit barbaroz equitatuſ. Regiuſ q̄ ad id ipſum (ut dixi) inſtructuſ ſtabat nihilo ſegniuſ occurrit, & cōcitatiſ equiſ irruiſt in aduerſoſ/ Ipſi nihūl multitudine territi uel gradu turbati illato inſectiuſ pede/ p̄ impetu ſacili negotio propellunt ac diſſipāt uenienteſ, Plureſq̄ imixti/ ac congreſſi cominuſ iā gladiuſ furere ceperāt, Regii nulla re p̄terq̄ numero ſuo aliquatū/

tisp pares/iã cedere apte/& timida fuga momẽto tpiis palati cõfessionẽ ignauia præ/
 bere nõ erubescẽbãt. Id ubi aduertit tyrãnus,& aduersis ubiq; diis ac infeliciter rom
 geri cognouit/mox cecinit receptui. Proh pudor inquis/& ostentãs digito paucitatẽ
 nostros. Terga uestra ait tã infame latronũ agmen uidit/sed uidi,& ipse/quod magis
 excitare ruborẽ fortibus uiris debet/Ita ne deos illi i manibus/in sinu uictoriã gerat
 Vos tantũ imbelles gladios/mortales dexteras/ & humana/ac ferro obnoxia corpora
 habetis/ En expectant adhuc/qd statis/ Oberrãt prẽ oculis tã uobis pudendi uiciores/
 absorbere potestis cũ totis armis/equisq; uiros. Vlcisimini/sanguinẽ uestrũ ulcisimi
 ni (ut enim fit publici honoris rõ/cladẽ socios/& priuatas saltẽ iniurias/ad hãc illius
 uocẽ cõuersi extẽplo oẽs,& undiq; relictis opibus effusi ex monte pruũ in subiectos.
 Non expectauit Epirẽsis licet scissos/& inordinatos/sed retroactis ocius signis adeptũ
 semel uictoriã decus ordinato in tuto recessu/qua sola poterat uia seruaui,& uno tm̃
 suoꝝ amisso tribus uulneratis ad Mosem se recepit.Ex barbaris.LX.amplius cecide
 rũ/q; sub solius Scãderbegi manu qnq; interfectos narrãt/Recedentes eos turcẽ non
 lõge sunt insecuti,nã ueritus insidias tyrãnus (psertim qd de ceteris copiis latitãibus
 non incerta apparebãt indicia) iteꝝ receptui cani iussit.Pulchrũ spectaculũ erat/quũ
 momento eodẽ & urgere ab una pte barbaros & urgeri à tergo ab oppidanis cernere
 liceret.Insultabãt hi Castrioti cedẽti,ac carpebãt cõuictis quẽ armis nõ poterant/illis
 molestior lõge Perlatus & clamore aures & telis terga incessabat.Nã ubi relictis muni
 mētis ad auditiũ Scãderbegi nomẽ descẽdere eos ex mōte uidit,occasionẽ sequẽs præ
 bitã cũ. CCC.armatoꝝ agmine crupẽs multo fremitu/ac gradine uelut telos usq; ad
 extremũ mōtis illos est insequutus.Ita oia aduersã/irritãq; ea die Ottomano steterũt.
 Urbis oppugnatio intermissã,hostes nõ assecuti/& incruẽti erepei ex oculis/aucta op/
 pidanoꝝ audacia/& pmp̃tissimus fermẽ qsq; sub mœnibus amissus.Reꝝ p̃terea alia
 rũ/ac totius apparatus uix tolerabilis ruina, Tria nãq; hominũ milia cõfossa p mōtis
 latera sũt inuecta. Vulneratoꝝ q̃rtuor amplius milia excessere/ instrumẽtoꝝ bellicoꝝ
 magna uis p̃fracta/ac cõsũpta incendio/Oppidanis.XL.nõ ãplius militũ iactura ea uĩ
 ctoria stetit.Vulneratoꝝ magnus numerus.Ingẽs tũ telos; multitudo ac sp̃olios; inue
 ta sub muris cõuecta. i urbẽ/dũ circa Castrioti recessum occuparent hostes tyrãnus
 nihil ãplius p eã diẽ tentauit.Sed recedẽs ab oppido fixis circa tentoria signis/ac sta
 tionibus firmatis p totã usq; noctẽ moesto silẽtio se cõtinuit/Epirẽsis q̃q; satis ea uĩcto
 ria cõtensus/quod & dissipatos hostes,& tm̃ laxamẽti datũ oppidanis cerneret.Mora
 tus tm̃mõ dũ respirarẽt milites sublatis signis in priora castra ubi reliquerat impedi
 mẽta cõcessit/ac ibi cibosq; refocillatis corporibus somnoq; mane ab una pte nuncios
 rei hũgeste/er Sferigradẽsis uictoriẽ ad Vranacontẽ,& ceteras impij urbes/ac popu
 los decernit.Subsequẽti die ab alia pte ipse cũ ducẽtis uiris p ardua mōtiũ ad res ho
 stiũ cõteplãdas ire prexit,& cũ q̃eta uidisset oia/Idẽq; ociũ oppidanoꝝ/reuersus in ca
 stra/& ipse biduo ibi mansit.Postridie uero in Dibras supiores cũ oibus impedimẽtis
 erãtulit copias,Ibiqu; munitissimo loco statuit castra.XV.milibus passuũ pcul ab ho
 ste.eã potissimũ (ut arbitror) rõnẽ in tã crebra mutatiõẽ loci secutus/ne uel certis sta
 tionibus ocio assuescerẽt milites/uel cõsilia inire posset hostis/aut per insidias captãdi

Eruptio uiri, aut ab eo p̄cauendi. Amurathes interea egreſerēs funeſte illius diei fortunā, & rā
 oppida/
 nōg ad di
 iturbādū
 paratum
 tormēto/
 rū tyrani
 ad ictus.

uiui, aut ab eo p̄cauendi. Amurathes interea egreſerēs funeſte illius diei fortunā, & rā
 grauē repulſā ab oppidanis nō eſſe tollerās aīo/ubi ſatis iā cētis cōſultationibus/& igna
 uo dolori datū ē/Accitis furoris & ulitiōis miniſtris cōtēplari denuo ſitū urbis/& ob/
 ſeruare/qua pte magis obnoxia iniurię mētia eſſent/iuſſit/Deinde diſpoſitis machi/
 nis itegro triduo in euerſedis muris inanē operā cōſūpſit.Nā licet ab ea pte laxarent
 urbis latera, & extracta ope humano munimēta corruerēt/Inſignis tñ natura loci nul
 la ui poterat/uel ingenio mortaliū expugnari/Er̄ q̄uis apta oīa/ac ſine defenſore fuiſ/
 ſent/pgredi uix manuūq̄ pedūq̄ (ut aiūt) adminiculo expeditis licuiſſet uiris/ne dū
 armatis/& cos trahētibus apparatus/Ita cōſtragofi mōtis factus/& Anſi adūs p̄cipites
 libeſe phibebāt aſcēſū. Ab alia pte unde cōmodior apparebat oppugnatio ut p̄fringi
 mētia poruiſſent/umbilicus qdā i modū gibbi i dorſo mōtis oppoſitus defenſa bar à
 machinis/ni à ſtatiōibus hoſtiū in eū locū apponerent tormēta.Sed tū pp̄ aſcēſū in p̄
 aditu difficilē/tū ob uicinatē nimīā urbis/fruſtra ſepe tentata reſ.ſ. rū p̄tes nāq̄ op
 pidani/ſemp apparatus ip̄dierūt, & deiecerūt oīa bñſicio loci adiuti, tormētis p̄terea
 ceteriſq̄ id genus inſtris ſecure de muris hoſtiū conatus deturbabāt. Sic inanis labor
 ex omni latere apparebat/ueq̄ dilucebat quippiā/qd̄ inuitaret ſenē ad ſpē tā cupitę
 rei potiunde. Statuit tñ crebris certaminibus & uexatiōe aſſidua inceſſanter incūbere
 exhauriri poſſe obſeſſos uires/dicitans/qd̄ licet dies primę oppugnatiōis multo ſibi
 ſanguine ſteterit/Satis tñ multos hoſtiū q̄q̄ cecidiſſe/ut ex eo numero, ſed nō totus tñ
 aleę fortunā expiri auſus eſt/quū & à tergo reſidens hoſtis iniceret p̄uorē tyrāno/&
 recentis memoria clāſis adhuc ob oculos obuſarēt/ignobilibus tñ dimicationibus
 laceſſiti oppidani, & q̄ſita crebris p̄cuſationibus occaſio à regiū urbis ex ip̄rouiſo po
 tiūde/Sageitādū tñ nullus finis erat/nēq̄ à reb̄ opibus oppugnatiōis a loq̄nē cēſa
 tū. Minimū itaq̄ utrinq̄ iacturę fuit, nēq̄ aliqd̄ dignū memoratu geſtū, muri nō atē
 tati manibus/& ſcallę couſq̄ nuſq̄ admotę, donec lanizari qdā lac̄erēt, p̄greſſi obſerua
 rūt ſolitudinē quādā urbis ab auerſa pte/unde nō ſatis neceſſaria uifa fuerat, p̄curatio
 oppidanis pp̄ inaceſſū, pp̄e loci munimētū & p̄rupti mōtis cupidinē. Reſ ad Amura
 thē delata mirifice eius mouit animā. Itaq̄ approbata ea occaſione alii poſt alios ab
 illo miſſi, & illuc cōuolātes iuſti agm̄is formā expleuerāt. P̄greſſo obeunti munimēta
 ea reſ nūciata ē ſtati à cuſtodīs, p̄pinq̄s/quāobrē accurrēs mox ad locū cū delecto ſa
 tellite/& magna ui teloz/ex occulto primū, & ipſe ſpectatis hoſtiū cōſiliis admiratus
 ſūmope ē eā audaciā hominū/uel uerius ſtultiriā, & aprū nira cōtēptū. Deinde ut do
 lū dolo, & ſilētū ſilētio falleret. Latuit tñ poſt munimēta donec intentos op̄i ſingulos/
 erectiſq̄ ſcallas/& alios ſcā ſentes/atq̄ in ſublime leuatos uidit/ſū errūpēs illico, Ita
 uel ſolo aſpectu exanimauit hoſtes/ut relictis armis lociſq̄ multis p̄ ut p̄uor̄ euię ſua
 debat p̄fugerēt/p̄riusq̄ ſub teli iacta eſſent/Pleriq̄ tñ interfugicdū obruti ſaxis/veliq̄
 obruti ferē cū ſcallis oēs, & p̄cipites ad ima mōtis deuoluti/ita deformatis cōcritiue
 corpibus/ut inuēti poſtea nō agnoſcerēt à ſuis/quū uix effigies hūana ſupeſſet/oppi
 dāoz nemo leſus abiit/ſed nec p̄ totos eos dies gemitus fermē i urbe ē exauditus. Nā
 ab ea pte q̄ tormētōz ictibus quēbāt mētia iterdiū qdē ſūma rōne uerſabant̄ ciues.
 Noctū uero cōgeſta terra ſūp̄itibus ſarmētis/lapidibuſq̄ reſiciebāt locū. Dū ſic leui

bus o'fen'is laceſſunt ſe, & acuiūt magis iras q̄ dimicāt cū oppidanis hoſtes. Scan-
 derbegus cū duobus equitū milibus ſollicitus ubiq; puagabat pluſtrās ſummo ſtu-
 dio oīa / ſi alieunde ſibi dare' ocaſio intercipiendoz; frumētarioz; uel aquatoz; uel
 id quod facile credebat miſſoz; forte q̄rūdā à tyrāno ad depopulationē puincie,
 & ualſtationē agroꝝ. Vanus tū huius rei æſtimator ſemp fuit / nā neq; tū 'neq; ullo
 deiceps tpe Sſetri gradēſis obſidiōis tentatū tale quippiā cōpio ab Amurathe Redi-
 bat moeſtior in caſtra Epireniſis / ubi irrita ea cōſilia & nullā explendē irē materiā
 offerri ſibi cernebat / Quadā die decima Klen. quintilis acta iā ſecūda noctis uigi-
 lia cupidus iā pridē ſanguinis cōſcedēs equū cū Tanuſio / & quinquaginta uiris ad
 aſſuetū opus, ſcrutādus uidelicet res hoſtiū pfect⁹, quū ex alto pſpectās uelut mu-
 ra oīa / neq; pter ſigna hoſtile aliud q̄cū uidiffet, & ſtratos pmiſcue cū iumētis ſub
 tentoria hoies (torrebat nāq; impatiētia æſtus corpora cancer nimis ſolis ardori-
 bus peruſtus, cōuerſum ad ſuos ita / & inſigni uocis / oriſq; habitu prolocutū ferūt.
 O p̄claz; ſpectaculū uiri, En oriētis Impator / & terror gētū Amurathes / En orbis
 uictor exercitus / q̄ hūgaricis ſpoliis / & Aſiatica gaza / ac Pelopōneſiacis orpamētis
 roticēs barbaricas domos decorauit / ſepultus ignauo dolore / ſomnōq; iacet, à Sſetri
 gradenū p̄ſidio / & tā puſilla urbe uictus, ut obſeſſo iā uideat / q̄ obſidēti ſimilior,
 uix exaurari animus eo aſpectu p̄t, q̄ turpis reꝝ omniū facies, & iomētōꝝ ſimil
 lima oīa / ſed adeſſent utinā ſpectatores xpiani principes / uix tēpaturi qdē lachry-
 mis nūc mecū / quū ex eo fœdiſſimi hitu hoſtis fortunę ſuz indignitatē metirent /
 Quid ad uos atinet / trāſmittite q̄ſo hæc ita ad ima pectora & memores libertatis
 aīos / ſicut oculis nūc tā ſordide ſubiecta ſine cōtēptu cernere nō poteſtis, agite dū
 p̄pate mecū / dū aliqd diei ſupeſt / & recēs huius ſpectaculi imago hēret aīs, Abea-
 mus ī caſtra ut accipiamus ſigna, ut ferrū tradamus ſociis / dū iacēs tā belle hoſtis
 cruētū nobis iugulū tradit / His dictis cōcitato equo ſequētibus impigre aliis torus
 iraz; / ſpeiꝝq; plenus ad ſtatiōes cōtendit, atq; nullo ibi laxamento ſuis dato / uix cibi
 militariter ſumēdi facultate cōceſſa auelli p̄cipiti feſtinitate ſigna & copias oēs
 arreptis unius nū diei cibariis ſe ſeq̄ iubet / Ad cuſtodiā caſtroꝝ. XL. militū libera
 capita / ceteri ſeruiliſ corporis / & lixaz; manus relicta / nōdū ſole fugato optā tellu-
 rē inuaſerāt tenebræ / q;. Vll. milia paſſūū propē hoſtē itrepſerat Epireniſis / tacitus
 ſemp p̄eantibus equibus q̄buldā / ac luſtrāibus oīa, & pagrātibz aſſucta indagine
 ſingulos ſaltus, ne ſtrudēz; trānō inſidiæz; artiſicē Caſtriotū appareret, Timebat
 ſemp pitus belli dux / uel ex cōpoſito ſumma ingenii dextericitate timorē ſimulabat /
 ut cautiōres efficeret milites, & ad oīa redderet intentos / Inde crebro dicere ſolitū
 ferūt, plures claros impatores exercitūſq; inſidiis q̄ apto Marte deletos / Op̄rare ſe
 cōtra. X. potius uiros cetera cū deſtinatiōe / atq; aperta fortuna cōgredi / q̄ aduerſus
 duos in aliqua rei / lociq; incertitudine cōſſigere / quū & omnia occulta formidolo-
 ſiora, & in re ſubita queq; maiora uideantur. Vbi uero quadringentoz; ferē inter-
 uallo ſtadioꝝ hoſti propinquus factus eſt, progredi ulterius ſigna p̄hibuit, donec
 duos milites multis pellectis donis ad diſq̄rēda cūcta uſq; ad ſtatiua barbaroz; mi-
 ſiſſet / ſed & ſpōtē cū illis id ſubiit onus Moſes, utpote qui nō ſatis uel audaciꝝ / uel

peritiæ illoꝝ fideret, Et descendēs illico ex equo ut pedes tutius falleret uigiles ho-
 stiū/seruili ueste tectus, ac Illyrico præcinctus ense alacer euauit ex oculis socio/
 rum/Milites ambo intrepide secuti/erecti sunt omniū animi quū Mosis ingeniū
 ad id negotii adiectū uidissent/Expectabāt itaq; solliciti inuitantibus pavorē no-
 ctis tenebris/quæ gerendī belli cōsilia tantus explorator afferret, neq; fefellit homi-
 nū uota Dibrensis, Quū nō tū adiacētia castris loca, sed in intimas quoq; statio-
 nes progressum latebras oēs hostiū pluisse nō ab re dictū sit, nec me præterit ali-
 quis ad Scāderbegū id audaciæ experimentū trāstulisse/ quod tamē ego à Mose
 nō aufero/secutus in re nō fatis certa plurium sententiā, licet nō prima/& solius ea
 Mosis fuerit laus. Nā & Castricus ipsūm Croiensi p̄sertim obsidicē nemo negat
 id munus obuisse/pari animo/euētūq;/ Quid. n. dicā cōsiliōs quū uix fermē ibi ali-
 qd rōne/sed solo casu geratur, Quare nō multū ausim laudare in ducibus tā prodi-
 gam uite uirtutē, & si quod reprehendas in Epirensi nihil relinqt fortuna, quæ oēs
 uiri conatus/cogitatūsq; ita ad ardua quæq; est comitata, & secuta/ut ray illud spe-
 ctaculū ea ætate cernere licuerit, Euenū cū cōsilio/fortunā cū uirtute cōiunctam.
 Sed dabit aliās his locus, nos interim cū Mose redeamus in castra, quē cōspectū
 à longe stationarii (luna nāq; pernox erat) obuiā pgressi multo gaudio excepe-
 runt, tacitoq; murmure pduxere ad imperatorē/ circūfusi tū turmales/ & mixta
 multitudo optimatibus cōcurrūt solliciti ad audiendum quæ uiderit/quæ egerit/
 q̄tū timoris/q̄tū spei atrulerit/ubi tuta omnia sunt nunciata/ac læticia in singulos
 translusa, Scāderbegus sentiens iā pugna opratū adesse tēpus/medius uadens per
 agmina armatoꝝ disponebat simul tela/uirōsq; nunc primos/nunc postremos ad
 sua quæq; officia collocās/simul præclara uerboꝝ adhortatione accēdebat/
 Et si inueniens milites nunc cū tēpus ipsūm/ac multa propē undiq; oīa/tū spectata
 totiens uirtus uestra me ad silentiū inuitarēt/tamē noua hæc cōsilia nēa/& inuicta
 belli gerēdi ratio nō alienū fortasse sermonē meū apud uos faciūt, q̄nquidē cū no-
 cturno nunc hoste, non aperto (ut cōsueuistis) Marte edenda uobis nouæ uirtutis
 exēpla decerno/Quare ago libētē nunc uobiscū/& si quo intentius fieri possit/hor-
 tor/obsecro/obtestor oēs/ut memores animoꝝ/memores p̄ tot annos parti decoris
 præsentēs uos tenebrę oñdant/Nā ibi ipse neq; spectator/neq; adhortator cuiusq;
 uestriū uel uirtutis/uel ignauiæ esse potero/Sola luna testis/& dextera uobis uestra
 horratix aderit/Aderit à uobis res; gesta; tamē & euentus publice testis/ego pri-
 uatim singuloꝝ iudex, quū cruenta occisoꝝ spolia/& oblata ē tentoriis signa/quū
 trunca hostiū capita manibus uestris ad me deferri uidero, Hęc & huiusmodi alia
 uelut per locū iactabat/monens tamē præcipua cura uiros/abstinerēt ab hostiliū
 castris: direptione, neq; dum sordidā cupiditatē explere conantur/summissima se
 præda perpedirēt, nullam posse meliorē fortunam/nihil præciosius præclaro militi
 offerri/q̄ hostile iugulū. His expeditis/ac supplicationibus/uotisq; multifariā pro
 uictoria nuncupatis quarta ferē hora noctis inde eduxit signa/ Sed priusq; ad ca-
 stra hostiū peruentū esset illoꝝ aduētum pdidit equoꝝ hinitus/armoꝝq; strepitus
 custodiis barbaroꝝ. Itaq; momēto tēporis uigiles excitatis ducibus castrōꝝ cōfu-

derant omnia, ac repleuerant tumultu. Prætorium quoque Principis re subita percussum, excitusque facile è somno senex, quæ in eâ præcipiti facto potuit quasi inops animi percurauit/Non tamè idcirco tardauere, ne dū tenuere impetū Castrorum, qui & si eo motu miserè castra, ac uolitare per stationes armatos sentiret/uix aliqd de cōcepto iâpidè ardore moderatus ingenti clamore/fremitūque impetit munimēta/Dimicatio primū orta circa à tentorijs quibusdā Asiaticorū quorundā militū tentoria, quæ forte prima occurrerāt. Facile itaque dissectis omnibus & stationariis tū fugatis/tū occisis/ad alia uiciniora eandē traxit ruinā. Occurrebāt multi sumptu/multuarie armis/sed impares & numero/& Ferocia nostrorū/Mox discreti gladiis/uel in fugam acti fuere/In de Epirotū ubi desertas qualdā stationes uiderunt, Iniecto igne & funibus præcisīs uacuas custodibus domos deformabāt. Stetit in/cruenta eoulsque uictoria Scāderbego/donec collecta in unū/& densata ualida barbarorū manus è uisceribus ipsīs / ac robore castrorū ad eā ignominia propulsandā accurrit. Tum anceps apparuit Mars, & operus cadaueribus, ac multo cruore notatus locus/Castrorum namque deductis à fronte scloppis/scorpionibusque, ac omni agmine sagittariorū p̄ impetu ueniētes exceptos ea strage afflixit/ut obstupefacti p̄augente pauorem nocte/dubiis pergerent/ne ire/an retrocederēt animis steterint/Freti tamè numero. (XIII. nāque milia amplius illuc confluxerāt) reliquā fortunā expectari destinauit/Epirensis possessum semel locū necubi mutauit, sed obnixo persulens gradu pari animo, consilioque ad ictus cū inferendos/tum sustinendos se præparabat. Néque enim uel ingredi ulterius castra hostiū ob cōfertā multitudinē poterat/uel eā præclarā uictorię occasione uullo proposito discrimine dimittere uolebat/Collato igitur cominus pede gladii gladiis scuta scutis concrepuere, ac congressus uelut uir uiro, cauebant nāque permiseri, ne in ea noctis cōfusione periret discrimen hostiū/sociorūque.) singularis cuiusdā certaminis specie effinxere, Ita ut ne dū publico/sed priuato quodā odio insanire uiderent/Dū quisque sibi ueluti assignatū credit hostē, & cruenta inuisi capitis spolia detrahere studet/Dilucebat iam ex omni parte/que fixa militū animis recens oratio Castrorum/que infusa mentibus singulorū priuata quoque præcepta foret/ Ita undique sub manibus uictorū gemebāt barbari/ac secta ferro guttura cū profluētī copia sanguinis stridebant/Dum abeissa quisque capita sollicitus uelut datę pignora fidei, & emeritę signa uirtutis duci ostētare cupit/sed nō permīssa diutius nostris ea faculras sequendi/Nam ubi oneratū agmen suorū uiderunt turce palantes undique integri/ac saucii simul ad tutiora castrorū loca/& uallum principis se recipiebant. Deprōpta mox è stationibus omnis acies, & egregie (ut in eo tumultu potuit) instructa/ad eam partē sicut magno/ita inani impetu incubuit, Quū in ipso fermē hostiū fugæ initio nostri quoque satis eaceleram defessitū exaurati retrocessissent/ Ceteri cū uix adhuc per duo stadia abessent, nullus tamē instare ausus fugiētibz ob timorē insidiarū: Mātere ibi igitur donec illi cecēs aurora suorū stragem/& cadauera sociorū recensenda illos multis cū lachrymis obtulit/ Duo occisorū milia fuisse oēs cōsentiunt/Vulneratos quingentos amplius/Nostrorū quoque duo & quadraginta iter hostiū acruos iacuerē, quos

inuētos barbari (licet frigida tactu corpora/ & liuētes ex mōte oculi cōspicerent, ac pristinos mēbroꝝ usus felices iā pridē defuerisset anima, Inani tamē ulciōis stu dio fce se laceratos/publica simul/ & priuata odia in exāgues trūcos/ & surda neqꝫ ea fauera explere satagebat, Scāderbegus iterim ereptus oīno ex oculis/auribꝫqꝫ hoīiū in quadā ualle, quā puletrā incolē appellant qnqꝫ milibus passiū procul ab his stare iussit signa, donec respirarent milites, & reformarentꝫ equius ordines sub splendore diei/ saucioꝝqꝫ cura haberi posset, quos ipse singulos ad eūdo cōsolabat, & imperatorii decoris oblitus militari ingenio uelut unus ex plebe manibus suis at/ trectabat/ Procuratis diligenter oībus signis sublati inde circiter quintā diei horā puenit in castra. Nam tardabāt multa uiros uulnera/ calores/præterea p̄dē hostilis facis grauiā onera captoꝝ/ quetiā nō ignobilis erat numerus fortunā eā publicēqꝫ priuatē sub tentoriis quatū inuentū/ tantū fermē arreptū. Equi. CCXXX. Signa militaria. VII. Sed ornabāt præterea cætera spectaculū præclara gestamina/ & in/ signia priuatē uirutis cruenta hoīiū capita in manibus militū. Hos Scāderbegus publice multis uerbis/ donisqꝫ honorauit/ captiui ad urbes uicinas trāsmiſsi, donec pro redimēdis precium afferetur/ Signa ad regulos/ socios cū quibsdā ornāmētis barbaroꝝ trāsmiſsa, Reliqua præda cōcessa militibus/ & diuisa/ Quiesqꝫ p̄ eos dies data castris ad reparādas uires/ Exacto triduo collecta uasa, & in Aemathiis cāpis castrametatum/ Ottomanus ex tam miserabili suoꝝ fortuna, & fœdissimo castrōꝝ aspectu ab ira in rabie/ & furorē uersus/ quū aliā ultionis materiā nō uideret/ tru/ culētissimos animi estus in oppidanos/ & opposita mœnia neqꝫ expromebat/ Ter per eos dies præfectus nouē Romę cū insigni apparatu eā oppugnationē aggressus, repulsus totiēs ab oppidanis/ & maxima clade deiectus/ Sed q̄tū ferocij ex ea re obsessis, & animi accedebat tm̄ atrox indignatio/ & præteruidus furor uexabat magis Amurathē & supstes in effecto corpore uirtus/ ac uetusta reꝝ gestaꝝ memo ria seniles erigebat spūs/ Belloꝝ uarios euētus dicebat/ & nullibi instabiliorē fortunam/ difficultates oēs p̄tinaci consilio/ & indefesso studio superari posse/ debiles fore urbes/ infirma oppidoꝝ munimenta equabilia solo omnia ubi mortaliū ingenia, & humanus labor intēdere uellet/ accēdēs his dictis suoꝝ animos, & præmia simul (qualia uix ullo impii sui tpe polliceri cōsueerat) pponēs uiris postqꝫ diē ad ur/ bis oppugnationē destinauit. Non latuit hoꝝ qui p̄iā Scāderbegū/ sed prout uel decreta/ uel tentata fuerant detecta sunt, oīa ei p̄ singulos dies/ tū exploratoribus/ de dispositis/ tū à trāsfugis barbaroꝝ, quoꝝ indies multi ad eum cōfluebāt/ uel im/ peritū Ottomanī facti diēntes, & sequentes fortunā ducis/ uel sola ducti (ut fit) in/ genioꝝ leuitate/ Conciliabat præterea ita sibi homines liberalis natura/ & pruden/ tia uiri, ut siqd simulati/ & perniciosi ingenii secū attulissent, ea uicti clementia id fermē omne exuerēt. Moratus itaqꝫ tm̄ Epirensis dum Moses rediisset, quē ad cō quirendos milites, & in supplementū amissoꝝ sufficiensdoꝝ miserat, reliquos ordi/ nes/ turmāsqꝫ tanqꝫ uisus esset hostis in prociuctu tenebat. Ab Amurathe ut cōsti/ terat signa sub mœnibus illata, & cœpta oppugnatione sub primo fermē diei exor/ ta, Cincta urbs corona undiqꝫ qua accessibilis mons erat, & aperta omnia armatis.

Nam quū ultimā eā dimicationē tyrannus proposuisset/in obsessos, totis uiribus, roborēq; exercitus incubuit/sed ne perturbaret ea (ut cōsueuerat) improuifus Ca/striori aduēctus, Feris bassē feroci illi duci spē id munus petenti. XII. equitū. VI. peditū milia tradita/qui hostis impetū auerteret sustineretq;, nēq; reliquas turmas à tenore oppugnationis interpellari pateret/multū cōsiliū aderat barbaro/plurimū animi / ut pote militaribus nō minus q̄ imperatoriis officiis assueto. Obibat singula crebra peq;itatione/ & exploratoribus p̄missis plustrabat remotiora etiā a ten/ toriis loca impariens animi/ocūq; uelut cupitū expectans hostem, & indignans tā p̄clarā laudis materiā diutius differri sibi (ita obrerās p̄æ oculis fatū & uicina libertas audaces plus nimio hoīes facit) Rudis nāq; proprias; uiriū æstimator de stinauerat iā pridē animū ad singulare certamen cū Scāderbegeo incundū si p̄ mi/ litares tumultus/& furores belli sibi usq; licuisset. Deformata interea tormētis mul ta muroꝝ parte/& disiectis munimētis quibusdā oppidanos, repleuerat scallis mu/ ros regii, & intenti omni genere telos; alleribus plerim (usitatori uocabulo Ar/ pagones dicimus) superstantes armatos incessabant/nēq; cuniculos; inanis labor à quibusdā intermissus/ ignes quosq; rotati à multis partibus/& imissi in urbē (Nō dū enim uel nota mortaria/uel satis in usu erant) sed facile extinguēbātur ab op/ pidanis/agebaturq; intrepide undiq; cura muroꝝ/Plurimus tamē labor/ac ferē pe riculū omne ad portā maiore erat, ubi conuēctis multis scallis tabulisq; uelut tur rim quandā erexerant Regii, quo & plures simul euadere possent, & pedū stabi/ liore uestigio tela iacere ad summouendos stationib;sq; deturbandos oppidanos. Augebatur semp̄ numerus hostium confluentiū, tanq̄ inuenta uia esset potiundæ urbis/Alii ingentis magnitudinis trabes ad firmandū, ampliandūmq; nouū opus/ ac latentes muris insidias struendas subuectabant, Machinas minores alii, & fer/ reos uectes ad fodienda subter mœnia afferebāt, ministrabantq; simul sagittas/la/ pides/ac cætera id genus missilia iis qui à summitate eius cōpaginis/urgebant ho/ ltes/iām q; fenescibat paulatim ab aliis partibus ardor oppugnationis/& uis omnis/ ac certamen illac transferebatur. Tumultus præterea/clamorq; insultantiū omnia maiora faciebat/incefferat formido mixta desperatione, oppidanos/q;bus ea statio assignata fuerat, quū in eo statu res uiderent, ut ne dū remoueri ulla pertinaciā ab eo opere/sed nēq; tardari barbarus posset/quo maiori strage pellebant hos/eo nu/ merosiores alii scandentes nusq; respirare illos patiebantur/Ita ut tela quosq; cū uiribus deficerēt obsessis. Quare ubi inane suū p̄sidiū sensere/periculumq;/ne inde urbs caperetur extimescerent, solliciti de salute patriæ, præfectum acciri cū manu armatorū ocuis iubent, Sed exciuerat rumor/pauorq; alius ab alio perlatum/quia inuenere eam nō longe festinantē ad eam partem cū longo ciuium agmine, Con/ sternata nāq; omnis ætas uelut captam ciuitatē audissent nondum certo dolore/ suspensiq; gemitu cupidi ad tam inuisum spectaculū accurrebant/Deiecit primo impetu hostes Petrus, qui euaserant in muros/Signa quædā tyrāni inuenta affixa munimentis/multo clamore auulsā/delatāq; in forū quo eius prædę aspectu solli/ citudine scioꝝ animi leuarentur/Vnum restabat, ut lignea moles illa perfringe/

retur, & iniunctę ad muros trabes (ut diximus) equarentur solo, sub quibus recti milites uertibus ferreis demoliebantur fundamenta, & reliqua ministeria oppugnationis exequabantur licet & ex ipsa turri sequentibus barbaris non satis adhuc tuti nisi erant. Congesta igitur uis saxorum ingentium, ac oleo/aceto/aquaque feruentibus affatim coiectis eodem momento machinę tabulata cōpago illa scallarę crebris supine ictibus dissipauerunt, reliqua instrumenta hostilia obruta/perfractaque pari ruina. Gregariorę quoque centum amplius capita attrita/suffocataque in eo tumultu, & duo non uiles ordinum ductores/Liberata eo metu ciuitate/ac renouatis munimentis/custodiarumque habitatione, uix. n. nullus de uererę p̄sidio inuolutus excefferat/ ad alios hostium motus ubi par iam cōtentio de muris/ ideoque propior piculo urbis fortuna apparebat, cōuersis signis dux puolat/Barbari qui a recenti agmine nostrorum repulsi abscesserant aliquantulum a mœnibus/dum primus ille feruor oppidanorum sedisset (utpote quos licet magna/non tamen omnis penitus tentatę rei spes deseruisset) ubi abesse ducę nouere, percurrentes illico ad relicta ministeria, & fumantes adhuc suorum sanguine trabes/renouant oppidanis priorę piculi faciē, sed paulo post accurrens Perlatius uix dum cōpactam materiam leui momento disiecit, Inter has uiros cōtentiones & fortunę uariationes speciosior longe figura belli ab alia parte affulsit, quę utrorumque auerteret animos/manusque a pugna, et uelut mitigata ira, ac ferro deposito spectatores timido silentio euentus sociorum faceret/ Adduxerat. n. repentine instructum militę Castriortus quique ferme stadiis prope hostę celerique cursu ad hostium castra/pergebat ni instructus iam pridę Ferisbassa cum assignatis sibi a tyrano copiis ei occurrisset/non passus propius progredi hostem/ ac (quod maxime intędere nostros sciebant) disturbaretur eo tumultu oppugnatio urbis, & auocarentur a mœnibus reliquę principis copię/ Scanderbegus simulato pauore retulit latenter pedę, & C. XL. amplius passus peraxit longius adhuc se insequentes hostes/ tum deductis ex more copiis infestis passibus procursum est in aduersos, uerisque deprorsus furor/ Barbarus olim audis pugny nihil recusauit, Sed/ quum eam paucitatę nostrorum uisisset (Nā cum. l. X. paulo plus milibus christianus uenerat, reliquos enim ad. M. CCCC. amplius/ cum Musachio. X. ferme stadiis p̄cul uelut ad subsidium ceterorum/ si uariasset fortuna reliquerat) pedittatu omni & quattuor equitum milibus a fronte oppositis impetum eorum excepit/ reliquas copias equestres militari astu delusas a robore ceterorum/ ac passim circūfusas ad ocludendos/ & opprimēdos a tergo nostros misit, ne ullum effugium pateret obfessis/ratus fortę Scanderbegum quocumque ipsum eo modo uiuum in manus suas uenire posse/Sensit fraudę ueteranus dux moxque concitato equo/ Mose cum ceteris ibi ad medię aciei sustinēda onera relictis/ ipse cum expedito equitum agmine ad dextrum latum puolat, & progredientes ad p̄stitutas insidias hostes p̄ aspectum inhibuit, Deinde cominus illato pede acerrime urgēs loco mouit/ trātulitque animos hominum ad proprię salutis curam/ Quattuor amplius hostium milia erant/ Epitenis uix duum milium implebat numerę. Par itaque aliquantulum uictorię spes, & ardor animorum fuit/ Licet dimicatio dispar, quum longe plures illoz caderent. Musachus a sinistra parte euocatus/ & ipse a sociis toto agmine in hostem incubuerat/ Ita tripartitę copię utrinque

triplicis speciem prælii effecerant/ Moses consilio magis q̄ dextera rem gerebat, neq; indulgere ferociaꝝ suoz/neq; minimū adire periculi volebat, Donec prosperum aliquē successum/ & exordium uictoriaꝝ à cornibus conspexisset seruare recentes suoz uires/ & densatis ordinibus differre fortunā tergjuersando in aduentum socioz. Feribassa eo insolentior instabat & crebro ad suos conuersus.

IN Ferte pedem clamabat focii, Vt imini diis propitiis, ut imini uictoria dū torpent hostiū gladii/dum fenescunt uires. Perite deuota uobis capita. Excindite scelerata ferro pectora. En q̄ ignaua undiq; omnia. Vix hostile quicq; aspiciunt in hoste. Non uultus hominibus/non uox/nō motus aliquis/index animoz apparēt. Vel protrahunt fortasse in noctē certamen tenebris afflueti prædones. Vobis apta luce est utendū/ & è manibus hostiū ea cōsilia extorquēda. Nunc & uirtute/ & numero supamus. Nox expectata/ & pluribus pauciores, & ignauos fortibus ē æquatura. Sed qd hos increpō qd insequor: qui uelut æstus maris subito cessabunt/ ubi pcellam saltuleris. Abscindendū caput ipm, ceteroz: sicut uilis/ ita facilis sanguis. Vbi est nephādus trāsfuga ille tor auctor maloz: quē incruentis uobis/ si cū mihi aliq; hodierni prælii offerat casus/ solus cōficere cupio/ & elatam tantis latrociniiis feram socioz: mactare manibus/ Longū hoc desiderū meū/nō noua aliqua/ & subita libi certaminis est miles/iādudū est q; hoc cogito/ animūq; meū istuc iādū sollicitat certamen / & scelerati hominis supplicium/ experiri iuuat/ an & hoc ferrum nocere possit/ An penetrabile corpus illi/ unde ea uiriū uis, & in quo felix tādū bellator iste ceteros superet mortales. Eo uociferans modo minus q̄ duceem deceet/ perustrabar passim oculis/ sicubi eum conspexisset/ & abalienato à reliquis animo solum manu/ solum uoce poscebat/ Milites nō inuiti audiebant hominem/ & licet inuicta omnibus ducis nostri uirtus uideretur/ expectabant tamen intenti (ut audidum est uulgus rerum nouaz:) tam pulchrū spectaculum cernere sperantes præterea alterutrius uictoria finē sibi eius diei potius laboris ac sanguinis futurum/ Multi tamē/ quibus maior rerum cura/ & honoris inceserat ratio lentibus nequicq; alloquii/ ne ignauia tacite imputarent uiro/ summo studio singulare illud certamen dissuadebant. Perniciosam æque ac nullius exempli rem esse dicentes/ ut duces ipsi eius rei præberent spectaculū, Cuius deberēt esse spectatores. Militares esse eas contentiones/ & priuatoz: munia. Imperatoris partes magis in consulendo/ & imperādo/ q̄ dimicādo sitas esse. Non defuturos plures alios. (Si res ferat) qui inrepide id muneris obeant/ ne ipse ea ferocia/ & auditate periculi possessum iam iam decus & certam uictoriā alex cōmitteret. Surdis ad omnia auribus præfectus/ neq; uel tantū salubre consilium ad animum transmittens/ ut stolidum propositum differret / dum signum aliquod bene gerendæ rei à cornibus affulsisset / concitato propere equo/ militū stipatus agmine Scanderbegum clara uoce compellans parare se ad pugnam iubet. Ille & si audisset nuper omnem ferme orationē uiri/ nihil tamen ab incepto dimicationis ardore auocatus/ uel dissimulans regio decore/ uel contemnens uix caput conuertit. Vbi uero & expeditam præ oculis uictoriā/ & instantem molestius Barbaz: uidit/ Adductis ad eam

partē militibus/mox & ipse recenti successu ferocior: ac hostili cruore resperſus cō
uolauit. Poterat Barbarę is præſentis aspectus/poterant fulz̄ ſuoꝝ ex lateribus le/
giones/ac tanta militū iactura cōmouere. Debebat talis fortunę ſuę facies illū per
terrere/& extinguere coipſo illi oēm dimicādī cupiditatē. Tamē uel coactus ſaris/
uel pudore phibitus à retractando nihil de præſtino animi habitu mutare uiſus eſt.
Qui uere mox ex omni parte tela, & publicus furor inhibitus à ducibus. Non tu/
mulus/non clamor/non hoſtile quippiam auditū/Circūſuſi tamē milites/ac pur/
purati circa Caſtriorū/non precibus modo, ſed cōtentione agere/ut manibus ſuis
clamorſam bellū illā relinquerēt/caput tñ occiſi debere impatori/Reliqua omnia
ſua eſſe. Magis futurū & ex eius/ & Epiroicę rei dignitate/ſi ſentiat Ottomanus
pares milites Albanos ducibus ſuis/ſq̄ pares imperatores. Indecorę præterea uideri
tantū principem eam gloriā reꝝ geſtaꝝ/& tot annoꝝ laudes cū infami Amura/
this ſeruo dimicando in diſcrimen dare / ſe noui decoris nihil exinde expectare
poſſe Feriſbaffam illuſtiorē eo factō/ſq̄ reliqua omni anteaſta uita futurū. Ad ea
Scanderbegus miſiſce omnium animis/ac priuatis in ſe ſtudiis collaudatis/inter
apparandū/quæ ad id genus certaminis in rem erāt. Auertat inquit deus optimus
maximus ſocij, ut dum hæc dextera ad telum gerendū ſufficit/ dum uiget in cor/
pore tale uirium robur/extorqueat à me quiſq̄ ueſtrū huiuſmodi fortunæ euentū/
quemcūq̄ parauerint fata. Seruate in aliud tēpus officia iſthęc ueſtra/quā ſenem
me/& haud ſaris uiribus meis ſidentē uidebitis. Nunc cauiffe potius uos oportet,
ne dum nimio plus ſalutis meæ anxii eſtis/laudis uideamini inimici. Quid enim ſi
ad uos (ut poſcitis) id periculi tranſulero/ dicturus eſt hoſtis/ niſi tergierſando
apertam timoris diſſimulare confeſſionem / quū ſentiam me ſibi parem non eſſe.
Nam (quod ad uos attinet) non priuatoꝝ hæc tñ/ ſed imperatoꝝ etiā q̄ andōq;
munia eſſe cōſueuerūt. An pudori Alexandro/cū Poro Indoꝝ rege gloriola illa di/
micatio fuit? An Pýrtho cū Pantacho duce ſingulare certamen illud uirio dedere
ueteres? Marcellos hoc in loco/Torquatos/Coruinōſq; cōticeſco, qui prouocantes
hoſtes magna ſua ciuiūq; ſuoꝝ gloria pſtrauerūt. Mea ſors hæc/manibus his ſub/
eunda/me hoſtis poſcit pdigus minag, Me trux bellua cōpellat/Ignauus ſim/ſi re
cuſem. Ingratus ni tanto hois deſiderio morē geram/ſatis dignus eſt/qui factū hoc
ſentiat, quē tanto nō indignū impio ſenſit Amurathes/Iſis dictis mox unū/è ſta/
tionariis ad Barbarę, ut ad iclus pararet ſe/mittit. Ipſe ſubiode maximo militū cla
more euectus in deſtinatū certaminis locū prupit. Minus nobile ſpectaculū fecit/
ſicut impar hoſtilis ducis uirtus/ita præproperus exitus/Primo nāq; cōcurſu teſoꝝ
excepta in faciē cuspide Feriſbaffa eo ſolo iclu corrues ſimul & equū/& uitā reli/
qt. Scāderbegus dimiſſo cadauere/ſpoliisq; iacentis/& ad ſuos reuerſus inire ocuis
oēs pugnā, & inſtaurare undiq; plū iubet. Non expectauere hoſtes/ſed ubi ſtratū
uidere ducē p̄ denſi accurrētes tractū pedibus cadauer ab ignominia/ deinde haud
ſatis cōmode tutari conati ſunt pp̄ interuentū nroꝝ/ eo officio deſuncti totis ſignis
effudere ſe in fugā/illi prout auide pdierant/multi fugiētibus inſtare/Anteſignani
p̄ſertim donec receptui dato reuocari ſūt oēs. Ita priuata ſimul/& publica uictoria

Ictus Epireſis ubi quieti omnia/ & nihil præter ueligia hoſtiũ/ac frigida iacentiũ corpora uidit. Mox unguis ad legenda occiſoꝝ ſpolia dimiſit. Ipſe inſi uctus eũ eũ reliquis copiis/ & promptiſſimis quibuſq; neq; morus fieret ab hoſte obſerua- bat. Amurathi nunciata hæc primo/ deinde uifa ita dolorẽ mixto timore incuſſe/ rũt/ ut uocẽ aliquandiu nõ emiſerit. Quũ ita uelut inuiſus ſuperis fuiſq; prohibi- tus fruſtrata undiq; ſpem ſuaũ uideret. Sed retrocedẽte paulatim ui doloris/ quã in ea re prudentiſſimus quiſq; procurauit/ atq; egit. Primũ nanq; diſpoſitis unliq; militibus ſollicite obſeruare omnia hoſtis cõſilia iubet. Deinceps deductis à muris q̄buſdã minoribus machinis locat ab ea parte caſtroꝝ/ qua ma- gis ſolitus aggredi hoſtis/ & opportunior iniuriẽ locus apparebat. Auclis præterea copiis ducis occiſi/ ac quattuor milibus in ſupplementũ ſuffectis (totidẽ enim ce- ciderant) ad cuſtodia munimentoz; collocauit edicto ne quis ſigna extra efferret ad dimicandũ eũ hoſte/ niſi cominus inuectum in caſtra uidiſſent. Tunc tormẽtis ad id ipſum locatis magis q̄ corporibus ſuis rem gereret/ Facile eo modo ratus in cruento milite ſuo omniũ certaminũ ueteres/ & nouas iacturas reſarcire/ Ita & cõ mode ubiq; prouiſum/ & oppugnationis urbis nõ omiſſa. Corruerãt tamẽ animi bar- baris/ deſecerant uires/ conſenuerant ietus/ ubi inſœliciter pugnatũ in campis/ ſe- ciſq; q̄ expectauerant belli fortunã inclinãſſe cõſpexerunt/ & priuata ducis noſtri uirtus/ fortunãq; multoz; ſibi cõciliauerat animos/ illoꝝ præſertim/ qui ex ſucceſſu rez; formãt/ uariantq; fidem. Quare ea die tranſſagarum ad noſtros numerũ am- plius quã quaginta fuiſſe inuenio. Oppidanis uelut alimenta quãdã audacia/ & ui- riam uictoria ſocioꝝ præſtiterat. Exin acrius ſemp pro munimentis inſtare/ neq; reſpirare unq; ſinere/ donec feſſus iam hoſtis ſupuenientibus etiã tã diu cupitis re- nebris relictis opibus ſigno receptui dato reuocatus eſt in caſtra. Sterit ea dies tũ- rano ſeptẽ amplius miliũ militũ iactura/ ſaucii fermẽ plures/ q̄ integri exceſſere. Ex oppidanis. LXX. deſiderati/ Vulnerati nonagintaduõ/ Adẽo ut rareſcente in- dies noſtro multoz; animos timor inde ceſſerit/ ne deſendentũ aliquãdo paucitate urbs cuſtodiri nõ poſſet. Igitur intentiores quortidie ad reſcienda mœnia/ & con- ſtruenda munimẽta/ ne penitus obnoxia telis hoſtiũ corpora offerrent/ curã oẽm trãtulẽrũt. Erigebat tamẽ illud p̄cipue feſſos/ & acuebat animos incluſoz;. Quod eandẽ ſemp principis ſui fortunã aſpiciẽbant/ & hoſtilẽ exercitũ tot cladibus ſor- didatum/ ac magna ex parte diminutũ. Scãderbegus aut̄ priuſq; deſcendiſſent ex monte regiã copiaz/ lectis tutiſſime iacentiũ ſpoliis duplici ouans uictoria abſceſ- ſit/ & receptus in caſtra/ quod noctis ſupfuit cantibus/ iocisq; uariis cõluſpit. Præ- de tantũ aductum/ q; iã ſacietas homines ceperat/ equoz; præſertim/ ut concede- rentur promiſcue ignauis/ fortibũq; multi dona regulis uicinis eũ alia gaza ho- ſtili miſſi. Cõfluxerat præterea ea tẽpeſtate multitudo mercatoꝝ/ ex Italia aliisq; lo- cis/ qui emptos pecunia/ uel mercii facta pmutacione abducebant indies ex pro- uincia. Qui ueruat iam pauor per uniuẽſam regionẽ/ & perinde cõtẽmni ceperat ab omnibus Ottomanus/ quũ ſic cõfractas penẽ eius uires uiderent. Scãderbegus quõq; ipſe iã iã urbis obſidione relicta diſceſſurũ ultro credebat/ neq; amplius tot

acceptis iacturis morā tracturum in Epiro/crebros tamē spectatores quortidie de cernebat, qui regis cōsilia explorarēt, sed nullus motus apparebat à castris hostiū. Itaq; ipse impatiens ocli cū duobus equitū milibus per aspera montiū progressus oberrabat indies loca/ & cōtēplabat omnia/nēq; satis poterat cōicētare, qd cōsiliū uer sarēt hostis si quos frumētatores/ & uectigales tyrāni intercipe poterat affixus stabat. Aggrediendoz; nāq; castroz;/ uel cōgrediēdi apto cāpo nulla usq; ruta oc/ casio apparebat/quū & unitas tantę multitudinis uires/ & detectas à trāsfugis insi dias machinaz; timerēt. Obequitabat tamē pluribus locis cōspiciēdus hosti/ ut eli/ ceret ad certamen uiros ea militū paucitate spe bene gerēdę rei iniecta. Sed ea cōsilia nullus unq; euentus est sequutus. Nam uelut obfessi in stationibus barbari uix pedē extra uallū mouebāt/quū edictū à principe fuisse capitali pposito animad/ uersionis metu/neq; iniussu suo, nō solū in hostē pugnaturus egrederet/ sed neq; ēt pugnādi ullā facerent mentionē. Epirensis ubi inanem expectatiōē suā uidit, ple nus curaz; indignationisq; reuertit in castra/cōsultaturus/quaz; ratio obsidienis sol uendę/ & fugandī ex puincia hostis esset ineunda/quū aliqn & imparē se ad uim apertā/ & hostē nihil temere agētē cerneret. Sollicitate ad arma socios/ & regulos nominis Epirotici/cōicētare/ac dare fortunaz; pignus totius summa: rez; nunq; satis tutum uisum/quippe cū licet certa apparuisset uictoria/non posset tamē tanta res sine multo suoz; sanguine cōparari. Illud ex multis cōsiliis melius est uisum rece/ ptūq;/ ut solito renore bellū cū barbaro gereret/fineretq; marcescere hostē / donec tacitis exhaustus incōmodis senescētib; indies uiribus ulro maleceptā puincia damno suo deponeret/se eousq; nēq; de ullius fide/nēq; de fortuna conqueri posse. Sfetigradenis cōstantiaz; ea iā dilucere exēpla/ ut oēs constanti/ quietissimoz;q; ani/ mo esse possint/ Urbē præterea rebus singulis/qbus indigeant obfessi nō ad usum solū, sed abusum cōmunitā. Itaq; hostem uel nihil diucius moliturū in muros/ uel maxima suoz; pernīcie urbē tentaturū, præsertim cū opibus occupata oppugna/ tionis multitudine castra ipsa iauadi paruo negotio campestribus copiis possent/ & affici undiq; ignominia tyrānus, Hæc propalā hilarī uultu/pulchrīq; fiducia ia ctabat Scāderbegus. Varii tñ intus estus curaz; urgebant sollicitū uiri pectus, in/ terpretabatur cōsilia Amurathis, prout euentus postea ipse rez; nō fallum estima/ torē ostēdit. Silentiū illud/ & ocliū lenis nō minus q; arma ipsa timebat/ utpote cu/ ius longo usu nouerat ingenium, auro & largitiōibus munerūq; copia oppugnari posse urbē assidue cogitabat. Subinde mortaliū pectoroz; cupiditas facile omnia ti menti suadebat/ & penetrabilia auro mētia/ac corpora uiroz; quaz; omne ferri ge nus cōtēpssissent/nō uanū suspicionis metu in cutiebāt/quū præcipue facillimū ui/ deretur uoluenti singula, in tanta præsertim multitudine aliquē reperiri posse/ qui nefaria ea libidine obeccatus sordidas cōditiones ad sceleratū animū trāsmitteret. Nēq; de Sfetigrado nū ea sollicitudo ducis erat, sed de ceteris quoq; urbibus, Cro ia præsertim ne occulta alicuius pfidia/ & secreta suoz; cōsilia cū Ottomano aliqd struerēt. Quare nihil moratus Tanusio tñ/ & Musachio sociis cōsiliū acceptis/ & tri ginta nō amplius uiris sibi adiunctis militari ueste amictus ad disquirēda omnia/

Edictū tyrā/ ni per oia castra.

& digitū ad fontē (ut aiūt) intēdendū ire prexit. Ita hic Epÿrensis/Inde Ottomanus uariis ambo curis alter alterꝝ timentes anxie torquebant. Ceterꝝ Ottomanus totos eos dies (ut ante dictū est) castris inclusus uaftris cōsultationū discursibus cōsumpsit. Nā ubi nihil uel arma/uel minas/uel diutinā obsidionē/& crebros armatorꝝ insultus ad urbē potiundā satis esse cognouit/& perseare in p̄tinacia oppida/nos uidit, alia sibi uia fortunā tentandā esse statuit, licet non deessent, qui instandū adhuc ferro/& urgendā solito apparatu urbem dicerēt. Plures autē qui nihil ultra tentandū in ea rei difficultate affirmarent/Sed uel discurrendū totis signis ad deuaustationē hostilis agri/& ceterarꝝ regꝝ incendia/& insequendū hostem qui tot elatus uictoriis per omnis cōtemptū periculi cū ignobili uiroz agmine passim uaga retur/Vel relicto Sfetigrado Croiā copias deducēdas, ibi fortasse meliore fortunam gesturos & obsideri posse in ea urbe Scāderbegum/ sicqꝫ unū iūm hostem habituros. Facile n. credebant ducē curam eius loci nulli præterqꝫ suo ingenio fideiqꝫ cōmissurū/Hæ sententię haud quāqꝫ ad animū tyrāni transiisse, sed sp̄retę æque/atqꝫ abiectę sunt. Nā prædandi agri ridicula/ac penē puerilia cōsilia nō īmerito dicebat esse, quū nihil fermē usqꝫ apparetet/unde uoius posset militis libido exararari. Ita ante eoz aduentū p̄curauerat omnia Ep̄rensis/Castrioti quoqꝫ insequēdū nihilominus stolidas cogitationes suozꝝ ridebat, p̄niciosissimū iniquens salus Ep̄roticos/& inaccessa ferrarum magis qꝫ uiroz cubilia eo inani studio adire, quippe quū nihil aliud eo cupiat hostis/Croiā præterea copias trāsmittendi nouas ambages/& refugia fortunę appellabat. Scilicet pugnatiores ibi eos futuros/& alios Sfetigradi/aliōs Croiæ deos esse. Subinde dictitans/scilicet in minoribus male exprā uirtutē/fortunamqꝫ ipsozꝝ/ad tantę rei onus inani quodā appetitu trāsmittendam/& intransibilibus intima Ep̄iri/ac umbilicū ip̄m hostilis imp̄ii ueluti exordiū/à tergo Sfetigradū relinquendū. Ita his cōsiliis sp̄retis/aliis adhuc nō inuētis omnia in incerto erāt. Et abscedere tyrānū hinc pudor/& indignatio plusqꝫ credi potest nō sinebāt/inde tentare quicqꝫ diutius satis cognita fortuna phibebat. Scabat igitꝫ dissimulato dolore Ottomanus, & ne nihil ageret perstructa paulatim occasione, ea cæpta colloqui copia benignis uerbis hostes pellicere aggreditur/apta iritamēta/ad ingenioꝝ leuitatē/& quod magis cecā hominū libidinē inuitat/ingentia dona proponēs/& ingentioribus etiā p̄missis sese ostentans ad portas aperiēdas/& præsidū in urbe accipiēdū pellicere conabat. Varias subinde à ciuibus respōsa tulit, oīa tñ recidentia in idē/nō esse cur ad mutandā cū muneribus fidē descenderēt/Scāderbegiqꝫ amicitia cū alieno iugo p̄mutarēt, cuius neminē ad eā diē p̄cēniteret. Conlociata sibi oīa cū eo esse, & ad ultimū futura. Aluit tñ ea spes Barbarꝝ per aliquot dies, quū tanta p̄silię p̄m̄ia p̄posuisset, quæ uel obstinatissimos labefactare animos possent. neqꝫ eū sentētia fefellit postremo. Exciuit nāqꝫ fordida cupiditas hominē quēdā p̄ditū/qui p̄niciosis muneribus/& barbari pollicitis muneribus corruptus præsciūs cōmodis/ciuū patriæ/ac socioꝝ salutē ne l'locci qdē faceret. Obseruato itaqꝫ tpe quo custodias falleret, habitis ex occulto sermonibus cū qbusdā exploratoribus regū signarā ciuitatē mercede pactus est. Sed nō obtulit tā cito cōsi-

Sollicitat Ottomanus oppidā ad ditionem.

Att. nanā Diبرانꝝ supp̄stitionem/ac oppidi ditionē hosti, cuiusqꝫ descriptionem.

lium fortuna nefario proposito uiri, & hęstabat timidus scelere aliquid temptare,
 Ne detecta fraude prior ipse tanti mali piculū pnicie sua lucret/nō portas/& ser/
 ras moliri/nō effringere claustra aggredi ad excipiēdos hostes satis tutum uisum/
 quū oīa ciuiū custodiis tenerentur/nō sibi socios cōsciscere, qui nocturno tumultu
 occisis optimatibus cōsternatā ciuitatē opprimerēt / traderētq; bar baro, quū alie/
 niissimos ab ea re omniū aios cognosceret, Infixūq; uiris/aut defensa patria uicto/
 riā reportare/aut expugnata speciosam mortē oppetere uelle, cerneret. Montana
 urbs erat/& in editissimo uertice saxi sita/nulla neq; intus scaturientis aqua/neq;
 ppinqui fluminis cōmoditate utens/unicus erat intus puteus aqua uetusta populi
 cura/tū ad priuata hominū cōmoda/tū magis ad bellos necessitates, si quæ inci/
 dissent, in medio urbis uico effusus constructūsq;. Pręsidū omne (ut diximus) ex
 Dibrensi milite cōstabat/subiecta ea gēs Scāderbego/sed nō usq;quāq; Epyrotici
 noīs/& linguæ erat. Duas nāq; Dibras regio hēt illa/sicut natura/ita nominū etiā
 distinctione seiunctas. Et alterā qdē inferiorē/alterā uero supiorē Epyri accolę uo/
 cant. Inferior plana ferē tota est frugiferis circūdata cāpis/& rez; omniū fertilibus
 Albani/& Epirotę incolūt loca, fortissimi bello populi, quoq; p̄cipue armis Castrio
 tus & seruauit/& auxit impiū/& ardua queq; ac difficillima expediuit/Ita ut ue/
 lut Colophonē quendā ad oēm bellos uim/& hostiū molē illos haberet. Egregios
 inde uiros uniuerso promptissimo tpe habuit/qui nō imparitiis minus/q; militari
 bus rem Epiroticā iuuerūt. Superior Dibra Montuosa est & aspera ferax tamē/
 & Macedoniā tū ipsa loci uicinitate/tū similitudine morū cōtingens Bulgari/siue
 Tribali habitant/Ferox in armis gens/& nō minus Scāderbego multis p̄clarę uir
 tutis/si q; meritis grata. Propior tū externis/q; Epiroticis moribus/& abhorrens
 in multis ab Albano cultu gręcanico ritu uictitabar, & p̄lrasq; eoz; supersticiōes se/
 quebat/Hinc occasione nephariū p̄positi sceleris ille p̄ditor sumpsit, ratus si ali/
 cuius in puteo demersi aialis cadauer cōspexissent Dibrenses/subituros potius ul/
 timā perniciē/uel foedissimas pacis cōditiones admissuros/q; eā amplius aquā hau/
 sturos/neq; uanus eius rei ælimator fuit. Nā quū noctu p̄iecto in pureū cane cō/
 taminasset aquā/ea re postridie mane p̄specta/quū rumor alius ex alio totā urbem
 cito p̄uasisset/ Tumultus ingēs undiq; exortus, ac prope seditionē res fuit, dū tanti
 auctor sceleris quæritur/nec inuenitur/Dolentibus nicē suā Dibrensibus, proditos
 se/& uelut ignaua pecora iam siti oēs extinctos iri. Vix. n. ullus est inuētus/qui nō
 magis id aquę genus/q; hostile iugū formidaret. Clamātib; aliis incēdendā urbē,
 & per medios hostes erūpēdo cōsulendū fuga sibi, aut fortiter cadendū. Leuissimū
 tamen maloz; dedicio uisa/Sedatus itaq; paulatim dolor, & clamor ubiq; cessauit,
 lam feroces uiris spūs tā paruę rei momentū abstulerat, lam relegata fides simpli/
 tiosa p̄ctora reliquerat/lam facilior barbaris aditus, & placidiores hostilibus allo/
 quis aures factę/sollicitiq; undiq; milites quas nup tā gloriose spreuerāt/sordidas
 pacis cōditiones ab Amurathe petitori ultro ire parabat/Ciuium minor numerus
 longe erat/Itaq; impares uiribus Dibrensiū nulli uel cędendū/uel expellendū p̄ressi
 dii/cōsilia inire poterāt, quū p̄sertim uel si cecissent eos/nō satis paucitatē luoz;

Descriptio
 Dibras.

ad muros custodiam esse uiderent/Remebant tamē omnibus locis/nunc perfidiā illoꝝ nunc inanem superstitionē acculantes, Incessentēsq; querelis Scanderbegū absentem/Quod patriæ, & salutis suæ curā in eoꝝ manibus tradidisset/Attonitus in eo tumultu Perlatus, & Comenta pronioꝝ ad perfidiam animoꝝ, Corruptionē a quæ causantiū ratus, ac p̄dita oīa credēs, prohibuit primo quiq; posthac cū turcis se incōsulto decerni. Deinde p̄gressus in foꝝ coacta ī modū cōtionis multitudine. I T A Ne inquit Dii boni tā leui momēto fides fundata erat Dibrenses, ut nō minus animoꝝ nūc uestros, & illam tot bellis spectatā constantiā/q̄ aquā ipsam corruperit, Quisquis ille est tanti reus criminis diis pariter/& hoibus inuisus/uix possum (proh pudor) mei compos esse/animūq; meū cōponere, quū & p̄niciosissimas has cōsultationes uestras/tāq; subitā reꝝ omniū mutationē, & leuē, ac ridiculā quidē eā causam tantę indignitatis aspicio. Prodere patriā locioꝝ satius ne uideat, uxores/liberos/aras/focos/deos ipsos in manus hostiū trāsserre, Et uos tā insignis p̄fidie reos in omnia sęcula offerre/q̄ sordidiori hoc, uel (ut uos appellatis) scēdissi mo etiā pota cōtaminatos, & obnoxios p̄claros spiritus tantā animoꝝ mūdiciā, & si dei nitore seruare/Nihil uideo cur peccatis milites, ni Demon aliq; cōsilia uestra sana p̄uerterit/sam eō decurrit: ut dū sup̄sticiosiores sumus q̄ par est/honestatis/pietatis/si dei rationē uniuersam abiiciamus, & malimus/ut p̄idos nos q̄ minus sup̄sticiosos hoīes appellēt. Ridebūt mortales/mirabunt̄ posteri/detestabunt̄ et hostes ipsi tā solidā, fidei mutatę cām, tā faciles ad stultā, futileq; p̄fidia aīos, uel potius credēt oēs (in q̄ suam tñ & ipse ni aliā uos mentē indueritis) licet inuitus de scēdo. cōptos barbaricis muneribus uos, & bñficiis p̄occupatos comētitia hāc cām p̄fidie uestre nūc uelle p̄edere/qua certe obiecta cū culpa corā oibus uacare cōtēdatis/culpā p̄fecto omniū iudicio, scēlestissimūq; facinus cōfessioe uestra cōfirmabitis, quæ enim est tā efficax rō? Quis p̄suasionis modus? Qui tot simul honestissimaz reꝝ, Ac Scāderbegi officio s̄memoriā abolere à p̄ctoribus uestris potuerit? Quæ tā fœda aīoꝝ imbecillitas, mentiūq; incōstātia, ut ad eō parua, cōtemnendāq; res totius utilit̄/& honesti discrimen abstulerit à uobis, ni aliud sit tanti motus p̄titiū/alio morbo infirmi sēsus, & corrupta ingenia/Hæc ne Scanderbego p̄mia Dibrenses/Hæc cōstantiæ documētas/Hæc gratissimis hisce ciuibus/& sociis uestris debita exolutis/Piget ea apud fortes uiros referre, Nihil tutū usq; erit/Nihil sanctū/Nihil integrū/si tā delicatū p̄tēxtu, & perfidū sit genus humanū/si tam leuibus de causis mortaliū pendeat fides/Et quis tā ignauus est/tā perditus hostis/qui nō semper aliquē inueniat modū nocendī insidietur/tentet/experiat̄ omnia/si tantū uideat promissum fraudis fructū, Frustra mœnibus circūdēdere urbes patres nostri, Frustra aggeres/& turres in iugis montiū cōstrictez/Frustra & armatorum p̄ædia adiuuenta/si mutabiles cū singulaꝝ reꝝ/& tempoꝝ mutatione homines gerat̄ fidē/Si ratione h̄yemis & estatis uelut arbores alios induamus/& inuicē exuamus animos/Quid si imodici calores & intēperies cœli corrupisset aquā factari eratis? Nempe istuc ipsum/O perniciosum fidei genus/O detestabilem in genioꝝ leuitatem/sic agimus/sic loquimur de urbis salute/libertate/uelut de re hu-

Oīo Perlatus
urbis p̄fecti
ad Dibreses
suos ne se Oc
tomano de/
dant.

millima orta sit cōtentio/Pedibus trahi oportebat uos exangues, semineces/de loci
 huius possessione/nō sic uoluntarios/integroſq̄ tam præclarę dominio fortunę ce/
 dere/Nos ipſi (ſi diis placet) ultro inuitamus hoſtem/subdimus iugo collū. Abro/
 gamus libertatē/ſus omne/ſaſq̄. poluimus/Ne ſordidiori potu ſuſticioſa ora inſi/
 ciamus/Sienē Dariū illum Perſarū ſuperbiſſimū & lautiſſimū regē, Quū ſupatus
 ab Alexādro noſtro ſcēda fuga memorandę cladis ueſtigia recenſeret/Oblatam à
 Seruulo ſibi turbiſſimā aquā/quā inter fugiendū circa equoz ungulas & cada/
 uera occiſorum collegerat, recuſaſſe auდიတိſ? Accepit inſolentiſſimus rex, Et quū
 hauſiſſet/nunq̄ ſe bibiſſe libentius teſtatur eſt/Præterit ita iugum hoſtile. Diſtulit
 fortunā/& regioſ ſeruauit ſpiritus/qui Caium Mariū magni nominis Romanum
 imperatorē in bello ardore/& inter militaria opera/ac obſeſſarum urbiū munia
 obuunda/Coctam nē ſemper habuiſſe refert antiquitas? Quid (ut Saguntinā per/
 tinaciam omittā)Petilia ciuitas in Brutiis Annibaliſ tēpore memorabili/ac propē
 incredibili exemplo nō ne fidei ſuę conſtantia poſteris teſtatam reliquit? Quę nō
 canū modo/quos tantopere uos exectatis / ſed omniſ generis quadrupedū carne/
 ſutrīnēq̄ coriis/radicibus/ & corticibus/ſtructiſq̄; cois ueſci nō dubitauit, ut rece/
 ptam ſemel Romanis fidem/& nuda ſeruaret mœnia/Themiſtolem illum longe
 clariſſimū Athenienſium Ictiferū poculum hauſiſſe ferunt / ut ingratiffimā patriā
 interitu ſuo liberaret, Multa ſunt per omnia ſęcula uetuſta, & noua huius generis
 exēpla, quę uos ipſos uobiſcū uerſare/q̄ me referente cognoscere malo/ Sed alie/
 nam fortaſſe patriā dicetis non ueſtram/Vobis tradita/Veſtra eſt Dibreñſe/ Ve/
 ſtram poſſiſſimū fidem ad id muneris elegit Scanderbegus/Vos teſtituere princi/
 pi cōmiſſam uobis urbē oportebat/Date quęſo modū/tempuſq̄; perditis conſiliis/
 nec uim/ac neceſſitatē appellate/quod peruerſum cōſiliū appellandū ſit/ Quid.n.
 ſi ſpretiſ cōditionibus deditiōniſ ueſtrę ad ſupplicium uos uocet Ottomanuſ? An
 recuſaturi exitialē potū ſitiſ? Hauſturi quidē omneſ potius q̄ in uoſmetipſoſ ſæ
 uituri/Nunc quia ſaluis uobis nihil præterq̄ fideſ perit/Inſanitiſ eadē cōtagione
 omneſ adeo/Minimū maloꝝ inuiolatę crimen fidei uidetur. Nequeo animo meo
 imperare Dibreñſe/Nequeo lachrymiſ tēperare/quū obuerſatur ante oculo� nūc
 illa cōcionantiſ principis noſtri ſpecies/Obreſtatiōeſ illeꝝ/precęſq̄; diſcedētis/ quas
 in hoc ipſo loco nuper tanta ueſtrū corona fidē ſinguloꝝ appellanſ creduluſ iacta
 bat. Quū fremitūſ item ueſtroſ illoſ/& audaceſ ſinguloꝝ tū publice/ tū priuatim
 pollicitationeſ/ac fortia dicta recolo/Vbi nunc uoceſ ille Dibreñſeſ? Vbi ferocēſ
 ſpirituſ? Vbi urbi huic deuota pectora? Vbi tā audax uitaſ contemptuſ? Eoſdem
 quidē uiroſ/eadē arma uideo/Diuerſum tamen animoꝝ habitum/& cū deplorata
 tam urbe inſœliciffimū regū omniū ſtatū/ Adeſt/adeſt forte in oculiſ ueſtriſ ſollici
 tuſ princepſ tam inſignis perfidię ſpectator, Quem putatiſ fore ciuſ quē ceteroꝝ
 animū? Quoſ prouincię tumuluſ? Quā totiuſ Epirotici nominis fortunam quū
 ea maloꝝ / & calamitatiſ ſuę initia fluxerint à uobiſ, Proponite ante oculoſ dum
 integrum eſt/ facti huius indignitatem, & ſeruare uoſ uobiſ, Retinete patriam ſo/
 ciorū / Retinete libertatem/dignitatemq̄ ueſtram/ quę per ſummū ocium tenere

potestis, Respicite mœtos ciues/Respicite meipsum iam iam/si patimini/ad ge/
 nua uestra prouolutum/En offerunt iugalum omnes/En trado & ipse hoc pectus
 uobis Dibrenses/Aperite ferro/aurite.(nihil enim recuso) sanguinem hunc si iu/
 uar potus iste/si fidem ipsi uestram/si urbem hanc aliter seruare non potestis, Sed
 heu quos nunc sermones uobiscum iacto Dibrenses / Audire sine lacrymis hæc
 apud uos loquentem potestis? Neq; moueo (ut mihi uideor) iam quæpiam ua/
 nas adhortator, quos nuper/dum cruentis sanguine uestro mœnibus instaret ho/
 stis ad pericula / sudores / & extrema quæq; audenda uel nutu solo mouere potui,
 Expirassetis utinã tunc mecum omnes/potiusq; ad istas nunc consulationes, ne di/
 cam mala me uobiscum fata seruasent/Poteratis tunc impransi totum diem transi/
 gere in armis & pati sitis / ac caloribus tolerantia perdurare pro muris istis / pro sa/
 lute socior; / pro Castrioti / & Epirotici imperii dignitate/Nunc quã omne ferruẽ
 iter per summã laudem ementi sitis, & uerius hostem in castris obsederitis / q̃ ipse
 obsederit uos/Inani hac superstitione debonestare & pessundare omnia uultis/In/
 tuemini, Itaq; repeto / Intuemini sordidatos ciues / Audite iustissimas socior; que/
 relas / & preces obsecrantiu; / Ne quos uobis tantis officiis / & sparso passim cruore
 deuicistis / nunc uel tanq; iumenta tradatis hosti / uel extorres patriam per summũ
 dedecus stipem mendicare cogatis / Momentaneũ hoc erit Dibrenses quod nunc
 uos abhorretis tantopere / Palatũ tantũ / & labra uestra inficere / Perpetuas uero ca/
 lamitates/perpetuas sordes/eterna mala amissa semel miseris ciuibus patria obli/
 uatio isth.ec uestra est allatura, neq; ora solum/oculosq; ac singulos sensus cona/
 minabit/sed uret cõtinua laceratione animos / & memores nequicq; spiritus liber/
 tatis, Sed (ut nullus sit hor; respectus / nulla honestatis ratio / Vestra salutis uestri
 capitis non minus (ut opinor) cura est habenda / Seruaturũ creditis tyrannum
 pacta uobis/cuius uos totiens omnes pacis conditiones insolentissime recusastis?
 & studio tuenda: libertatis dictis/factisq; ita hominis indignationẽ in uos acuitis/
 ut nihil expectet / nihil quærat dies / noctesq; q̃ unde tãdiu conceptũ uenenum in
 capita uestra/in hanc urbem euomat/Abimus scilicet sequentes fidem Amurathis/
 Transibimus per tot armator; ordines in hostiu; oculis integri/inuiolatis/ Quos tot
 publicis/privaticq; calamitatibus affecimus / ut uel si profubeat Amurathes/uel si
 ipsi nolint/Manus tamẽ ipse hostiu; impatientes odiu; ulciscendi cupiditate sponte
 sua sine in ferrum dilapsur; .Poterunt barbari? Quis furor hic, quæ mentiu; insa/
 nia, truces hos aspectus / & cruetas adhuc sanguine suo dexteris intueri / neq; sub/
 repeti cuiq; tot cladum / tot malor; recentium memoria? Non feruebunt iustissimo
 dolore pectora / quã fratrum / parentum / quã filior; occisor; umbrã ob oculos ob/
 uersari uidebunt? Victimæ omnes (mihi credite) erimus Dibrenses / Et (utinã dũ
 omea auertant) Dabim. ut pro cuiusq; appetitu ad uaria genera supplicior; iugu/
 labim. ut alter in alterius cõspectu / neq; pderitũ tũ inanes querele uobis / Sera erit
 specti h. iustice cõsiliũ poenitentia / Expirabimus tanq; ignaua pecora, Et rei / dicitur /
 bis / rebelles socior; / pãtiores sanguinis nostri inrer hostiu; tormẽta infelices effla
 bim. n. aias h. a. s. p. aciter / & diis inuisas / At q̃to satius est nunc & cũ sociis / & pro

fociis uiuere/Nolite igitur p̄ deos imortales in uosmetipſos crudelēs eſſe/ Agite dū
 p̄perate mecū, En p̄pino ipſe primus omniū uobis poculū aquę eius milites/nūq̄
 ſuauius eſtis nūq̄ dulcius potaturi/ Quādoquidē libertas eſt/ & uita ueſtra/ Digni
 tas albanī imperiī/ Opes/poenates/fociq̄/ & chara ſociorū patria ſeruatur.

Att. ob q̄ cau
 ſā Dibrenſes
 deditiōē ho
 ſti fecerunt,
 Quas condi
 tiones ab eo
 ſpetraſt/ & q̄
 p̄mia p̄ditor
 cōſecutus ē.

HÆC dicens ſequente ſermōe omni multitudinē/progreſſus ad puteū/ ſpectātibus
 oībus inde hauſtā bibit aquā. Idē fecit & maior pars ciuiū/ Porrecta eſt deinde qui
 buſdā optimatibus/ & ducibus p̄ſidii/ ſed neq̄ bñ dicta, ſed neq̄ facta mouere q̄cūq̄
 ſuſtitioſa uiroꝝ pectora/ Vix auſim ſine rubore quodam uel credere ipſe/ uel aliis
 affirmare leuiſſimā hāc/ uel magis ridiculā tantę rei cauſam, quā nō dubitē riſum
 potius id poſteris/ q̄ admirationē excitaturum / Ita ut ſi cōcedendū tamē ſit aliqd̄/
 negent tamē cauſam eam/ ſed quandā uerius occaſionē fuiſſe exiſtiment inclinatis
 ad perfidiā animis/ & corruptis iā pridem militū ingeniis/ Ego quū omnia diligen
 tiſſime euoluērim/ Neq̄ uſq̄ aliud quippiā à me ſit cōpertū/ nihil uereor tantę cre
 dulitatis quoſpiā inſimulari, Quādoquidē nihil puro tā occultū in mortaliū actus
 aut abſtruſum ad eō quod latere tādiū potuerit, Præſertim q̄ nullus eorū (ut aiūt)
 qui ſuſtitioſiōē ſecuti ſunt illam uel ad Amurathem tranſiugrit/ uel cōſequuto
 poſtea tēpore ditiōr ſit deprehenſus/ ut coniectari exinde fraus aliqua poſſet, Nec
 profecto miꝝ cuiſpiam eſſe uideatur/ Si Dibrenſes hac ſua leuiſſima ſuſtitioſione
 adducti, in hāc delapſi dementiā huiuſmodi errore cōmiſerint, Cum ii non tantū/
 modo ſuſtitioſi, Verū etiā heretici ſunt/ fuerintq̄ ſemper (hæ nempe contagiones/
 ſiue morbi connexi ſunt inter ſe/ & affines) Sermo. n. huius gentis Sclauonus eſt/
 Cuius ſermo & lingua (ut nobiliſſimi ſcriptoꝝ tradidere) lauiſſima in uariis/ diuer
 ſaq̄ ſectas diſfuſa & ſparſa eſt. Nam ex Sclauonibus alii Romanā ſequunt̄ eccle
 ſiam, ut Dalmarę Croatini/ Carni ac Poloni/ Alii gręcoꝝ errores & ineptias/ ut Tri
 bali qui & Bulgari dicuntur/ Rutheni/ & multi ex Lituaniis/ Alii proprias hæreſes
 inuenere/ ut Boemi/ Morauī/ & Boſnienſes/ quorū magna pars manichæoꝝ immi
 tantur inſaniā, Inſtabar tamē præfectus nūc præcibus/ nūc donis/ promiſſiſq̄ agēs
 cū illis/ ubi uero obſtinatos eos & uanas omnes adhortationes ſuas uidit/ Aſſumēs
 & ipſe conuenientē tēpori animū/ Coactiſtā Dibrenſibus quibusdā/ q̄ primoribus
 urbis breui cōſultatione (Res nāq̄ morā nō patiebatur) leges deditiōis ſibi ipſi
 ſtatuerē/ quas neq̄ graues ſibi/ neq̄ ingratas hoſti cenſuere/ ut præſidio ſalutis rebus
 armiſq̄ libera abeūdī facultas daretur/ ciuiibus ſiue manēdi in urbe in priſtino ſta
 tu/ ſiue diſcedēdi prout quiſq̄ elegiſſet/ poteſtas eſſet/ De præſidio nihil mutatū eſt
 à tyrāno. Oppidanis tamē negata urbs ad habitandū cætera cōceſſa. Et designate
 ſtationes in ſuburbiiis, Quare datę mox claues Otomano/ & uacuū oppidum tra
 ditū/ Ciues/ quos patrię amor & cura natalis ſoli tenuit/ edificatis extra muros te
 ctis in aſſignatis ſibi locis manſere/ Multi impatientia hoſtilis iugi relictis omni
 bus confugere ad Scanderbegum/ Proditor ille/ & corruptor aquę apud hoſtes in
 oppido māſit, qui cognitas ab exploratoribus regiis/ & in caſtra ductus ingēti læti
 cia ad tyrānū/ publice ab eo uerbis ſimul/ & ingētib; donis honoratus eſt maiori
 bus adhuc/ q̄ promiſſa ſibi in eius perfidię premiū fuerant, Data nāq̄. Laſproꝝ

milia/Tres vestes insignis artificiq; preciq; assignatae deinde tot uillae/prædiâq;/ ut reditus duû milîû aureoꝝ numerum superaret/Sed breuis admodû earum reꝝ p̄dito hominî possessio fuit, Nam quû publico omnîû spectaculo his muneribus/ ac laudibus simul honorifice habitus esset ab Amurathe/& multo fauore uersaret̄ apud barbaros/paucissimis postea diebus nullq; uel uisus/uel auditus/ Rumor fuit sublata occulte digno supplicio à tyrâno non satis fidente eo uiri ingenio, qui patriâ/ sociorq; & domestici sanguinis p̄dendi/sordida ductus cupiditate tâ impia cõsilia iniisset, Præfidiû Dibrense per medias hostiû turmas/& tentoria Amurathis libez/inuiolarumq; excessit/Licet magna contentione ageret apud patre Mehumes ferox adolescens qui tû paterna castra in Epirum belli/& gloriæ cupiditate fertur secutus/ne inani studio fidei seruandę ita per summâ suâ ignomiâ illesi dimitterentur hostes/ quû aliqñ nullû haberet turcę certius fidei documentû/nullû antiquius esset legis Mehumetanę præceptû/q; oibus modis sequere in christianos, & omne in eos exercere supplicii genus/In eos p̄fertim à quibus tot iacturæ fuisset/ tot calamitates acceptæ/cæle legiones/cæsi duces/ & deformatus magna ex parte exercitus/Plectendos Sfetigradenles ad terrorem cæterorq; & præstandû reliquis exemplû/ne in eiusmodi pertinaciâ diutius perstarent/nõ esse inquires clari imperatoris officiû ex hostiû fortuna mutabilè animi habitû gerere/& præcibus eorû illachrymari/trãsugendos ferro omnes/ aut habendos in uinculis/ donec præciû pro redimendis asserretur/Ostendit satis ex his Mehumetes & adolescens & priuatus/qualis esset senex/qualis olim imperator futurus/feritatis/& auariciæ suæ fortes iâ atrox declarauit ætas. Sed nihil potuere apud senile pectus impia fili cõsilia/quin reprehendens eû dixisse fertur/Nullâ esse inter mortales maiore necessitatem/q; fidei seruandę/qua sublata neq; impia possint/neq; aliud quippiam permanere, & in claro quocq; principe/qui magnarq; reꝝ impia spe/animorq; cõplexus sit/alterâ omnino esse debere/aut ueram/aut simulatâ saltē/ut hominû ingenia eomodo cõciliantur/allicianturq;/perfidiam/& feritatem destruere regna, urbes/pulpulos/ac sibi postremo ipsis nõ minus q; aliis iniuq; esse, deuinciendû beneficiis/ac liberalitate mortaliû genus q; fideles sibi eos futuros cupit, crudelitate/ac odio nihil profici apud subiectos/quod si imiti regantur impio, nunq; diu sint insolentis domini iugû latari, Allici ea clementia posse animos multorq; / qui quû acciderit/ tâ lenè iugum nõ sint recusaturi. Quid præterea peccasse Sfetigradenles ipsos/uel contra imperiû nostri dignitatē deliquisset/si patriam/si liberos/uxores/& penates suos tutati sint? Si condiciones tandē sibi eas imposuerint/tenuerintq; quas uictor ipse approbasset, Dimissis Dibrensibus/& reliquo hostiû agmine Amurathes imposito nouo præsidio in oppido. M. CC. Ianizaris/curâ omnè trãstulit ad reficienda moenia, & structurâ muroꝝ/qua parte qualifati tormentorq; ictibus corruerant. Scanderbegus interim reuersus iâ pridem à perustratione prouinciæ & admonitus recētib; nunciis de urbis euentu/& Dibrensiû perfidia plenus irarq; in castris mœsto silentio se cõtinebat/quû nõ multo post Perlatus cû infami milîû agmine apparuit, Tristis ipse/ac squalore oblitus/tristiores oppidani/& manâtib; patriæ

De discessu xp̄iani p̄diû ex oppido ad Caltriotû de clementia eius/De priâ & uirtutibus Perlati/de discessu tyrâni ex Epiro relicto in Sfetigrado ualidi p̄sidio / & de numero ceterorum ex eius exercitu.

desiderio pora lachrymis, Dibrenses & ipsi tanti erroris cōsciētia demisso in terrā
 uultu ceterorū mōstitiā imitabant, Sed ubi p̄piores facti sub ducis fuere conspe/
 ctum/ & uim ingentē indignatiōis in truci facie uidere/ abiectis humi armis/ & suis
 quisq; cingulis circūdati colla prouoluti ad genua eius/ ueniā tanti facinoris flebi/
 liter orabāt, Quid faceret mitissimus princeps/ nō facile erat de tanta multitudine
 supplicii sumere/ nō cām tanti sceleris aliā/ nisi supstitiosam gētis credulitatē ui/
 debar, Confessio erroris ultro à p̄sentibus ingenti abiectione animorū fiebat/ Mo/
 uere itaq; hęc Castriorū, & mirigata ira cōuersus ad eos haud grauate oibus peper/
 cit, & uitam se illis in premiū eorū/ quæ pro mōnibus urbis bene gessissent largiri
 dixit. Sfetigradēsisbus pro dignitate/ & ueteri fortuna cuiusq; noua patrimonia da/
 ra, multis illustres ordines in militia ad solatiū amissæ patriæ cōcessi. Dibrensisbus
 quōq; quæ petierūt nihil fermē negatū/ Pudore tū recētis infamiae pauci mansere
 in castris aspectū sociorū declinātes. Perlati uirtus cōstantiāq; in rei Sfetigradensis
 administratione/ tū longo sermone Scāderbegi, tū p̄sentiu testimonio militū satis
 premiū tulisse potuit/ quis nō iniuria fortasse reprehēdi potius meruerit Perlati q̄
 cōmendari, & amissæ culpa urbis nō in cōsiliū, sed in laxiorē eius indulgentiā uel
 imprudētiā magis reici posse cōtenderim. Quod tā facile in eo regē discretimē ad
 colloquia hostes, & ueluti in p̄missiōā quandā ciuiū suorū familiaritatē admiserit/
 unde consuetudine assidua & facile allici ad p̄ndiā oppidanus/ & ab intento ad id
 ipsū. Castriorū tū nō solū præclaro uerborū decore fidē/ ac facta eius publice cō/
 probauit, sed dictis etiā nihilo indigniora facta adiecit/ onerando uirū/ licet enixe
 recusantē pecunia/ equis/ & reliq; gibusq; uariū generis ornāmētis. Ita Perlati mul/
 to cū honore/ & amplificatiōe noīs domū remissus Erat ex Emathia uir iste Anti/
 stes/ quē illi Prothofengeli, Nos Abbates uulgo dicimus emendatissimæ uitæ/ atq;
 ingenti morū mūditiā/ doctrinæ p̄terea Excellentia/ ac faciūdia linguæ cū grauitas
 ipsa annorū reliquas hoīs uirtutes decorabāt. Expeditis his Scāderbegus ubi intrē
 tū muniēdo oppido tyrānū, & occupatos opibus barbaros cognouit/ acceptis quq;
 equitū militibus ac lacessendas/ ac disturbādas res hostiū illico festinauit. Sed nulla
 inuēta occasione b̄negerēdē rei, biduo ibi oberrans p̄ saltūs/ ac montiū iuga obser/
 uabat/ si quos pabulatores/ uel frumētarios regio intercipere posset, Neq; expers
 penitus predē miles discessit, Nā (ut fit in magno exercitu) multi libere pallantes
 equi, uiriq; capti/ Amurathes p̄fectis satis cōmode (ut pro ea breuitate r̄pis) mō/
 nibus urbis, impositorq; pro unius amplius anni necessitate frumētio, ac reliquis re/
 bus uelut obsidionē iā iā p̄sagiret animus deducere ex Epiro exercitū, & Adriano
 polim repetere statuit. Multa hic mēdaciam haud satis cōstans fama interserit/ dum
 quisq; archana tyrāni cōsilia cōiectādo disquirat. Hi hūgaricos/ alii grēcos/ nōnulli
 persicos tumultus eām discessus eius inquitū fuisse. Multi accepta in Epiro dāna,
 & uarias belli eius difficultates ammouisse/ tū ex puincia Ottomanū affirmant, ut
 ualidiori/ & recentiori postea apparatu rediret ad Croiā oppugnandā/ quū maio/
 ribus ea urbs uiribus indigere uideret. Ipse admittere singulas sententias possum.
 Quod habet unaquaq; similitudinē quandā ueri/ Hanc tū p̄babiliorē crediderim/

utpote quā euentus ipse rex satis efficax testis approbavit/uel illud fortasse nō te/
 mere quis dixerit/quod nō urgētibus fati praestitutum seni tēpus aduenerat/Nēq;
 (ut licēter scribūt poetae) omnia adhuc stamina impleuerant sorores.Pridie itaq;
 Klendas sextiles collectis uasis impedimenta omnia cū equitatus parte praemisit.
 Ipse postero die incensis prius p̄ noctem castris sub ortu solis cū reliquo exercitu
 ingēti omniū lēctia/elamorēq;/ac crepitu instrumētōꝝ edito est subsecutus.In me
 dio turbāꝝ robore tyrāno locus semper esse consuevit,sicut etiā tunc fuit/ubi albo
 uectus equo/ac lanizarōꝝ cinctus armis nihil tumultus/periculi uē incurrere usq;
 poterat/A fronte nāq; praefectus Ahiq;/à tergo noua Romę ordinibus summa ra
 tione cōstitutis turā eius stationē p̄stabant/Triginta hominū milibus amissis/eōq;
 pauciore numero q̄ eū uenit discessisse ex Epito Amurathem oēs ferē conueniunt.
 Reliqua quōq; exercitus ornamenta/ac signa militaria magna ex parte amissā/&
 fca data.Sed auxit eas iacturas barbaris/ac renouauit priōꝝ claditū formā recenti
 ignominia Scāderbegus /Nā ubi reductus ī castra discessum hostiū audiuit/totū
 signis/roboreq; suoz octo equitū, tria peditū milia erāt/ueligia uelut fugiētū est
 inleucus,Carpens postremū semper agmen/ac exhauriēs incessabili cęde quōsq;
 cessantes/aut aliqua casus cōtingentia relictos/Hostis saepe cōuersis signis/ac ob/
 nixo cultu propulsaturus impetiū insequētis stetit.Tum ille nūc simulata fuga reū
 stere cupientes frustrabatur nunc per proximas ualles/uicinōsq; colles subductus/
 & post subito apparens nunc à fronte nunc à lateribus instabat,modo illoꝝ terga
 praemens magnis illos incōmodis afficiebat.Ira res per eam ludificationē diutius
 protracta ut per sex amplius milia passuū infestis signis molestior semp inuaret.
 Tyrānus non ukerius eam ignominia elademq; suoz perpestus Bassam R.omania
 cū.XXX.armatoꝝ milibus retro cōuertere signa iubet ad quietem/& liberā abi
 tionem reliquoz/ac hostem uel pugna incessere si persisterat/uel ad fugam cōpelle
 re mandat.Castriorus ea re animaduersa retracto aliquantulū sucꝝ agmine medius
 inter duas hostiū acies interciperetur,tanta multitudīni cessit, reductisq; in ualles
 qualdā / & montiū anfractūs copiis/ubi tutus castris locus & idoneus ad quantū/
 eūq; hostiū sustinendam multitudinē esse apparuit/Stetit aliquātū per ita instru
 ctus/uelut iā iā descensurus in aciem/& collatis signis cū praefecto regis dimicatu
 rus,fecissetq; id forsitan (quæ erat uiri audacia).Sed tū fessus tā longis procurra/
 tionibus miles/tū impar hostiū numero ea suoz paucitas coegit tā temeraria cōsi
 lia abiicere ferocē ducē.Vnde quasi excusans se conuersus ad milites ingt/id quod
 prouerbiū loco semp fertur usurpasse malo infamē dici hunc locū Scāderbegi fu/
 ga/q; cruce/Confueuit nāq; à nostris Crucis signo notari locus ubi christianus ali
 quis praesertim clari uir nominis cōcidisset/Quippe quū ait/Aboleri illa aliqua re/
 centi laude possit/Hāc ad id/q; irreuocabilis/& funesta sit infamia quōq; & uulgi
 latratu/& obloquatione nō cariturā/quū nihil ex cōsilio/sed ex euentu solo omnia
 metiantur homines/Barbarus ubi tenentē se intra stationes Epiresem/& nihil mo
 uentē uidit cōuersis paulatim signis/& ipse nō inuitus relicto hoste praecuntia ag/
 mina sociorū assequi contendit,Idem fecit Castriorus suasu militū obsecrantium/

ne eam pestem abeuntē ex prouincia peruicatori incessatione in uisceribus Epiri cōtineret, Quare eodē tēporis tenore Croiā hic/Adrianopolim ille p̄ Macedonia/ Triballosq; montes iter faciens rediit/Mœstī ambo propter res maxime uariante fortuna gestas. Mœstior tamē longe tyrānus/quod nēq; hostem/ad quē potissimū delēdū uenerat sustulisset/nēq; pusillē fortuna urbis se caute ad tot mala/& clades cōpensandas idonea uideret/Mœstitiā tamē nostrorū spes ea multū leuabat/Quod ubi abiisset hostis recuperari à se oppidū posse certa iam fiducia cōceperant.

MARINI BARLETII DE VITA ET GESTIS
SCANDERBEGI. LIBER SEXTVS.

Ociū Scan-
derbegi, & p
curata ab eo
post hostium
discessū/ Nu
ptiē ei?/ Præ
lia Epirensiū
tū Sfetigra
dēsib?/ & eo
rū uictoria.
Aduēt? Scā
derbegi ad
obliuionem
Sfetigradi.

ACCATO prouincialiū statu ex hostiliū copiaꝝ discessu/ac sollicitudine singuloꝝ soluta/referatē urbes/arcēsq; undiq; Præ/ fidia dimissa ac hoies ad pristina quiscq; ministeria traducti/Le/ giones suas Scāderbegus ita demū militiæ onere p̄ id modicū tempus respirādi causa exoluit/ ut inde ad duos menses oēs ad Sfetigradensem obsidionē/ & extorquēda è manibus hostiū so/ cioꝝ urbē aduolarent/Retenta tū ex eis copiis duo equitū milia/mille peditū/qui more ad Macedonia fines trāsmissi eo in tractu incolentiū fortunas res à præcur/ sionibus hostiū tutarent. Dū sic tēporaria quiete/ociōq; recētes belli labores pēsa/ ret Castriotus, & Croiæ ad insuetū sibi munus ciuilia negocia in iure dicēdo ani/ mū transmisset/Purpurati eius/& Principes uicini cōsanguineiq; egreferentes q; sine prole ulla/ liberisq; tā clarus uir oēs ætatis annos trāsgeret (Quadragenarius nāq; tū/& maior forte erat) cōfluētēs ad illū qd̄ sepius etiā antra fecerat de uxore ducēda/liberisq; legitime præcādis/cogitationē in animū eius inducere uelut cōten/ tionē quadā conabant/ Frustra dicētes impiū terminos/frustra rē Epiroticā coulq; ampliata ab ipso/ni qbus trū decus magnitudinēq; noi?/c gloriā reꝝ gestas; per oēs ætates cōparasset/de futuro quōq; principe p̄curaret/nisi forte uellet mortalē/ & secū periturā rē albanā fore, & cū unius corpore hois totius corpus impiū extin/ gui/Audiret tacita suoꝝ uota/audiret sollicitas populorū q̄relas/Nā quod ad alios principes/& extraneos successores antincret/Nescire eā gentē alterius iugum pati/ aspernari quōsq; dios/nisi quē ex sanguine ipse suo eius uirtutis effigiē/atq; hēre/ dem dedisset/Māsurā coulq; fortunā/māsurōs deos secū/dū in ea stirpe Epiroticū resideat imperiū/Quod si caput ex ea gēte nō adsit cupidissimis subditoꝝ animis/ mox expirata tū eo Epirotarū rēpublicā ruitura in p̄ceps oia/& uelut disiectum ouile ad pristinas calamitates & sordes Epirotarū nomē rediturū. Scāderbegus q; abalienatissimo ab ea re animo alio iāpridem ingētes cogitatus direxerat, & ime/ mor.uelut ceteros; summa quēq; spe/atq; cogitatione cōplexus supra hominē ere/ xerat caput/ Fertur primū pluribus uerbis multa auctoritate audientiūq; silentio consilia suoꝝ improbasse/laudasseq; nō uanis rationibus cōlibatū in summis uiris,